

ਮਈ 2010

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ

(ਮਾਸਿਕ ਪੰਜਾਬੀ) ਸਾਲ ਪਹਿਲਾ

ਅੰਕ

2

“੨ ਮਈ 10 ਤੋਂ ਭੁਲੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹੜੇ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼”

ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਵੇਲੋਂ
“ਸਰਹਿੰਦ ਦੀ ਜਿੰਤ”
ਦੀ ਤੀਜੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ

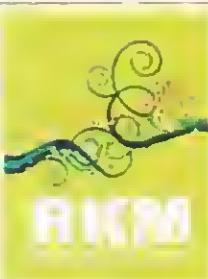
ਪਹਿਲੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕਬੂਡੀ ਕੱਪ ਦੀ ਚੋਪੀਅਨ ਬਣੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਟੀਮ ਨੂੰ
ਟਰਾਫ਼ੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ: ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਉਪ ਮੁੱਖ
ਮੰਤਰੀ ਸ: ਸੁਖਵੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ।

ਗਵਾਲੀਅਰ ਵਿਖੇ ਕਾਲਜਾ ਦਾ ਨਹਿਰੂ ਹਾਕੀ ਕੱਪ ਹੋਇਆ ਖਾਲਸਾ
ਕਾਲਜ ਜਲਾਂਧਰ ਦੀ ਚੋਪੀਅਨ ਬਣੀ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ
ਨਾਲ ਖੜੀ ਗਵਾਲੀਅਰ ਦੀ MP ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਵਸੁੰਧਰਾ ਰਾਂਨਾਂ।

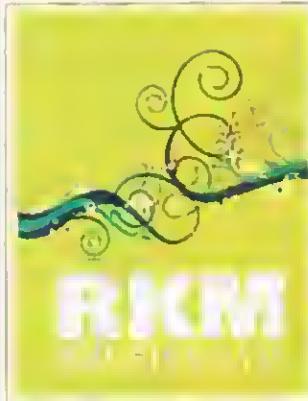
੧ ਮਈ, ਮਜ਼ਦੂਰ ਦਿਵਸ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ

WITH BEST COMPLIMENTS FROM:

RKM HOUSING LTD.

Corp. Off : - SCO 673, 11nd Floor, Sector 70, Mohali
Phone No. 0172-4655654, 4655653, Email: rkmhousing@gmail.com
Fax: 0172-4655654, website: www.rkmhousing.com

RKM CITY
SECTOR 112

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੇ 160ਵੇਂ ਜਨਮ ਦਿਨ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਪਹਿਲੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼
ਸੈਮੀਨਾਰ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਦੀਆਂ ਲੱਖ-ਲੱਖ ਮੁਬਾਰਕਾਂ

SPARK BUILD.COM PVT. LTD.

GOLF COURSE
—
LUDHIANA.

੧੯ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ

(ਮਾਮੂਲ, ਪੰਜਾਬੀ)

ਸਾਲ: 1

ਮਈ : 2010

ਅੰਕ: 2

ਸੰਪਾਦਕ: ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਸੇਵਕ

ਸਹਿ ਸੰਪਾਦਕ: ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਤਪੁਰੀ
(ਆਨਨਦੀ)

ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ
ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰੀ
(USA) M. 001-408-903-9952

ਚੰਦਾ ਭੇਜਣ ਦਾ ਪਤਾ
ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ

712, ਅੰਨੰਦਪੁਰ ਕੰਪਲੈਕਸ,
ਕਜ਼ਹੜੀ, ਪੂ.ਟੀ. ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ | 160036
ਫੋਨ:- 0172-2623163
9465216530, 9316133498

E-Mail:- bhaiditsinghpatrika@yahoo.com

ਚੰਦਿਆਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ

ਸਮਾਂ	ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ	ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ
ਸਾਲਾਨਾ	200/-	\$ 30
ਪੰਜ ਸਾਲ	900/-	\$150
ਲਾਈਫ ਮੈਂਬਰ	5000/-	\$1000

ਦਿੱਕ ਕਾਪੀ:- 20 ਰੁਪਏ

ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਦੇ ਸਟਾਲ ਲਗਾਉਣ
ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ।

ਸੰਪਾਦਕ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ, ਛਾਪਕ, ਅਤੇ ਮਾਲਕ ਸ.ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਸੇਵਕ, ਨੇ
ਮਜ਼ੈਸਟਿਕ ਪ੍ਰੈਸ, ਬੇ. ਸਾਪ, ਫੇਜ 7 ਮੁਹਾਲੀ, (ਪੰਜਾਬ) ਫੋਨ:- 0172-674340
ਤੋਂ ਛਾਪਵਾ ਕੇ #712, ਅੰਨੰਦਪੁਰ ਕੰਪਲੈਕਸ ਕਜ਼ਹੜੀ (ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ) ਤੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ।

ਤਤਕਾਰਾ

+ ਅਮਰਿਆ ਆਮ ਵਿੱਚ ਖਾਲਸਾ	ਗੁਰਪੁਰ ਨਿਵਾਸੀ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ	2
ਪੰਥ ਪਰ ਵਿਚਾਰ	ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਦੇ ਪੰਤਰ	3
+ 110 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ	ਗੁਰਪੁਰ ਨਿਵਾਸੀ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ	4
+ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਧਈ ਦੀ ਪਾਤਰ	ਸੰਪਾਦਕੀ	5
+ 110 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਉੱਤ	ਗੁਰਪੁਰ ਨਿਵਾਸੀ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ	6
+ ਗੁਰਮਤਿ ਮਾਰਗ ਅਤੇ ਕਿਰਤ	ਡਾ. ਰਡਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਾਨ	
+ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਪ੍ਰਤੀ ਸਿੰਘ ਸਮਾਜ	ਡਾ. ਹਰਦੰਦ ਸਿੰਘ ਸਰਹਿੰਦੀ	9
ਦਾ ਬੇਤੁਵੀ ਵਾਲਾ ਰਵੈਂਟੀਆ	ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਹਿਰਾਂਦਾਲ ਤੇ ਹੋਰ	15
+ ਕਿਵਿਤਾ ਕਿਆਰੀ	ਬੀਬੀ ਸਾਈਦਰਨੀਤ ਕੌਰ	
+ ਦਸਥੰਧ	ਬਲੀਤ ਸਿੰਘ ਫਲਿਆਂਦਾਲ	18
ਪੁਠਾ ਗੋਤਾ	ਮੇਵਾ ਸਿੰਘ	19
+ ਮਹਾ ਕਾਹਿ ਚਾਰ ਮੂਦੇ ਤੇ ਕਿਆ ਭਇਆ	ਇਕਵਾਕ ਸਿੰਘ ਪੰਟੀ	22
+ ਅਖੰਡੀ ਸੰਤਾਪਨ ਨਹੀਂ,	ਡਾ ਰਾਮ ਪ੍ਰਸਾਦ	24
ਨਾਨਕਵਾਦ ਦੇ ਧਰਨੀ ਬਣੀਏ!	ਡਾ. ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਸੋਮਲ	27
+ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਗ੍ਰ. ਬੀ ਆਰ. ਅਥੇਡਕਰ	ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਬਿਹੁਰੇ	28
ਦੇ 14 ਅਪ੍ਰੈਲ 2010 ਨੂੰ 119ਵੇਂ ਜਨਮ	ਸੰਪਾਦਕ	29
ਦਿੱਨ ਉੱਤੇ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਅਪੀਲ।	ਡਾ. ਪਰਮਦੀਪ ਸਿੰਘ	31
+ ਸਰਦਾਰ ਨਾਕਰ ਸਿੰਘ ਸੰਜਵਾਲੀਆ	ਸੁਖਬੀਚ ਸਿੰਘ ਜੌਸਲ	33
+ ਜਨਮ ਦਿੱਨ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ	ਸਤਨਾਮ ਕੌਰ	34
ਸੰਪੀਨਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ		
+ ਅਜਲਾਨ ਸਾਹ ਹਾਕੀ ਕੰਪ ਲਈ ਜਸਜੀਤ		
ਸਿੰਘ ਵੀ ਕੈਪ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ।		
+ ਫੇਰਾ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ		
+ ਸਹਿਯੋਗੀ ਸੁਨੇਹੋ		
ਮਿੰਨੀ ਕਹਾਈ- ਵਾਰਸ		
+ ਗੁਰਥਾਈ ਦੀਆਂ ਪੰਕਜੀਆਂ		

ਲੇਖਕਾਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਾਦਕ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਨਿੰਜੀ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ
ਨਿਪਟਾਰਾ ਸਿਰਫ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇਗਾ।

ਸੰਪਾਦਕ

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ

ਮਈ 2010

ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ ਲਹੌਰ

23 ਮਾਰਚ 1900

ਅਖਬਾਰ ਆਮ ਵਿੱਚ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਪਰ ਵਿਚਾਰ

ਸਭ ਤੇ ਵਧਕੇ ਸਾਡਾ ਵਾਕਫਕਾਰ ਭਾਈ ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਹਿੰਦੂ ਹੋਨਾ। ਇਸ ਯੁਕਤੀ ਨਾਲ ਸਿੱਧ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਅਤੇ ਛੋਟੀ ਜ਼ਾਤਾਂ ਦਾ ਲਿਹਾਜ਼ ਮੁਢੋਂ ਹੀ ਚਲਿਆ ਆਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਉਹ ਇਹ ਦਲੀਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਉਦ੍ਦ ਆਸੀਂ ਪਹਲੇ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਯਥਾ:-

“ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਹੀ ਕੋਈ ਇੱਕ ਨਜ਼ੀਰ ਭੀ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਸਭ ਜਾਤਾਂ ਅਤੇ ਕੌਮ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਜਾਤ ਸਿੱਖ ਸਮਝ ਦੇ ਸੇ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਅਤੇ ਛੋਟੀ ਜ਼ਾਤਾਂ ਯਾਂ ਵਰਨਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਤਮੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ ਸੇ, ਜੇ ਐਸਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਨਜ਼ੀਰਾਂ ਖੁਦ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀਆਂ ਹੀ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦੀਆਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਪਨੀਆਂ ਲੜਕੀਆਂ ਛੋਟੀ ਜਾਤ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜੈਸਾ ਕਿ ਸ਼ੁਦਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਿਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲੜਕੀਆਂ ਖੁਦ ਬਿਯਾਹੀਆਂ ਸਨ ਅਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਮੀਨ ਜਾਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਲੜਕੀਆਂ ਤੇ ਅੱਗੇ ਉਲਾਦ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੀ ਚਲਦੀ ਆਈ ਹੈ ਜੇ ਐਸਾ ਹਰਗਿਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ॥”

ਆਸੀਂ ਅਪਨੇ ਪਯਾਰੇ ਹਿੰਦੂ ਭਾਈ ਦੇ ਕਥਨ ਪਰ ਜੋ ਉਸਨੇ ਵੱਡੀ ਦਾਨਾਈ ਅਤੇ ਭਾਰੀ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਖਾਲਸਾ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਖਯਾ ਹੈ ਇਤਨਾ ਹੀ ਆਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸਨੇ ਇਹ ਸਾਰੀ ਖੁਸ਼ਕੀ ਦਾ ਮੰਤਕ ਭੀ ਧਰਮ ਅਤੇ ਕੌਮ ਦੀ ਅਸਲੀ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਨਾ ਸੋਚ ਕੇ ਲਿਖਯਾ ਹੈ, ਜਦ ਉਹ ਇਸ ਬਾਤ ਨੂੰ ਅੱਛੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਤਦ ਆਸ਼ਾ ਸੀ ਜੇ ਉਹ ਕਦੇ ਭੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤੁਜਤ ਨਾ ਉਠਾਉਂਦੇ ॥

ਵਾਕਫਕਾਰ ਭਾਈ ਨੂੰ ਸਮਝਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਨਜ਼ੀਰ ਐਸੀ ਨਾ ਮਿਲੇ ਅਰ ਨਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਭੀ ਕੋਈ ਨਜ਼ੀਰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਹੋਵੇ ਪ੍ਰੰਤੂ ਫਿਰ ਭੀ ਸਿੱਖ ਕਦੇ ਭੀ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀਂ ਹਨ ॥ ਸਾਡੇ ਵਾਕਫਕਾਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਮਾਲੂਮ ਹੋਵੇ ਕਿ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਧਰਮਾਂ ਅਤੇ ਕੌਮਾਂ ਵਿੱਚ

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ

ਅਜੇਹੀ ਰਸਮ ਉਸਨੂੰ ਢੂੰਡ ਨੇ ਪਰ ਭੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗੀ ਪ੍ਰੰਤੂ ਫਿਰ ਭੀ ਉਹ ਕੌਮ ਅਪਨੇ ਧਰਮ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਸਾਰੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਤੇ ਚੁਦੀਆਂ ਹੋ ਕੇ ਅਪਨਾ ਜਲਾਲ ਦਿਖਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ॥

ਪਹਿਲੀ ਮਸਾਲ ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਈਸਾਈ ਕੌਮ ਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸਾਬਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਈਸਾਈ ਕੌਮ ਹਿੰਦੂ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਤੇ ਸੁਦੀ ਹੈ, ਫਿਰ ਈਸਾਈ ਕੌਮ ਵਿੱਚ ਜਾਤ ਪਾਤ ਦੀ ਰਸਮ ਅਰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਮ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਭਾਰੀ ਨਫਰਤ ਦੀ ਨਗਾਹ ਨਾਲ ਦੇਖਯਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਫਿਰ ਭੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਜ਼ੀਰ ਭੀ ਸਾਡੇ ਵਾਕਫਕਾਰ ਭਾਈ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਲੜਕ ਦੀ ਲੜਕੀ ਕਿਸੇ ਛੋਟੇ ਫੈਮਲੀ ਵਾਲੇ ਈਸਾਈ ਦੇ ਨਾਲ ਬਿਆਹੀ ਗਈ ਹੋਵੇ ਬਲਕਿ ਈਸਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਖਾਨਦਾਨੀ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਉਹ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਖਾਣਾ ਤੱਕ ਭੀ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਨੂੰ ਅੱਛੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯਾਦ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਚੰਗੇ ਈਸਾਈ ਨੇ ਜੋ ਜਿਮੀਦਾਰੋਂ ਈਸਾਈ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਪਨੀ ਲੜਕੀ ਹੋਰ ਜਾਤ ਦੇ ਈਸਾਈ ਨੂੰ ਦੇਨੀ ਸ਼ਰਮ ਜਾਤੀ ਸੀ ਫਿਰ ਕਥਾ ਇਸ ਤੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਈਸਾਈ ਹਿੰਦੂ ਹਨ ਯਾ ਉਹ ਯਹੂਦੀ ਹਨ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਵਾਕਫਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਤ ਦੀ ਭੀ ਇੱਕ ਨਜ਼ੀਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗੀ ਕਿ ਸਈਯਦਾਂ ਦੇ ਘਰ ਮੁਸੱਲੀਆਂ ਦੀ ਜੰਵ ਢੁੱਕੀ ਹੋਵੇ ਪ੍ਰੰਤੂ ਫਿਰ ਭੀ ਸਈਯਦ ਅਤੇ ਮੁਸੱਲੀ ਧਰਮ ਅਤੇ ਕੌਮ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਇੱਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਨ ॥

ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨ ਜੱਟਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜਪੁਤ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਨੱਗਾਂ ਦੇ ਨੱਗੁ ਆਖਾਦ ਹਨ ਜੋ ਹਿੰਦੂ ਜੱਟਾਂ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਰਾਜਪੁਤਾਂ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋਏ ੨ ਹਨ ਅਰ ਅੱਜ ਤੱਕ ਉਹ ਜੱਟ ਅਤੇ ਰਾਜਪੁਤ ਹੀ ਸਦਾਉਂਦੇ ਚਲੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਰ ਅਪਨੀ ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀਆਂ ਭੀ ਉਹ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਇਸਤੇ ਬਿਨਾਂ ਦੂਸਰੀ ਬਰਾਬੀ ਵਿੱਚ ਦੇਣੀਆਂ ਹੱਤਕ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ॥ ਫਿਰ ਭੀ ਉਹ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਨ ਅਤੇ

ਹਿੰਦੂ, ਇਸਾਈ ਯਾ ਯਹੂਦੀ ਨਹੀਂ ਕਰੇ ਜਾਂਦੇ ਇਸੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਵੇਂ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਭੀ ਖਾਨਦਾਨਾਂ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਵਡਯਾਈ ਅਤੇ ਛੁਟਿਆਈ ਸਮੱਝੀ ਜਾਂਦੀ ਹੋਵੇ, ਪਰਤੂ ਫਿਰ ਭੀ ਉਹ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਕਿੰਤੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜੱਟ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜਪੁਤਾਂ ਵਾਂਗ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੀ ਸੱਦੇ ਹਨ ਇਹ ਸਿੱਖ ਹੀ ਸੱਦੇ ਜਾਨਗੇ, ਕਿੰਤੂ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀਂ ਕਰੇ ਜਾਨਗੇ ॥ ਸਾਡੇ ਸਾਮੁਨੇ ਨੌਗਾਂ ਦੇ ਨੱਗ ਭੱਟੀ, ਬ੍ਰਾਤ ਅਤੇ ਫਿਲੋਂ ਆਦਿਕ ਜੱਟਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਦੇ ਹਨ ਜੇ ਕਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਪਰਤੂ ਫਿਰ ਉਹ ਭੱਟੀ ਹੀ ਕਹਾਉਂਦੇ ਹਨ ਪਰਤੂ ਇਹ ਆਖਕੇ ਭੀ ਅਪਨੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸੱਦੇ ਹਨ ਅਰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਤੇ ਜੁਦੇ ਜਾਨਦੇ ਹਨ, ਇਸੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਭੀ ਭਾਵੇਂ ਅਪਨੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵਾਕਫਕਾਰ ਦੇ ਕਹਣੇ ਵਾਂਗ ਸਮਝਦੇ ਹੋਨ ਪਰਤੂ ਫਿਰ ਭੀ ਉਹ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ॥ ਪ੍ਰੰਤੂ ਅਜੇ ਤਕ ਜੋ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਖਲਾਲ ਨੇ ਜੋਰ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਖਾਲਸਾ ਅਜੇ ਤਕ ਆਪਨੀ ਅਸਲਈਜਤ ਤੇ ਬਹੁਤ ਵੀ ਭੁੱਲਯਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਦ

110 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ

ਦਸੰਬਰ 28, 1900

ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ ਲਹੌਰ

ਭੇਹਿਰਾ ਇਸਮਾਈਲ ਖਾ ਵਿੱਚ ਅਨਮਤੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਪਿਆਰੇ ਐਡੀਟਰ ਜੀ, ੧੫ ਮੱਘਰ ਨੂੰ ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਪਰ ਬਾਵਾ ਹਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਪ੍ਰੇਤ ਬਾਬਾ ਖੇਮ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਬੇਦੀ ਦੇ ਆਏ ਅਰ ਸੰਗਤ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਯਥਾ ਯੋਗ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ, ਅਰ ਸ਼੍ਰੀ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਮਨੋਰਹ ਕਥਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਕੀਤੀ ॥ ਫਿਰ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਦੇ ਜੋੜ ਮੇਲ ਵਿੱਚ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਨ ਲਈ ਕਈ ਧੇਮੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਪਰ ਸ਼੍ਰੀ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨਾ ਆਏ ਸਗੋਂ ਕਹਨ ਲੱਗੇ ਕਿ ਇਹ ਸਭਾ ਨਵੇਂ ੨ ਰਸਤੇ ਕਢਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਇਹ ਭੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅੱਜ ਕੱਲ ਕਈ ਸਿੰਘ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਸੋ ਭੂਲੇ ਹਨ ਅਰ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਣਕ ਵਿੱਚ ਗੰਢੇਲ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਖਾਲਸਾ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ॥ ਫਿਰ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਮੂਰਤੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸੱਥ ਟੇਕਣਾ ਬੀ ਮੂਰਤੀ ਪੂਜਾ ਹੀ ਹੈ, ਅਰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਨੇਉ ਪਾਉਨਾ ਭੀ ਸਾਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਕਥਨ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਜਨੇਉ ਦਿਆ ਸੰਤੋਖ ਵਾਲਾ ਕਠਨ ਹੈ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਪਾਗੇ ਦਾ ਹੀ ਪਹਰਨਾ ਚਾਹੀਏ, ਅਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਵਤਾਰਾਂ ਦਾ ਮੰਨਨਾ ਭੀ ਖਾਲਸਾ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਕਾ

ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਪੂਰੀ ਖਬਰ ਹੋ ਗਈ ਤਦ ਵਾਕਫਕਾਰ ਦੇਖਨਗੇ ਜੋ ਚਰਦੀਆਂ ਹੀ ਨਿੱਖੜ ਜਾਨ ਵਾਲੀ ਬਾਤ ਹੋਵੇਗੀ ॥ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਦਿਸ਼ਟਾਂਤ ਦੇਕੇ ਖਾਲਸਾ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਐਸਾ ਹੀ ਹੈ ਜੈਸਾ ਕਿ ਕੋਈ ਅਖੇ ਜੋ ਮਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਯਾ ਅਲੀ ਨੇ ਅਪਨੀਆਂ ਬੇਟੀਆਂ ਵੱਡੇ ਹੀ ਖਾਨਦਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਸਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨੀ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਮੁਸਲੀਆਂ ਦੇ ਨਹੀਂ ਬਧਾਹੀਆਂ ਸਨ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਉਹ ਹਿੰਦੂ ਸੇ, ਕਿਆ ਇਹ ਯੁਕਤੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦੈਵੇਗੀ ਕਦੇ ਨਹੀਂ! ਵਾਕਫਕਾਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਮਾਲੀਮ ਹੋਵੇ ਕਿ ਕੌਮ ਨਾਮ ਏਸੇ ਵਸੜ੍ਹ ਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਕੰਗਾਲ ਅਤੇ ਧਨੀ ਖਾਨਦਾਨ ਪਾਏ ਜਾਨ, ਕਿੰਤੂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਬਾਤਾਂ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧਰਮ ਇੱਕ ਹੋਨੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਕੌਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਾਲਸਾ ਵਿੱਚ ਭੀ ਜਾਤ ਪਾਤ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਛੱਡਕੇ ਖਾਨਦਾਨੀ ਛੁਟਾਈ ਯਾ ਵਡਾਈ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀਂ ਬਨਾ ਸਕਦੀ, ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਸਾਡੇ ਮੰਤ੍ਰ ਦਾ ਇਹ ਕਥਨ ਕੋਈ ਵਜ਼ਨ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ॥ * * * *

ਸੰਪਾਦਕ: ਗੁਰਪੁਰ ਨਿਵਾਸੀ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਦੇ ਪੱਤਰ

ਕਿਉਂਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ, ਇਸ ਤੇ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸ਼੍ਰੀ ਬਾਬਾ ਜੀ ਖਾਲਸਾ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦ ਕੇ ਫਿਰ ਹਿੰਦੂ ਮਤ ਦੇ ਵਿੱਚ ਗੇਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ॥

ਲੇਖਕ:-ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਵਿੱਦਯਾਰਥੀ ਸਹਾਇਕ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ । ਵੇਦਾ ਦੀ ਸਿੱਖਯਾ ਦਾ ਲੋਗਾਂ ਪਰ ਅਸਰ । ਪਿਆਰੇ ਐਡੀਟਰ ਜੀ ਅੱਜ ਕੱਲ ਜਦ ਮੀਂਹ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਤਦ ਛੋਟੀ ੨ ਕੁੜੀਆਂ ਗੁਡੀ ਗੁਡਾ ਬਨਾਕੇ ਜਲਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਰ ਆਖਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ “ਗੁੜੀ ਗੁਡਾ ਜਾਲਿਆ, ਵਰਸ ਮੀਹਾਂ ਕਾਲਿਆ” ਸੋ ਇਹ ਪੁਰਾਣੇ ਸਾਮਯਾਂ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਲੋਗ ਮੀਂਹ ਦੇ ਵਰਸਾਉਨ ਲਈ ਪੁਰਖ ਅਤੇ ਸੜੀ ਦੀ ਬਲੀ ਦੇਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਅਰ ਅਜ ਤਕ ਭੀ ਕਮਿਖਿਆ ਆਦਿਕ ਦੇਵੀ ਦੇ ਮੰਦ੍ਰਾਂ ਪਰ ਇਸ ਰਸਮ ਦੇ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤੋਟੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪ੍ਰੰਤੂ ਵੈਸ਼ਨੋਂ ਲੋਗ ਨਿਰੇ ਗੰਨੇ ਹੀ ਵੱਢ ਕੇ ਭੇਟਾ ਚਤੁਰਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸਤੇ ਮਾਲੂਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅੱਗੇ ਐਸੀਆਂ ਵਹੂਮੀ ਬੇਰਹਮੀ ਵਾਲੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਪ੍ਰਚਲਤ ਸੀਆਂ ਜਿਸਤੇ ਅੱਜ ਤਕ ਉਸ ਦੀਆਂ ਨਸ਼ਾਨੀਆਂ ਛੋਟੀ ੨ ਲੜਕੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰਹ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਰ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਬੱਕਰੇ ਧਾ ਭੋਟੇ ਰਹ ਗਏ ਹਨ ॥

ਲੇਖਕ:- ਇੱਕ ਸਿੰਘ

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਿਧਾਈ ਦੀ ਪਾਤਰ

ਜਿਵੇਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਹੈ ਇਵੇਂ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਮਾਂ ਖੇਡ ਕਬੱਡੀ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਭਾਵੇਂ ਹੁਣ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਹਰ ਪਿੰਡ, ਮਹੱਲੇ, ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕਬੱਡੀ ਹੀ ਕਬੱਡੀ ਦੇ ਨਜ਼ਾਰੇ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਤਾਂ ਘਟ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਪਰ ਹੁਣੇ ਹੁਣੇ ਹੋਏ 28 ਮਾਰਚ ਤੋਂ 12 ਅਪ੍ਰੈਲ ਤੱਕ ਕਬੱਡੀ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਵਿਚ ਜੋ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਸਣੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਭਰੂਆਂ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਸੀ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਸਿੱਧ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਬੱਡੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਖੇਡ ਦੀ ਮਾਂ ਖੇਡ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਟੀਮ ਦੇ ਸਿਰ ਪਹਿਲਾ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਜੇਤੂ ਹੋਣ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਬੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਇਹ ਪਹਿਲ ਕਰਕੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਇਸ ਮਾਂ ਖੇਡ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਹਿਰਦ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਿਧਾਈ ਦੀ ਪਾਤਰ ਹੈ। ਇਹ ਜੋ ਮੀਲ ਪੱਥਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਗੱਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਇਹ ਖੇਡ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਪੰਨਿਆ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਵਖਰੀ ਪਹਿਚਾਣ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਪਹਿਲੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਬਿਨ੍ਹੁਂ ਕਰੇ ਹੀ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਦੇ ਪਤਾਰ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਵਲੋਂ ਵਿਖਾਈ ਗਈ ਦਿਲੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪੂਰੇ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਖੇਡ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦੇ ਦਿਲਾ ਤੇ ਇਕ ਪੱਕੀ ਮੋਹਰ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਵਿਧਾਈ ਦੇ ਹੋਕਦਾਰ ਬਣਦੇ ਹਨ।

ਅਦਾਰਾ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੰਡਿਕਾ ਵਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਬੇਨਤੀ ਹੋਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਬੱਡੀ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਲਤਾ ਲਈ ਏਨੀ ਵੱਡੀ ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਵਿਖਾਈ ਗਈ ਹੈ ਉਸੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕੌਮੀ ਖੇਡ ਹਾਕੀ, ਹੋਰ ਬਾਕੀ ਖੇਡਾਂ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਫੁੱਟਬਾਲ, ਵਾਲੀਵਾਲ, ਬਾਸਕਟਬਾਲ, ਰੋਲਰ ਸਕੇਟਿੰਗ (ਸਪੀਡ ਤੇ ਹਾਕੀ), ਅਥਲੈਟਿਕਸ, ਖੋ ਖੋ, ਬੈਡਮਿੰਟਨ, ਟੈਨਿਸ ਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਚਲਤ ਖੇਡਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਨਤਾ ਦੇ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਵੀ ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੰਡਿਕਾ

4

ਜਾਣ। ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਹਾਕੀ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭੂਮਿਕਾ ਪੰਜਾਬੀ ਗਭਰੂਆਂ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਮਿਟੀ ਉਹ ਹੀ ਹੈ, ਸੁਥਾ ਓਹੀ, ਜੂਸੇ ਓਹੀ ਹਨ। ਲੋੜ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਤੇ ਸਿਰਫ ਓਹੀਓ ਮਹੱਲ ਸਿਰਜਣ ਦੀ। ਖੇਡਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧਕੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ, ਸੱਭ ਖੇਡਾਂ ਤੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦੇਣ ਤੇ ਬਰਾਬਰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਤੇ ਬਰਾਬਰ ਸਪਾਂਸਰਾਂ ਦੀ। ਕਿਸੇ ਇਕ ਖੇਡ ਤੇ ਹੀ ਸਾਰਾ ਜੋਰ ਨਾ ਲਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਸਾਰੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ। ਮਿਹਨਤ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਹੀ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਫਿਰ ਪੱਖਪਾਤ ਕਿਉਂ? ਸਾਰੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਪ੍ਰਤੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਸੌਚਣ, ਨੈਕਰੀਆਂ ਦੀ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈ ਲੈਣ, ਕੈਪਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪੂਰਾ ਖਰਚਾ, ਕਿੱਟਾਂ ਵਧੀਆਂ ਦਰਜੇ ਦੀਆਂ ਹੋਣ ਫੇਰ ਵੇਖੋ ਨਤੀਜੇ, ਸਾਰਥਕ ਆਉਣਗੇ।

ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਡਿਊਟੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਹੈ ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਭਰੂ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵੱਡੇਰਾ ਜਿਗਰਾ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਗੁਸਤਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਉਮੀਦ ਹੈ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਖੇਡ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਸਾਡੀ ਇਸ ਨਿਮਾਣੀ ਜਿਹੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਕੇ ਸਮੂਹ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੇ ਹੈਸਲੇ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਨਵੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਜਲਦ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਅਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨਗੇ।

ਅਨ. ਐਸ. ਸੇਵਕ
ਸੰਪਾਦਕ

**ਸਾਧਾਂ ਦੀ ਵੱਧਦੀ ਆਬਾਦੀ
ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ
ਸੰਤ ਫੰਮ ਕਹਿਰ ਹੈ
ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਜ਼ਹਿਰ ਹੈ।**

ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਲੋਦੀ ਮਾਜ਼ਰਾ 9780840104

ਮਈ 2010

ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ ਲਹੌਰ

ਦਸੰਬਰ 20, 1900

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਉੱਤੇ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:- ਪਯਾਰੇ ਐਡੀਟਰ ਜੀ। ਦੁਸਹਰਾ, ਦੀਵਾਲੀ, ਹੋਲੀ, ਹੋਲਾ ਕਦ ਜਾਰੀ ਹੋਏ, ਕਿਸ ਨੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ, ਜਾਰੀ ਕਰਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਕਿਆ ਸੀ, ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਿੱਥੋਂ ਤਕ ਸਬੰਧ ਹੋਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਅਤੇ ਖਾਸ 2 ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਜਾ ਜੈਸਾ ਕਿ ਸ਼ਸਤਰ ਘੋੜੇ ਆਦਕਾਂ ਦੀ ਕਰਨਾ ਵਾਸਥ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ।

ਲੇ: ਦਾਸ ਜਸਵਿੰਤ ਸਿੰਘ
ਰਸਾਲਦਾਰ ਫਾਉਨੀ ਗੁਰਾ

ਉੱਤੇ:- ਦੁਸਹਰਾ ਤਿਉਹਾਰ ਹਿੰਦੂ ਭਾਈਆਂ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਰਾਵਨ ਦੇ ਫਤੇ ਕਰਨੇ ਪਰ ਰਾਮ ਜੀ ਦੀ ਜਿੱਤ ਦੀ ਯਾਦ ਗਾਰੀ ਤਿਉਹਾਰ ਹੈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਵਾਲੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੰਕਾ ਥੋੜ੍ਹੇ ਤੁਰਕੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚਨ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਰੋਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਹੈ, ਅਰਜੂਆ ਪਾਂਡਵਾਂ ਦਾ ਖੇਲਨਾ ਇਸ ਵਿੱਚ ਆਗਯਾ ਹੈ।

ਹੋਲੀ ਹਿੰਦੂ ਤਿਉਹਾਰ ਹੈ ਅਰ ਇਹ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਦ ਪ੍ਰਹਲਾਦ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲਈ ਹਰਨਾਕਸ਼ ਨੇ ਕਈ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਪਰ ਉਹ ਨਾ ਮਰਿਆ ਤਦ ਹਰਨਾਕਸ ਦੀ ਭੈਣ ਨੇ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਉਂ ਹੋਗੀ ਸਾ, ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜਲਾਂਗੀ ਅਰ ਇਸਨੂੰ ਗੋਦੀ ਬਠਾਲਕੇ ਜਲਾਇਆਂ ਗੀ। ਲਿਖਯਾ ਹੈ ਕਿ ਈਸ਼ਵਰ

ਦੀ ਐਸੀ ਗਤੀ ਹੋਈ ਜੋ ਹੋਗੀ ਜਲ ਗਈ ਅਰ ਪ੍ਰਹਲਾਦ ਬਚਗਯਾ ਜਿਸ ਪਰ ਲੋਗਾਂ ਨੇ ਇਸ ਅਸਚਰਜ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਹੋਗੀ ਨੂੰ ਗਾਲੀ ਗਲੋਚ ਕਿਹਿਆ, ਸੋ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਅੱਜ ਕੱਲ ਹੋਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਭੀ ਲੋਗ ਗੰਦ ਬੋਲਦੇ ਹਨ।

ਪੰਡੂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਤੇ ਉਲਟ ਹੋਲਾ ਰਚਯਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਅਰ ਹੋਲੀ ਤੇ ਵੱਖਰਾ ਦਿਨ ਰੱਖਯਾ।

ਖਾਲਸਾ ਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੁਸਹਰੇ ਅਰ ਦੀਵਾਲੀ ਨਾਲ ਅਪਨਾ ਧਾਰਮਕ ਸਬੰਧ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਕਿੰਤੂ ਰਵਾਜਕ ਹੈ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਜਿੱਥੋਂ ਤਕ ਹੋ ਸਕੇ ਖਾਲਸਾ ਨੂੰ ਗੁਰ ਪੁਰਬ ਮਨਾਉਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਅਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਪਰ ਖੁਬ ਮੇਲੇ ਭਰਾਉਨੇ ਜੋਗ ਹਨ, ਦੂਸਰਾ ਖਲਾਸਾ ਮਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਜੜ੍ਹ ਪਦਾਰਥ ਅਤੇ ਵਸੋਸ਼ ਪਸੂ ਦੇ ਪੂਜਨ ਦੀ ਸਿੱਖਯਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿੰਤੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁੱਧ ਰੱਖਨ ਲਈ ਯਤਨ ਕਰਨਾ ਜੈਸਾ ਕਿ ਸ਼ਸਤਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਣ ਰੱਖਕੇ ਜਾਨ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਾਣਾਂ ਸਮਾਨ ਸੱਤਕਾਰ ਕਰਨਾ, ਮੌਜਨਾ, ਸਾਫ਼ ਕਰਨਾ ਅਰ ਧੂਪ ਦੇਨੀ ਜਿਸ ਤੇ ਜੰਗਾਰ ਨਾ ਲਗ ਜਾਏ ਅਰ ਘੋੜੇ ਦੀ ਅਪਨਾ ਸੁਖਦਾਈ ਅਤੇ ਜੰਗ ਆਦਿਕ ਦਾ ਸਹਾਈ ਜਾਨ ਕੇ ਪਾਲਨਾ ਕਰਨੀ ਅਰ ਉਸ ਨਾਲ ਦਿਲੋਂ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਨਾ ਇਕ ਮੁਖ ਧਰਮ ਹੈ।

ਐਡੀਟਰ ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ

ਦਾਨੀ ਸਜਨਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ

ਭਾਈ ਇੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ (ਮਾਸਿਕ, ਪੰਜਾਬੀ) ਦਾ ਮੁੱਖ ਮਕਸਦ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਵਿਚਾਰਪਾਰਾ (ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੱਚੀ ਸੁੱਚੀ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ, ਸਾਫ਼ ਸੁਖਰਾ ਨਿਰੋਆ ਸਮਾਜ ਤੇ ਉਸਾਰੂ ਸਾਹਿਤ ਰਚਨਾ ਵਰਗੇ ਮਹਾਨ ਵਿਸ਼ੇ ਆਉਦੇ ਹਨ) ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ਤੇ ਪ੍ਰਭੁਲਤ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਸਮੂਹ ਦਾਨੀ ਸਜਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਮਹਾਨ ਕਾਰਜ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ 2 ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਕੇ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਸਫਲ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਮਾਇਆ ਭੇਜਣ ਲਈ ਪਤਾ:- ਸੰਪਾਦਕ, ਭਾਈ ਇੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ, A/C No. 65077080586, ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ ਪਟਿਆਲਾ, ਸ਼ਾਖਾ ਕਜ਼ਹੇੜੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ।

ਪੰਨਵਾਦਿ

(ਸੰਪਾਦਕ)

ਗੁਰਮਤਿ ਮਾਰਗ ਅਤੇ ਕਿਰਤ

ਡਾ. ਰਫ਼ਗਲ ਸਿੰਘ ਬਾਠ

ਕਿਰਤ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦਾ ਅਧਾਰ ਹੈ। ਕਿਰਤ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ: ਜੀਵਨ- ਨਿਰਧਾਰ ਲਈ ਕੋਈ ਕੰਮ- ਧੰਦਾ ਜਾਂ ਵਿਹਾਰ ਕਰਨਾ। ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੀ ਸਿਸਟੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕਲਾ ਮਨੁੱਖ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਭ ਪ੍ਰਕਾਰੀ ਜੀਵ- ਜੰਤੂ, ਪਸੂ-ਪੰਛੀ, ਜਾਨਵਰ, ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਪੇਟ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਇੱਧਰ- ਉਧਰ ਦੌੜਦੇ ਭੱਜਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਮਨੁੱਖ ਵੀ ਆਪਣੀ ਉਪਜੀਵਕਾ ਲਈ ਕੋਈ ਨਾਂ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਮਤਿ ਮਾਰਗ ਵਿੱਚ ਵਿਹਲੜਾਂ, ਆਲਸੀਆਂ, ਨਿਕਮਿਆਂ, ਛਿਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਥੇ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਉਦੱਸ਼ ਅਤੇ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਘਾਲ -ਕਮਾਈ ਹੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੈ।

“ਉਦੱਸ ਕਰੇਇਆ ਜੀਉ ਤੂੰ ਕਮਾਵਦਿਆ ਸੁਖ ਛੁੱਚੁ॥”

(ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ:- ਅੰਗ ੮੨)

ਕਿਰਤ ਕੋਈ ਵੀ ਉੱਚੀ ਜਾਂ ਨੀਵੀ ਨਹੀਂ ਪਰ ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਰਤ ਹੱਕ ਹਲਾਲ ਅਰਥਾਤ ਦਸਾਂ ਨਹੂੰਆ ਦੀ ਹੋਵੇ। ਬਾਣੀ ਕਿਰਤ ਦੀ ਕਮਾਈ ਨਾਲ ਆਪਣੀਆਂ ਸੁੱਖ ਸਹੂਲਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੀਆਂ ਗੁਰਮਤਿ ਮਾਰਗ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਚਹੁੰ ਵਰਨਾਂ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਲਾਲੇ ਦੀ, ਖੂਨ- ਪਸੀਨੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਕਿਰਤ ਦੀ ਰੋਟੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮਲਕ ਭਗੋ ਦੇ ਸਾਧੀ ਪਕਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਰਾ ਕੇ ਸੌਂਚੀ ਸੁੱਚੀ ਕਿਰਤ ਉਤੇ ਮੋਹਰ ਲਈ। ਢੂਜਿਆਂ ਦੀ ਕਮਾਈ ਉਤੇ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਖੋਤੀ ਪਰਮੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਵੀ ਧਰਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਉਹ ਘਰ ਘਰ ਮੰਗਦੇ ਹੋਏ ਰੋਜਾਨਾ ਬੇਇਜਤ ਅਤੇ ਸਰਮਿੰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਇੱਜਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਘਰਿ ਘਰਿ ਮਾਂਗੇ ਜਗ੍ਹ ਪਰਬੋਧੈ ਮਾਨਿ ਅੰਧੈ ਪਤਿ ਹਾਰੀ॥

(ਅੰਗ ੧੦੧੨)

ਜੋ ਇਨਸਾਨ ਖੂਨ ਪਸੀਨੇ ਦੀ ਕਿਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਭਾਈ ਇੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ

ਉਹ ਭਗਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਉਤੇ ਅਰਥਾਤ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਉਤੇ ਭਰੋਸਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਅੱਗੇ ਹੱਥ ਅੱਡ ਕੇ ਨਹੀਂ ਮੰਗਦਾ।

ਨਿਰਕਾਰਿ ਜੋ ਰਹੈ ਸਮਾਇ॥

ਕਾਹੇ ਭੀਖਿਆ ਮੰਗਣਿ ਜਾਇ॥

(ਅੰਗ: ੯੫੩)

ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿੱਚ ਸਿੰਖ ਧਰਮ ਅਜਿਹਾ ਵਿਲੱਖਣ ਧਰਮ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਗਤੀ ਮਾਰਗ ਦੇ ਨਾਲ ‘ਕਿਰਤ’ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਦਾ ਇੱਕ ਅਤਿ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅੰਗ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਾਮ ਜੱਪਣਾ, ਵੰਡ ਛਕਣਾ, ਅਤੇ ਕਿਰਤ ਕਰਨੀ, ਸਿੰਖ ਧਰਮ ਦੀ ਨੀਂਹ ਹਨ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਜੀਵ ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਹਮ ਦੀ ਹੋਂਦ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਸਾਧਨਾ ਮਾਰਗ ਬਾਰੇ ਸੂਝ ਉਤਪੰਨ ਕਰਵਾਉਣਾ ਹੈ। ਸੱਭ ਧਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਧਨਾ ਮਾਰਗ ਬਾਰੇ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤੇ ਪਾਰਮਿਕ ਆਗੂ ਵਾਸਤਵਿਕ ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਉੱਣੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪੇਟ ਦੀ ਖਾਤਰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਂਗ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਗਿਆਨ ਵਿਹੂਣੇ ਮਨੁੱਖ ਬੇਅੰਤ ਪੜ੍ਹੀ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਕਿਵੇਂ ਗਾਇਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ? ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਪਾਰਮਿਕ ਆਗੂਆਂ ਉਪਰ ਫੁੱਧਾਂ ਵਿੰਗਾ ਕੱਸ ਕੇ, ਨਿਰੋਲ ਸੌਚ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ। ਫੁੱਖੇ ਮੁੱਲਾਂ ਚੜ੍ਹਾਵੇ ਦੀ ਖਾਤਰ ਆਪਦੇ ਘਰ ਨੂੰ ਹੀ ਮਸੀਤ ਬਣਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

ਵਿਹਲੜ ਲੋਕ ਜੋਗੀ ਬਣ ਕੇ ਕੰਨ ਪੜਵਾ ਕੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਦਰਾਂ ਪਾਈ ਫਿਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਫੱਕਰ ਅਤੇ ਗੁਰੂ- ਪੀਰ ਸਦਵਾਉਂਦੇ ਹਨ ਪਰੰਤੂ ਆਪਣੇ ਚੇਲਿਆਂ ਚਾਟਿਆਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਮੰਗਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਰਾਹ - ਨੁਮਾ ਫਕੀਰਾਂ ਦੇ ਕਦੇ ਵੀ ਚਰਨੀ ਨਹੀਂ ਲਗਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਜੋ ਕੇਵਲ ਰੋਟੀਆਂ ਦੀ ਖਾਤਰ ਹੀ ਤਾਲ ਪੂਰਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ। ਪੜ੍ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਅਸਲੀ ਸਾਧਨਾ ਮਾਰਗ ਘਰ- ਗੁਹਿਸਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਕੇ ਦਸਾਂ ਨਹੂਆਂ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਲੋੜਵੰਦ ਦੀ

ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮਨੁੱਖ ਹੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਰਾਹ ਦਾ ਅਸਲੀ ਮੁਸਾਫਰ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਵਨ ਬਚਨ ਹੈ:-

ਗਿਆਨ ਵਿਹੁਣਾ ਗਾਵੈ ਮੀਤੁ ॥

ਭੁਖੇ ਮੁਲਾਂ ਘਰੇ ਮਸੀਤਿ ॥

ਮਖਤੁ ਹੋਇ ਕੇ ਕੰਨ ਪੜਾਏ ॥

ਫਕਰੁ ਕਰੇ ਹੋਰੁ ਜਾਤਿ ਗਵਾਏ ॥

ਗੁਰੂ ਪੀਰੁ ਸਦਾਏ ਮੰਗਣ ਜਾਇ ॥

ਤਾ ਕੈ ਮੁਲਿ ਨ ਲਗੀਐ ਪਾਇ ॥

ਘਾਲਿ ਖਾਇ ਕਿਛੁ ਹਥਹੁ ਦੇਹਿ ॥

ਨਾਨਕ ਰਾਹੁ ਪਛਾਣਹਿ ਸੇਇ ॥ (ਅੰਗ: ੧੨੪੫)

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਸ “ਰਾਹ” ਜਾਂ ਜੀਵਨ- ਜਾਂਚ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਕੇਵਲ ਬਾਹਮਣਾਂ, ਜੋਗੀਆਂ ਅਤੇ ਅਖੋਤੀ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਸਗੋ ਸਮੁੱਚੀ ਮਾਨਵਤਾ ਨੂੰ “ਘਾਲਿ ਖਾਇ.....” ਦੀ ਉਤਮ ਜੀਵਨ ਜਾਚ ਅਨੁਸਾਰ ਚੱਲਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ। ਇਹ ਜੀਵਨ ਪੰਧ ਦੁਨਿਆਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਵੀ ਸੰਸਾਰਕ ਵਾਸ਼ਨਾਵਾ ਤੋਂ ਨਿਰਲੇਪ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਮਲ ਦਾ ਫੁੱਲ ਪਾਣੀ ਉਪਰ ਤੈਰਦਾ ਹੋਇਆ ਵੀ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਅਭਿਜਨ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਮੁਰਗਾਈ ਪਾਣੀ ਉਤੇ ਤੈਰਦੀ ਹੋਈ ਆਪਣੇ ਖੰਭ ਭਿੱਜਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਇਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਗੁਰਮਤਿ- ਮਾਰਗ ਮਨੁੱਖੀ ਮਨੋ-ਵੇਗਾਂ ਦੇ ਜਾਬਤੇ, ਸੰਜਮ ਅਤੇ ਵਸੀਕਰਨ ਦਾ ਗਾਡੀ ਰਾਹ ਹੈ। ਮਿੱਠਾ ਬੋਲਣਾ, ਨਿਉ ਕੇ ਚੱਲਣਾ, ਦਸਵੰਧ ਕੱਢਣੀ, ਹੱਥੀ ਕਿਰਤ ਕਰਨੀ ਅਤੇ ਹਉਮੈ ਤੋਂ ਬਚ ਕੇ ਰਹਿਣਾ, ਇਸ ਸੁਨਹਿਰੀ ਮਾਰਗ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਹਨ।

ਮਿੱਠਾ ਮੌਲਛੁ ਨਿਵ ਚਲਣੁ ਹਥਹੁ ਦੇ ਕੈ ਭਲਾ ਮਨਾਏ ॥
ਘਾਲਿ ਖਾਇ ਸੁਕਿਤ ਕਰੇ ਵਡਾ ਹੋਇ ਨ ਆਪੁ ਗਣਾਏ ॥

(ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਵਾਰ ੨੮ (੧੫)

ਸਾਡੇ ਵੱਡਿਆਂ ਮਹਾਪੁਰਖਾਂ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨਾਂ, ਸੰਤਾਂ, ਭਗਤਾਂ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਖੁਦ ਹੱਥੀ ਕਿਰਤ ਕੀਤੀ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਹੱਥੀ ਹਲ ਚਲਾਇਆ, ਭੋਨੇ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਨਦੀਨ ਕੱਢੇ। ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਤੇ ਕਟਾਈ ਕੀਤੀ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਹੱਥੀ ਸੂਤ ਦੀਆਂ ਤਾਣੀਆਂ ਉਣੀਆਂ। ਜੇਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਤੋਂ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਹਮ ਘਰਿ ਸੂਤੁ ਤਨਹਿ ਨਿਤ ਤਾਨਾ॥ (ਅੰਗ: ੪੮੨)

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ

ਭਗਤ ਧੰਨਾ ਜੀ ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਖੂਬ ਹੱਥੀ ਕਿਰਤ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਮੂੰਹ ਅਤੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚੇ ਰਾਮ ਨਾਮ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਜੋੜੇ ਗੰਢਣ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ।

ਪਾਣਾ ਗੰਢੈ ਰਾਹ ਵਿਚਿ ਕੁਲਾ ਧਰਮ ਛੋਇ ਛੋਰ ਸਮੇਟਾ॥

(ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਵਾਰ ੧੦ (੧੭)

ਭਗਤ ਨਾਮ ਦੇਵ ਜੀ ਕੱਪੜਿਆਂ ਤੇ ਵੇਲ ਬੂਟੀਆਂ ਦੇ ਛਾਪੇ ਲਗਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਵਜੋਂ, ਭਗਤ ਤਿਲੋਚਨ ਜੀ ਦਾ, ਭਗਤ ਨਾਮ ਦੇਵ ਜੀ ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ ਪੁਸਤੂਤ ਹੈ। ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਭਗਤ ਤਿਲੋਚਨ ਜੀ ਆਪਣੇ ਮਿੱਤਰ ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ “ਤੂੰ ਤਾਂ ਕੰਮ ਧੰਦੇ ਅਰਥਾਤ ਮਾਇਆ ਵਿੱਚ ਫਸਿਆ ਹੋਇਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਰਾਮ ਨਾਮ ਨਾਲ ਚਿੱਤ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਜੋੜਦਾ।” ਉਤੱਤ ਵਜੋਂ ਭਗਤ ਨਾਮ ਦੇਵ ਜੀ ਬਚਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪ੍ਰਭੂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਹੱਥਾਂ ਪੈਰਾਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹੋ, ਮੁੰਹ ਨਾਲ ਰਾਮ ਨਾਮ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਆਪਣਾ ਮਨ ਚਿੱਤ ਸਦਾ ਹੀ ਪ੍ਰਭੂ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਟਿਕਾਈ ਰੱਖੋ।

ਨਾਮਾ ਮਾਇਆ ਮੋਹਿਆ ਕਰੈ ਤਿਲੋਚਨ ਮੀਤੁ॥

ਕਾਰੇ ਛੀਪਹੁ ਛਾਇਲੈ ਰਾਮ ਨ ਲਾਵਹੁ ਚੀਤੁ॥

ਨਾਮਾ ਕਰੈ ਤਿਲੋਚਨਾ ਮੁਖ ਤੇ ਰਾਮੁ ਸੰਮਾਲੁ॥

ਹਾਥ ਪਾਉ ਕਰਿ ਕਾਮੁ ਸਭੁ ਚੀਤੁ ਨਿਰਜਨ ਨਾਲਿ॥

(ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ (ਅੰਗ ੧੩੨੫-੨੬)

ਨਜਾਇਜ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਕਮਾਈ (ਮਾਇਆ) ਗੁਰਮਤਿ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬੇਗਾਨਾ ਹੱਕ ਖਾਣਾ ਉਤੇ ਦੂਜੇ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਕਮਾਈ, ਮਨੁੱਖਾਂ ਦਾ ਲਹੂ ਪੀਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ।

- ਸੀਲੁ ਸੰਜਮੁ ਸੁਚ ਭੰਨੀ ਖਣਾ ਖਾਜੁ ਅਹਾਜੁ॥

(ਅੰਗ: ੧੨੪੩)

- ਜੇ ਰਤੁ ਲਗੈ ਕਪੜੈ ਜਾਮਾ ਹੋਇ ਪਾਲੀਤੁ॥

- ਜੇ ਰਤੁ ਪੀਵਹਿ ਮਾਣਸਾ ਤਿਨ ਕਿਉ ਨਿਰਮਲ ਚੀਤੁ॥

(ਅੰਗ : ੧੪੦)

ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਵਿਹਲੜ, ਨਿਰੰਤੇ ਅਤੇ ਬੇਗਾਨਾ ਹੱਕ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਬੇਕਿਰਤੀਏ ਲੋਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਪਾਵਨ ਬਚਨ ਹੈ, “ਜੇ ਮਨੁੱਖ ਖੁਦ ਹੱਥੀ ਕਿਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ

ਉਹ ਮੁਰਦੇ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਮੁਰਦੇ ਦੇ ਅੰਗਾਂ ਨਾਲ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਕਿਸੇ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ। ਇਵੇਂ ਹੀ ਵਿਹਲੜ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਜਲ ਪ੍ਰਸਾਦਾ ਛੱਕਣਾ ਵੀ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਜਿਸ ਮੁਰਦੇ ਕੇ ਅੰਗ ਅਪਾਵਨ॥
ਸੁਕਚਿਤ ਸਭਿ ਨਹਿ ਕਰਹਿ ਛੁਵਾਵਨ॥
ਸੁਨਿ ਸਿੱਖ ਗੁਰਮਤਿ ਇਹ ਸਾਰ॥
ਸਤਿ ਸੰਗਤ ਕੀ ਸੇਵ ਉਦਾਰ॥

(ਗੁਰਮੁਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥ ਰੁਤ ੪ ਅੰਸੂ ੨)

ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਹੱਥੀ ਕਿਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਦੇ, ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਜਪਦੇ, ਸੇਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਸਤਿਸੰਗਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਪਰਉਪਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਉਹ ਸਭ ਮੁਰਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਕਾ ਸਿੱਖ ਪਰਾਇਆ ਧੰਨ ਨਾ ਖਾਵੇ, ਰਿਸ਼ਵਤ ਨਾ ਲਵੇ, ਦਸਾਂ ਨਹੂੰਆਂ ਦੀ ਕਿਰਤ ਵਿਚੋਂ, ਗ੍ਰਹਿਸਤ ਜੀਵਨ ਦੇ ਖਰਚੇ ਕਰਕੇ ਜੇਕਰ ਕੁਝ ਬਚੇ, ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਦਸਵੰਧ ਗੁਰੂ ਘਰ ਲਈ ਜਰੂਰ ਕੱਢੇ, ਵੰਡ ਕੇ ਛਕੇ, ਮਨ ਨਿਰਮਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। (ਉਹੀ- ਰਾਸ ੨, ਅੰਸੂ ੪੫)

ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਜਿਹੇ ਮਨੁੱਖ ਵੀ ਹਨ ਜੋ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਬਹੁਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਦਿਨ ਨਹੀਂ ਵੇਖਦੇ, ਰਾਤ ਨਹੀਂ ਵੇਖਦੇ, ਕਿਸੇ ਦਾ ਹੱਕ- ਬੇਹੱਕ, ਜਾਇਜ਼ - ਨਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਵੇਖਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਕੇਵਲ ਮਾਇਆ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਿਸਾਗ ਹਰ ਵੇਲੇ ਹੋਰਾਫੇਰੀ ਠੱਗੀ ਆਦਿ ਵੱਲ ਲਗਾ ਹੋਇਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਇੱਕਤਰ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਕਮਾਈ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਅਦਾਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਉਹ ਤੱਤੀ:-

“ਲੈਦਾ ਬਦੂ ਦੁਆਇ ਤੁੰ ਮਾਇਆ ਕਰਹਿ ਇਕੜੁ”
 ਵਾਲੀ ਗਲ ਹੈ।

ਨਜ਼ਾਇਜ਼ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇੱਕਠੀ ਕੀਤੀ ਧੰਨ ਦੋਲਤ ਵਿਚੋਂ ਦਾਨ ਕਰਨਾਂ, ਜੱਗ ਕਰਨਾ ਭੰਡਾਰੇ ਕਰਨੇ, ਉਗਰਾਹੀ ਦੇਣੀ ਆਦਿ ਪੁੰਨ ਦਾਨ ਵਾਲੇ ਕਰਮ ਨਿਸਫਲ ਹਨ।

ਹੱਕ ਸੱਚ ਦੀ ਕਿਰਤ ਹੀ ਸਰਵੇਤਮ ਹੈ। ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਮਹਾਨ ਫਿਲਾਸਫਰ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦੀਆਂ ਵਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਰਤ ਕਰਨ ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਝ ਕੁ ਵਨੰਗੀ ਮਾਤਰ ਉਦਾਹਰਣਾ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਹਨ:-

- ਘਲਿ ਖਾਇ ਸੁਕਿਤ ਕਰੈ, ਵਡਾ ਹੋਇ ਨ ਆਪੁ ਗਣਾਏ। (ਵਾਰ ੨੮ (੧੫)

- ਕਿਰਤਿ ਵਿਰਤਿ ਕਰਿ ਧਰਮ ਦੀ ਖਾਟਿ ਖਵਾਲਣੁ
 ਕਾਰਿ ਕਰੇਗੀ। (ਵਾਰ ੧ (੩))
- ਹਥੀ ਕਿਰਤਿ ਕਮਾਵਦਾ ਪਗਿ ਚਲੈ ਸੁਜਾਣਾ।
 (ਵਾਰ ੨ (੧੮))
- ਘਲਿ ਖਾਇ ਗੁਰਸਿਖ ਮਿਲਿ ਖਾਣਾ।
 (ਵਾਰ ੩੨ (੧))
- ਹਥੀ ਰਿਤ ਕਮਾਵਣੀ ਪੈਗੀ ਚਲਣੁ ਜੋਤਿ ਇਵੇਗੀ।
 (ਵਾਰ ੧੫ (੩))

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮਾਜਿਕ ਆਗੂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ, ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਕਿਰਤ ਕਰਨ ਨੂੰ ਵੀ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਜਰੂਰੀ ਅੰਗ ਬਣਾਇਆ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਧਰਮ ਦੀ ਕਿਰਤ ਦੁਆਰਾ ਆਚਰਣ ਦੀ ਸੁੱਪਤਾ ਅਤੇ ਸੱਚ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹਾ ਰਸਤਾ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਉਪਰ ਤੁਰ ਕੇ, ਕੋਈ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਮਿਹਨਤ (ਘਲਣਾ) ਦੇ ਮਿੱਠੇ ਫਲ ਖਾ ਕੇ, ਅਨੰਦ ਮਾਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਪੁਨਿਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਗੁਰੂ ਬਾਬੇ ਦੇ ਅਟੱਲ ਉਪਦੇਸ਼:-

“ਘਲਿ ਖਾਇ ਕਿਛੁ ਹਥੁ ਦੇਇ॥
ਨਾਨਕ ਰਾਹੁ ਪਛਾਣਿਹਿ ਸੇਇ॥”

ਦੀ ਪੂਰੀ ਸਾਰਥਕਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਦੁਨੀਆਂ ਰਹੇਗੀ ਉਨਾਂ ਚਿਰ ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਅਟੱਲ ਅਤੇ ਪੂਰਨ ਸਾਰਥਕ ਹੀ ਰਹੇਗਾ।

ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਗੁਰਮਤਿ ਮਾਰਗ, ਕਿਰਤ ਦਾ ਮਾਰਗ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਰਤ ਭਾਵੇਂ ਹੱਥੀਂ ਉਪਜੀਵਕਾ ਲਈ ਹੋਵੇ, ਭਾਵੇਂ ਅਧਿਆਤਮਕ ਖੇਤਰ ਲਈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵੀਚਾਰ ਅਤੇ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਹੋਵੇ। ਕਿਰਤ ਨੂੰ ਹੀ ਮਹਾਨਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨਤਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅੰਤਲੇ ਸਲੋਕ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਹੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ:-

“ਜਿਨੀ ਨਾਮ ਧਿਆਇਆ ਗਏ ਮਸਕਤਿ ਘਲਿ”

ਕਹਿ ਕੇ ਗੁਰਮਤਿ ਮਾਰਗ ਦੀ ਨੀਂਹ ਸਖਤ ਘਾਲਣਾ (ਕਿਰਤ) ਤੋਂ ਹੀ ਰੱਖੀ ਹੈ। ਕਿਰਤ ਗੁਰਮਤਿ ਮਾਰਗ ਦਾ ਅਨਿਖੜ ਅੰਗ ਹੈ। ਰੱਬ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਕਿਰਤ ਨੂੰ ਜਰੂਰ ਮਿੱਠੇ ਫਲ ਲੱਗਦੇ ਹਨ।

“ਸੋ ਕਿਉ ਬਿਸਰੈ ਜਿ ਘਲਿ ਨਾ ਭਾਨੈ”

ਕਿਰਤ ਕਦੇ ਵੀ ਵਿਅਰਥ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ।

ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਖੇਤਰੀ ਮੈਂਬਰ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ

ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਪ੍ਰਤੀ ਸਿੰਘ ਸਮਾਜ ਦਾ ਬੇਰੁਖੀ ਵਾਲਾ ਰਵੱਣੀਆ

ਡਾ. ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਸਰਹਿੰਦੀ

ਸ੍ਰੋਮਣੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਐਵਾਰਡੀ

ਸਿੰਘ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਮੇਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਦੇ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਸਕਦੇ ਹਾਂ- ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਆਮਦ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰੰਗ ਮੰਚ 'ਤੇ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਆਮਦ ਨਾਲ ਸਿੰਘ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਦੌਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਉਂ ਕਹਿ ਲਵੇ ਕਿ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ, ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਨਵੀਆਂ ਲੀਹਾਂ 'ਤੇ ਤੁਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਅੱਜ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਸੌ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਕਮਾਨ ਹੇਠ ੧੯੧੦ ਈਂ 'ਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਸਰਹਿੰਦ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ੨੫ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੀ ਵਿੱਥ 'ਤੇ ਚੱਪੜਚਿੜੀ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਸੁਬੰਦੇਹਾਰ ਵਜੀਰ ਮਾਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰ ਕੇ ਮੁਗਲਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾਇਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਜਿੱਤ ਹੋਣ ਦੇ ਘੁੰਮੰਡ ਨੂੰ ਤੋੜ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ- ਗਜ਼ਨਵੀ, ਤੈਮੂਰ ਤੇ ਬਾਬਰ ਦੇ ਖਾਨਦਾਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅਖਵਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਆਨ ਤੇ ਸ਼ਾਨ ਨੂੰ ਮਿੱਟੀ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ, ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਪਰਤੀ 'ਤੇ ਅਚਾਨਕ ਇੱਕ ਜਾਂਬਾਜ਼ ਧੋਧੇ ਅਤੇ ਸਿਦਕੀ ਸੈਨਿਕ ਕਮਾਂਡਰ ਵਜੋਂ ਉਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ। ਇਹ ਗੱਲ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਕਿ “ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਪਲਾਟ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਣਾਇਆ, ਅਦਾਕਾਰ ਵੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪ ਸਿਆਣਪ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ, ਪਰ ਇਹ ਬੰਦਾ (ਬਹਾਦਰ) ਹੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਅਦਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਿਡਾਇਆ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬੀਜ ਬੀਜਿਆ ਤੇ ਛਲਸਲ ਬੰਦੇ ਨੇ ਕੱਟੀ” - ਡਾ. ਗੋਕਲ ਚੰਦ ਨਾਰੰਗ। ਗੱਲ ਕੀ, ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸਥਾਂਬੰਦ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਿਖਾਇਆ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਲੜੀਦਾ ਤੇ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੀਦੀ ਹੈ। ਨਿਰਸੰਦੇਹ, ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਇੱਕ ਉਤਮ ਦਰਜੇ ਦਾ ਧੋਧ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਹੀ ਮੁਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਦਹਿਸ਼ਤ ਫੈਲਾਉਣ ਲਈ ਕਾਢੀ ਸੀ। ਸੱਚ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ “ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ, ਸਿਕੰਦਰ, ਨੈਪੋਲੀਅਨ, ਨਾਦਰਸ਼ਾਹ ਤੇ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਅਥਦਾਲੀ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ

ਧੋਧ ਨਹੀਂ ਸੀ” - ਡਾ. ਹਰੀ ਰਾਮ ਗੁਪਤਾ। ਉਂਛ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਕਾਰਨਾਮੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਭਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਹੀਰੇ ਅਤੇ ਅਤਿਅੰਤ ਬਹਾਦਰ, ਨਿਡਰ ਤੇ ਦਲੇਰ ਸੈਨਾਪਤੀ ਸੀ। ਸਰਹਿੰਦ ਦੀ ਜਿੱਤ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਜੰਗੀ ਸੂਝ ਤੇ ਪੈਂਤੜੇਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਸਿਖਰ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲਿਤਾਤੇ ਹੋਏ ਵਰਗ ਨੇ ਤੀਰਾਂ, ਤਲਵਾਰਾਂ, ਬਾਬਿਆਂ ਤੇ ਢੱਡੇ-ਸੋਟਿਆਂ ਨਾਲ ਹੀ ਮੁਗਲਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਚੱਲ ਸੋ ਚੱਲ। ਸਰਹਿੰਦ ਦੀ ਜਿੱਤ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਜ਼ਲੜਲਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਮੁਗਲ ਹਕੂਮਤ ਦੀਆਂ ਨੀਹਾਂ ਹਿਲਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਦੂਜਾ, ਇਸ ਅਦੁੱਤੀ ਘਟਨਾਂ ਨੇ ਸਿੰਘ ਸੋਚ ਤੇ ਛਲਸਫੇ ਨੂੰ ਨਵੀਆਂ ਨਕੋਰ ਸੇਧਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕੌਮ ਦੀਆਂ ਰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਬਾਜੂਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਸੰਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਇਤਿਹਾਸ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਸਰਹਿੰਦ ਦੀ ਜਿੱਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਸਿੰਘ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਸ਼ੀਰ ਲੈ ਕੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਲਿੱਤਦੇ ਤਾਂ ਤਖਤਾਂ ਤੇ ਤਾਜ਼ਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਲਾਮ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਲਗਭਗ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਤਿੰਨ ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ- ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ, ਜਹਾਂਦਾਰ ਸ਼ਾਹ ਤੇ ਛਾਰੁਬਸ਼ੀਅਰ- ਨੂੰ ਵਸਤ ਪਾਈ ਰੱਖਿਆ।

ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਸਰਹਿੰਦ 'ਤੇ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਆਪਣੀ ਚੜ੍ਹਤ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆਂ ਜਿੱਥੇ ਪਹਿਲੇ ਸਿੰਘ ਰਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ- ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾ 'ਤੇ ਸਿੱਕਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ, ਉਥੇ ਮਾਲਸੇ ਦੀ ਰਾਜਸੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਖਾਕਾ ਵੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਸਲੀ ਰੂਪ ੮੮ ਵਰਿਅਤ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵੇਲੇ ੧੯੬੮ ਈ. ਵਿੱਚ ਮਾਲਸਾ ਰਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਨਾਲ ਸਾਕਾਰ ਹੋਇਆ। ਜਾਹਿਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਇਨਕਲਾਬੀ ਤਹਿਰੀਕ ਦੀ ਨੀਂਹ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ੧੯੬੮ ਈ. 'ਚ ਮਾਲਸੇ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕਰਕੇ ਰੱਖੀ ਸੀ, ਉਹ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਵੇਲੇ ਆਪਣੇ ਸਿਸ਼ਰ 'ਤੇ ਪੁੱਜੀ। ਸੋ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਖੀ ਦਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਥੰਮ੍ਹ

ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਆਪਣਾ ਸੱਭ ਕੁੱਝ ਦਾ ਆ 'ਤੇ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਨੂੰ ਨਮੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਲਿਆ। ਇਹ ਗੱਲ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਘਾਲਣਾ ਦਾ ਬਣਦਾ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ। ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਦੇਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸੱਤ ਸੌ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪਏ ਗੁਲਾਮੀ ਦੇ ਜੂਲੇ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਲੋਂ ਲਾਹੂਣ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ। ਚੇਤੇ ਰਹੋ! ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਜੰਗ ੧੮੫੭ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ੧੭੧੦ ਵਿੱਚ ਚੱਪਚਿੜੀ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਲੜੀ ਗਈ (ਹਾਂ! ੧੮੫੭ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਸੋ-ਸੋ ਵਾਰ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਦੇ ਹਾਂ) ਇਥੇ, ਇਹ ਗੱਲ ਨੋਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ ਕਿ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦੀਆਂ ਜਿੱਤਾਂ ਸਦਕਾ ਹੀ ਸਿੱਖਾਂ ਵਰਗੀ ਇੱਕ 'ਬਚੂਗੜੀ ਕੌਮ' ਨੇ ਅਚਾਨਕ ਕੇਂਦ ਕੱਢਿਆ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਕਸੇ 'ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇੱਕ ਰਾਜਸੀ ਤਾਕਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉੱਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ।

ਹੁਣ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਸੱਚੇ ਲੋਕ ਰਾਜ ਦਾ ਹਾਮੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਦੀ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਦੇਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਜ਼ਿਆਦਾਰਾ ਸਿਸਟਮ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਬੇਜ਼ਮੀਨੇ ਕਾਸ਼ਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵਾਲੇ ਬਣਾਇਆ। ਦੂਜਾ, ਉਸਨੇ ਲੋਕ ਰਾਜ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਖੰਤੀ ਨੀਵੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਗਰੀਬ-ਗੁਰਬਿਆਂ ਤੇ ਨਿਮਾਇਆਂ-ਨਿਤਾਇਆਂ ਨੂੰ ਉੱਚ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰਕੇ ਹੁਕਮਰਾਨ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਅਖਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵੀ ਸਿਜਦਾ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦੇ ਉਸਰਈਏ, ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੇ ਇਸ ਅੰਲਾਨਨਾਮੇ - "ਇਨ ਗਰੀਬ ਸਿੱਖਨ ਕੇ ਦੇਉਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ। ਯਾਦ ਕਰੋਂ ਪੇਹ ਹਮਰੀ ਗੁਰਿਆਈ।" ਨੂੰ ਅਸਲੀ ਜਾਮਾ ਪਹਿਨਾਇਆ। ਛਲਸਰੂਪ, ਉਹ ਨੀਵੀਆਂ ਜਾਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬੜਾ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅਗਲੇਰੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਵਾਹੀਕਾਰਾਂ (ਜੱਟੀ) ਨੇ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ।

ਜਿਸ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਪਚਿਆ, ਘੋਖਿਆ ਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਅਦੁੱਤੀ ਤੇ ਵਿਲੱਖਣ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਸਦਕਾ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਈਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸ਼ਖਸ਼ੀਅਤਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਥੀ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਸੱਭ ਕੁੱਝ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ,

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਣਗੋਲਿਆ ਹੀਰੇ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮੰਦਿਕਾਗੇ ਹਾਲਾਤ ਕਿਉਂ ਤੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੈਂਦਾ ਹੋਏ? ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਿੱਖ ਆਪਣੇ ਸੂਰਮਿਆਂ ਤੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ਵ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹਨ। ਆਮਿਰ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਤੋਂ ਕੀ ਖੁਨਾਮੀ ਹੋਈ ਜਿਸ ਦਾ ਬਦਲਾ ਅੱਜ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਉਸ ਤੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਇਸ ਗੁੰਡਲਦਾਰ ਸਵਾਲ ਦਾ ਹੌਲ ਲੱਭਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਕਿ ਇਤਿਹਾਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਅੰਗ-ਸੰਗ ਤੁਰਦਿਆਂ ਕਿਸੇ ਸਪੋਸ਼ਟ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਇਤਿਹਾਸ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਵੱਖਰਾ ਇਤਿਹਾਸ ਸਿਰਜਿਆ, ਪਰ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਨੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ "ਇਤਿਹਾਸਕਾਰੀ" ਉਵੇਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕੋਈ ਮਾਅਨੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਕਿ 'ਜਿਹੜੀਆਂ ਕੋਮਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਇਤਿਹਾਸ ਲਿਖਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।' ਸੱਚ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿਰਸੇ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਪ੍ਰਤੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਉਸਾਰੂ ਰਵੱਈਆ ਅਮਿਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸੰਜਿਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਇਸ ਅਲਗਰਜ਼ੀ ਨੇ ਹੀ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦੇ ਅਕਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਦਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦੂਜਾ, ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਉਸ ਨਾਲ ਇਨਸਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਗੈਰ- ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਨੇ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਬਾਰੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਤੋੜ - ਮਰੋੜ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਵਾਰਥ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਸਮਕਾਲੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਤਿਹਾਸ ਉਸਰ- ਨਿਸਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਦਾ ਰਵੱਈਆ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੱਖਪਾਤੀ ਹੀ ਰਿਹਾ ਹੈ (ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਬਾਰੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਮੇਂ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਨੌਕਰਾਂ-ਚਾਕਰਾਂ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਾਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਵੇਖਿਆ ਹੈ।)

ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਅਤੇ ਪੰਥ ਦੇ ਕਈ ਮੰਨੇ-ਪ੍ਰਮਨੇ ਵਿਚਵਾਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਭੰਗ, ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ, ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਕਲਾਸਵਾਲੀਆ, ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਹਿਸਟੋਰੀਅਨ, ਖ਼ਜ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਵੀ ਇਸ ਪੱਥੇ ਦੋਸ਼ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਬਿਨਾਂ ਪਤਚੇਲ ਕੀਤੇ, ਸੁਣੀਆਂ-ਸੁਣਾਈਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੁੱਝ ਗਲਤ ਬਿਆਨੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਗੱਲ ਕੀ, ਸਮੁੱਚਾ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰਾ, ਆਪਣੇ ਇਸ ਮਹਾਨ ਯੋਧੇ ਤੇ ਲਾਸਾਨੀ ਸ਼ਹੀਦ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨਾਂਦੇੜ ਤੋਂ ਖੁਦ ਭੇਜਿਆ ਸੀ, ਦੀ ਬਦਖੋਈ

ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਇਹ ਤਾਂ ਵੀਹਵੀਂ ਸੱਚੀ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਵੀ.ਡੀ ਸਵਾਰਕਰ ਤੇ ਭਾਈ ਪਰਮਾ ਨੰਦ ਨੇ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨੂੰ 'ਸਿੰਘ ਜੋਧੇ' ਦੀ ਥਾਂ ਹਿੰਦੂ 'ਬੰਦਾ ਬੈਰਾਗੀ' ਸਿੰਘ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਸਿੰਘ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਕੁੱਝ ਹੋਸ਼ ਆਈ। ਭਾਈ ਪਰਮਾ ਨੰਦ ਵੱਲੋਂ ੨੪ ਪੰਨਿਆਂ ਦੀ ਹਿੰਦੀ 'ਚ.ਲਿਖੀ ਪੁਸਤਕ 'ਬੀਰ ਬੈਰਾਗੀ' ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਵਜੋਂ ਡਾ ਗੰਡਾ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ੧੯੩੫ ਈ. 'ਚ ਲਿਖੀ ਪੁਸਤਕ 'ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ' ਪਾਦਗਾਰੀ ਹੋ ਨਿਭੜੀ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖੀ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਸਬੰਧੀ ਡਾ. ਗੰਡਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ 'ਮੈਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਸਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਸ ਮਹਾਨ ਯੋਧੇ ਤੇ ਸ਼ਹੀਦ ਨਾਲ ਨਿਆਂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਲਈ ਪੁਰਾਣੇ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰਾਵਾਂ ਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਲੰਭੇ ਰਹਿ ਕੇ ਮੈਂ ਹਰ ਵਾਕਿਆ ਨੂੰ ਸਮਕਾਲੀ ਤੇ ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਪਰਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।' ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦਤ ਤੋਂ ਲੱਗਭਗ ਦੋ ਸਦੀਆਂ ਬਾਅਦ ਡਾ. ਗੰਡਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸਿੰਘ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਵਿਗਿਆਨਕ ਲੀਹਾਂ 'ਤੇ ਤੇਰਿਆ ਅਤੇ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਪ੍ਰਤੀ ਸਿੰਘ ਸੌਂਕ ਵਿੱਚ ਉਸਾਚੂ ਤੇ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਪਰਿਵਰਤਨ ਲਿਆਂਦਾ। ਇਹੋ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਹਵਾ ਦਾ ਰੁਖ ਹੁਣ ਬਦਲ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਵਿਰੁੱਧ ਉਠੀ ਪੁੜ ਦਬਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬੁਜ਼ੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਜ਼ੂਦਾ ਦੌਰ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਤੇ ਕਲਮਕਾਰ (ਦੋਵੇਂ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹਿੰਦੂ), ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦੇ ਦੂਸ਼ਿਤ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਦਾ ਜਾਮਾ (ਜਿਸਦਾ ਉਹ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ) ਪਹਿਨਾਉਣ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹਨ। ਮੈਰ।

ਆਓ! ਹੁਣ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਪ੍ਰਤੀ ਸਿੰਘ ਸਮਾਜ ਦੇ ਬੇਚੁਨੀ ਵਾਲੇ ਰੱਦੋਈ ਦੀ ਗੱਲ ਦੀ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਛਾਣਬੀਣ ਕਰੀਏ। ਸਿੰਘ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਛੁੱਧੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮਨ ਅੰਦਰ ਇਹ ਸਵਾਲ ਉਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਤਿ ਨਾਜ਼ੂਕ ਸਮੇਂ ਸਿੰਘ ਪੈਥ ਦੀ ਰਹਿਨਮਾਈ ਕਰਨ ਤੇ ਕੌਮ ਨੂੰ ਬੁਲੰਦੀਆਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲਾ ਇਹ ਸਿਰਲੇਖ ਸੂਰਮਾ, ਆਖਿਰ ਕਿਉਂ ਸਿੰਘ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿੱਚ ਉਚਾ ਨਾ ਉਠ ਸਕਿਆ? ਕਿਉਂ ਆਪਣਾ ਬਣਦਾ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਤੁਤਬਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ? ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ, ਜੋ ਲਾਕਟ ਵਾਂਗ ਸੀ, ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਚੱਲੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਘੜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਤੇ ਅਛਵਾਹਾਂ ਫੈਲਾਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਸ ਕੁਟਲ ਨੀਤੀ ਵਿੱਚ, ਮੁੜਾਲਾਂ ਕੋਲ

ਵਿਕ ਚੁੱਕੇ ਕਈ ਸਿਰਕੱਢ ਸਿੰਘ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਹਕੂਮਤ ਦਾ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਦੇਰਾਨ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਸੱਚੀ ਸੁੱਚੀ ਸ਼ਾਸ਼ਨੀਅਤ ਨੂੰ ਬੋਰਾ ਲੱਗਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਤੁਸੀਂ ਵੇਖੋਗੇ ਕਿ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਆਪਣਿਆਂ ਦੀ ਹੀ ਗੁੜਦਾਰੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਿਆ। ਇਹ ਕਹਾਵਤ - ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਾਰੇ ਸਿੰਘ ਜਾਂ ਮਾਰੇ ਕਰਤਾਰ- ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ 'ਤੇ ਅੰਨ ਢੁਕਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਨਾਲ ਆਪਣਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਦਾਰੀ ਦੀ ਇੱਕ ਚੋਣਵੀਂ ਮਿਸਾਲ ਪੇਸ਼ ਹੈ: ਜਦੋਂ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸੈਨਿਕ ਗੁਰਦਾਸ ਨੰਗਲ ਦੀ ਕੱਢੀ ਗੜ੍ਹੀ ਵਿੱਚ ਮੁੜਾਲ ਫੌਜ ਦੇ ਪੇਰੇ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਬਿਨੋਦ ਸਿੰਘਤੇ ਬਾਬਾ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਅਤਿ ਨਾਜ਼ੂਕ ਸਮੇਂ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਸਮੇਤ ਗੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿ ਕੇ ਭੱਜ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਇੱਕ ਛੁੱਧੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਅਧੀਨ ਵਾਪਸਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਤਿਹਾਸ ਦੌਸਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਪਿਉ-ਪੁੱਤਰ (ਬਿਨੋਦ ਸਿੰਘ ਤੇ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ) ਪਿਛੋਂ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਲਾਹੌਰ ਵਿਖੇ ਮੁੜਾਲ ਸੂਬੇਦਾਰ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਵੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਵੀ ਰਹੇ ਹਨ।" - ਡਾ. ਸੁਖਦਿਆਲ ਸਿੰਘ। ਮਨੋਹਰ ਸਿੰਘ ਚਾਂਦਲਾ ਆਪਣੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖੀ ਪੁਸਤਕ 'ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ- ਬਿਟਰੇਡ ਬਾਈ ਹਿਜ਼ਲਉਟੀਨੈਟਸ (ਭਾਵ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਨਾਇਬਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸਘਾਤ) ਵਿੱਚ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਹੀ ਗੁੜਦਾਰ, ਅਕਿਤਘਣ, ਪਿੱਠ 'ਚ ਛੁਗ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਘਾਤੀ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਛੁੱਧੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਸਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ੧੯੮੦ ਕਾਂਡ- "ਸਰਮਨਾਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸਘਾਤ" ਇਸ ਤੱਥ 'ਤੇ ਭਰਪੂਰ ਰੋਸ਼ਨੀ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੇ ਚੜ੍ਹਤ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਸ ਦੇ ਕੁਝ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਹੀ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਨੂੰ ਤੱਤ ਮਾਲਸਾ ਤੇ ਬੰਦਾਈ ਮਾਲਸਾ, ਦੋ ਪਾਂਡਿਆਂ ਵਿੱਚ ਢੰਡ ਦਿੱਤਾ। ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਬਾਬਾ ਬਿਨੋਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੁੜਾਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਤੇ ਆਸ਼ਾਈਰਵਾਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਮਾਤਾ ਸੁੰਦਰੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ, ਤਾਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਅਸਰਦਾਰ ਸਾਧਨ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਕਤ ਤੱਥ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਮਨੋਹਰ ਸਿੰਘ ਚਾਂਦਲਾ ਦੀਆਂ ਸਤਰਾਂ ਪੇਸ਼ ਹਨ:- "BABA BINOD SINGH APPROACHED MATA SUNDARI AND FEIGNING THAT THE EMPEROR HAD SENT HIM TO REQUEST HER TO INTERCEDE ON HIS BEHALF WITH

BANDA, PLEADED WITH HER THAT IT WAS HIGH TIME TO STRIKE PEACE WITH THE MUGHALS" - BANDA BAHADUR PAGE 189.

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਤੋਂ ਦੋ ਕੁ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਅੰਦਰ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਭੰਬਲਭੂਮੇ ਨੇ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਬਾਰੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਲਤ ਫ਼ਹਿਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਵਰਗੇ ਸੁਰਖੀਰ ਯੋਧੇ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਸੱਚੇ ਅਨੁਆਦੀ ਜਿਸ ਨੇ ਅੱਤਿਆਚਾਰੀ ਰਾਜ ਵਿਚੁੱਪ ਵਿਦਰੋਹ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦਾ ਰਾਹ ਵਿਖਾਇਆ, ਏ ਵੀਰਾਟ ਕੰਦ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਅੰਦਰ ਬੌਣਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਲਾਸਾਨੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਅਤੇ ਛਤਹਿ ਦੀ ਸਾਨ ਦਾ ਸਰੂਪ ਹੀ ਵਿਗਾੜ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਆਏ! ਹੁਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਇੱਕ ਗਲਤ ਫ਼ਹਿਸ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਵਾਈ ਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਵਿਚੁੱਪ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਅੰਦਰ ਨਫ਼ਤਰ ਦਾ ਬੀਜ ਬੀਜਕੇ, ਉਸ ਦੇ ਪਤਨ ਲਈ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਕੀਤਾ। ਸਭ ਤੋਂ ਟੂੰਘੀਆਂ ਜਨ੍ਹਾਂ ਵਾਲੀ ਗਲਤ ਫ਼ਹਿਸ਼ੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਤਾਕਤ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਉਪਰੰਤ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਅਖਵਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪਰ ਇਤਿਹਾਸ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਤਾਂ ਆਖਰੀ ਦਮ ਤੱਕ ਮੁਗਲਾਂ ਵਿਚੁੱਪ ਜਦੋਂ ਜਹਿਦ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਨਿਰੰਤਰ ਆਪਣੇ ਮਿੱਥੇ ਹੋਏ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਵੱਲ ਵਧਦਾ ਰਿਹਾ, ਉਸ ਸ਼ੁਕਦੇ ਦਰਿਆ ਵਾਂਗ ਜੋ ਹਾਲੇ ਪਰਬਤ ਦੀਆਂ ਢਲਾਣਾਂ ਤੇ ਪੱਥਰਾਂ 'ਚੋਂ ਗੁੰਦਾ ਹੋਇਆ, ਰਾਹ 'ਚ ਆਉਂਦੀ ਹਰ ਚੁਕਾਵਟ ਨੂੰ ਢਹਿ ਢੇਰੀ ਕਰਦਾ ਵੇਗ ਭਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸੋ, ਉਸ ਕੋਲ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਅਖਵਾਉਣ ਲਈ ਟੁਕੁਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੂਜਾ ਨੁਕਤਾ:- ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਸੋਧੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਉਪਰੰਤ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਆਜ਼ਾਦ ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ - ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੱਖ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਸਿੱਕਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ। ਜੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਅਖਵਾਉਣ ਲਗ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਸਿੱਕਾ ਵੀ ਆਪਣੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਉਸਨੂੰ ਭੰਡਣ ਵਾਲੇ ਤੱਤ ਮਾਲਸਾ ਦੇ ਕਈ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਆਗੂ ਮੁਗਲ ਹਕੂਮਤ ਪਾਸੋਂ ਜਾਗੀਰਾਂ ਲੈ ਕੇ ਚੁੱਪ ਕਰ ਗਏ।

ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਅੰਦਰ ਦੂਜੀ ਗਲਤ ਫ਼ਹਿਸ਼ੀ ਇਹ ਫੈਲਾਈ ਗਈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਭਰ ਵਿਆਹ ਨਾ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਤਾਂ ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀ ਰਹਿਣ

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੱਖ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ

ਦੇ ਸਿਪਾਂਤ ਨੂੰ ਮੂਲੋਂ ਹੀ ਰੱਦ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ, ਗੁਹਿਸਥ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸਰੀਰਕ ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਲੋੜ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਤੇ ਦੂਸਰੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਹਿਮੀਅਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ- ਗੁਹਿਸਥੀ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਚੱਕਰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਦਾ ਛਰਮਾਨ ਹੈ- "ਸਕਲ ਧਰਮ ਮੈਂ ਗਿਹਸਥ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੈ।" ... ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੱਖ ਨੇ ਮੁਦ ਤਿੰਨ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਏ। ਇਵੇਂ ਹੀ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗੁਰੂ ਵਿਖੇ ਵੀ ਤਿੰਨ ਪਤਨੀਆਂ ਸਨ। ਸੋ, ਇਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਉੱਕਾ ਹੀ ਦਮ ਨਹੀਂ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਨਾ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਉੱਤੇ ਵੀ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਦੋ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਕੇ, ਦੋਸੇ! ਕਿਸ ਸਿੱਖ ਮਰਿਆਦਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ?

ਤੀਜੀ ਗੱਲ, ਆਪਸੀ ਛੁੱਟ ਦਾ ਸਾਰਾ ਦੋਸ਼ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦੇ ਸਿਰ ਮਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਤਿਹਾਸ ਸਿਰ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਬੋਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਸਲੀ ਦੋਸ਼ੀ ਤੱਤ ਮਾਲਸਾ ਦੇ ਕੁਝ ਹੱਦਿਆਂ ਲਾਉਣ ਤੇ ਪੈਰੀਂ ਬੁਝਾਉਣ ਵਾਲੇ ਆਗੂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਬਿਨੋਦ ਸਿੱਖ ਤੇ ਭਾਈ ਕਾਹਨ ਸਿੱਖ ਮੋਹਰੀ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਬਾਬਾ ਬਿਨੋਦ ਸਿੱਖ ਤੇ ਬਾਬਾ ਕਾਹਨ ਸਿੱਖ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੱਖ ਨੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਭੇਜਿਆ ਸੀ। ਦੂਜਾ, ਬਾਬਾ ਬਿਨੋਦ ਸਿੱਖ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਅੰਗਰੇ ਦੇਵ (ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਦੂਜੇ ਗੁਰੂ) ਦੇ ਵੰਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਦੱਸਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਦੀਆਂ ਇਕਲਾਕੀ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ ਮਿਆਰ ਭਾਵੇਂ ਕਿਰੋ ਜਿਹਾ ਵੀ ਸੀ, ਸਿੱਖ ਉਸ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਵਿਚੁੱਪ ਉਸ ਦੀ ਰਹਿਨਮਾਈ ਹੇਠ ਕੀਤਾ ਭੰਡੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਘਾਤਕ ਅਸਰ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਲਤ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਜੋ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ, ਉਹ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਭੂਠ ਦੀ ਪ੍ਰਲੰਦਾ ਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਨੁੱਖੜਤ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬੜੀ ਮੱਕਾਰੀ, ਪਰ ਗੁਸ਼ਿਆਰੀ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ। ਕੁਝ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਨ:-

- ਕਿ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਨੇ 'ਬੰਡਾ-ਪਾਹੁਲ' ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੀ ਗੀਤ, 'ਚਰਨ-ਪਾਹੁਲ' ਨਾਲ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

- ਕਿ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਆਪਣਾ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਮਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ 'ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ' ਕਾ ਖਾਲਸਾ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਛਤਹਿ' ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਨਵਾਂ ਨਾਅਰਾ- "ਛਤਹਿ ਦਰਸ਼ਨ" ਘੜ ਲਿਆ ਸੀ।

- ਕਿ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਸ਼ਾਹੀ ਪੁਸ਼ਟ ਪਹਿਨਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਹੀ ਤੌਰ ਤਰੀਕੇ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰ ਲਏ ਸਨ।
- ਕਿ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਮਾਲਸੇ ਦਾ ਨੀਲਾ ਬਣਾ ਤਿਆਗ ਕੇ ਲਾਲ ਪੁਸ਼ਟ ਪਹਿਨਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।
- ਕਿ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਮਾਲਸੇ ਦਾ ਭੋਜਨ ਮਾਸ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਸ਼ਾਕਾਹਾਰੀ ਹਿੰਦੂ ਭੋਜਨ ਲੈਣ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ।
- ਕਿ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਹੱਦ ਦਰਜੇ ਦਾ ਘੁੰਭੇਡੀ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਹੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵੇਰ ਤੱਤ ਵਾਲੇ ਬਣਾਇਆ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਏਨੇ ਜੋਗ ਕਿਥੇ ਸਨ।

ਪਰ ਬਾਬਾ ਬਿਨੋਦ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਚਤੁਰ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਵਿਹੁੰਧ ਏਨਾ ਕੁ ਭੰਡੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਸ਼ਾਇਦ ਨਾਕਾਫੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਮਾਤਾ ਸੁੰਦਰੀ ਪਾਸੋਂ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਵਿਹੁੰਧ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਜਾਰੀ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਯਤਨ ਜਾਰੀ ਰੱਖੇ। ... ਅੰਤ, ਉਹ ਮਾਤਾ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਇਹ ਅਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਲੜਾਈ ਦਾ ਸਿਆਲ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਸੁਲ੍ਹਾ-ਸੁਲ੍ਹਾਈ ਦਾ ਰਾਹ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰ ਲਵੇ। ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਦਾਨੇਵਾਲੀਆ ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ 'TURNING POINTS OF THE SIKH HISTORY' ਵਿੱਚ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਤਾ ਸੁੰਦਰੀ ਨੇ ਮੁਗਲ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਦਬਾਅਹੋਠ ਆ ਕੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਨਿਜੀ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਮਾਲਸੇ ਦੇ ਕਮਾਡਰ (ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ) ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਪਰਮ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹੋ ਤੱਥ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਦਾਨੇਵਾਲੀਆ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ :-

THE MATA (MATA SUNDARI) HAD MINGLED POLITICS AND POWER WITH HER OWN INTRESTS OR SAFETY AND THUS EXCOMMUNICATED THE KHALSA COMMANDER FROM THE FAITH, FOR NON OBEDIENCE TO HER ORDERS, ISSUED IN IMPRISONMENT AND UNDER DURESS AND FEAR, ਮਾਤਾ ਸੁੰਦਰੀ ਦੇ ਗੇਦ ਲਈ ਪੁੱਤਰ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਜੋ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਗਿਆਕੂਵਾਂ ਗੁਰੂ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਨੂੰ ਵੀ ਬਾਬਾ ਬਿਨੋਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਵਿਹੁੰਧ ਰਚੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਾਜ਼ਿਸਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਈਵਾਲ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ।

ਹੁਣ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਕਿ

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ

ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਹੀ ਗੱਦਾਰ ਨਾਇਕਾਂ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਘਾਤੀ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਫੂੰਘੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਿਆ ਸੀ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਛਾਦਰ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੀਤੀ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਭੁੱਲੀ ਹੋਈ ਨਹੀਂ। ਸਮੇਂ ਦੇ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਚੜ੍ਹ ਮੱਚੀ ਤੇ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦ ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ ਤੀਲ੍ਹਾ-ਤੀਲ੍ਹਾ ਹੋ ਕੇ ਬਿਖਰਨ ਲੱਗੀ। ਚੇਤੇ ਰਹੇ। ਇਸ ਸਭ ਕੁਝ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੁਦਮੁਖਤਾਰੀ ਦਾ ਜਿਹਤਾ ਬੀਜ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਬੀਜਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨਾਂ ਤੇ ਰਿਆਸਤਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਭੂਬੂ ਪੁੰਗਰਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵੇਲੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਦਰਮਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ।

ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਦੇਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ੧੨ ਮਈ ੧੭੧੦ ਈ ਨੂੰ ਸਰਹਿੰਦ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ੨੫ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੀ ਵਿੱਥ 'ਤੇ ਚੱਪੜਚਿੜੀ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਸੂਬੇਦਾਰ ਵਜੀਰ ਮਾਂ ਨੂੰ ਮੱਤ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰ ਕੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾਹਿਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਚੁਲਮ ਤੇ ਜਬਰ ਨੂੰ ਜਾਂਵੇਂ ਪੁੱਟਣ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ। ਸਰਹਿੰਦ ਦੀ ਜਿੱਤ, ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਅਹਿਮ ਘਟਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਤਕਦੀਰ ਤੇ ਤਸਵੀਰ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ। ਪਰ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹੜੇ ਰੋਸਿਆਂ ਨੂੰ ਫੜੀ ਬੈਠਾ ਹੈ? ਕਿ ਤਿੰਨ ਸਦੀਆਂ ਲੰਘ ਜਾਣ ਉਪਰਤ ਵੀ ਉਹ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਿਹਾ। ਨਿਰਮੂਲ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਆਧਰਤ ਰੋਸਿਆਂ ਨੂੰ ਸਦਾ ਲਈ ਪੱਲੇ ਬੰਨ੍ਹਣਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ। ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਕਾਲੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਰਹਿਨੁਮਾਈ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਸ਼ਮ੍ਭੂ 'ਤੇ ਬਲਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਪ੍ਰਵਾਨੇ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ਸਾਡਾ ਛਰਜ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਗੱਲ ਕੀ, ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਕੌਮ ਦਾ ਕੀਮਤੀ ਸਰਮਾਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਅਣਗੋਲਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੂਜਾ, ਮੌਜੂਦਾ ਦੌਰ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਤੇ ਕਲਮਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਛਰਜ ਪੜ੍ਹੀ ਸੁਚੇਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦੇ ਨਾਲ, ਬੰਦਿਆਂ ਵਾਂਗ, ਬੰਦਿਆਂ ਵਾਲਾ ਇਨਸਾਫ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਗੁਰੂ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਪੰਨਿਆਂ ਤੋਂ ਪੂੱਛਣਾ ਹੀ ਪਵੇਗਾ। ਸ਼ਾਲਾ! ਇਸ ਉਤੇ ਕਲਮਾਂ ਦਾ ਪੂੱਧੇ ਛਿੜੇ, ਤਾਂ ਜੋ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਦਾ ਆਲਮ ਹਟੇ। ਹਾਂ! ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਨੂੰ ਧਾਰ ਵਿਚਾਲੇ ਦਗਾ ਦੇ ਕੇ ਛੋਬਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬੈਪਰਦ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ

ਨਾਲ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦੀਆਂ ਗੁਲਤੀਆਂ ਦਾ ਵੀ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਗੁਲਤੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋ ਜਾਇਆ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਸੰਨ 2010 ਈ. ਸਰਹਿੰਦ ਦੀ ਜਿੱਤ ਦੀ ਤੀਜੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਦਾ ਵੰਗੁ ਹੈ। ਚੱਪੜਚਿੜੀ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਲੜੀ ਗਈ ਇਹ ਜੰਗ ਖਾਲਸੇ ਲਈ ਜਿੰਦਗੀ-ਮੌਤ ਦੀ ਜੰਗ ਸੀ। ਗੋਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਸਰਹਿੰਦ ਦੀ ਜਿੱਤ ਨੇ 'ਰਾਜ ਕਰੇਗਾ ਖਾਲਸਾ' ਦੀ ਇੱਛਾ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਜੋਤ ਸਿੱਖ ਮਨਨ ਅੰਦਰ ਜਗਾਈ ਸੀ, ਉਹ ਸਮੇਂ ਦੇ ਝੱਖੜਾਂ ਤੇ ਤੁਢਾਨਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੀ ਹੋਈ, ਅੱਜ ਵੀ ਹਰ ਸਿੱਖ ਦੇ ਸੀਨੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਸੂਹੀ ਲਾਟ ਬਣ ਕੇ ਮਚ ਰਹੀ ਹੈ।

ਹੁਣ ਜਦ ਸਿੱਖ ਜਗਤ 12,ਮਈ,2010 ਨੂੰ ਸਰਹਿੰਦ ਤੇ ਚਿੱਪੜਚਿੜੀ ਵਿਖੇ ਸਰਹਿੰਦ ਛਤਹਿ ਦਿਵਸ ਦੀ ਤੀਜੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਮਨਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਆਮ ਕਰਕੇ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਪ੍ਰਤੀ ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਗੁਲਤ ਪਾਰਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਕੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਚੇਤੇ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕੁਝ ਯਾਦਗਾਰੀ ਕੰਮ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਨੇ ਜਿਵੇਂ ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸੌ ਸਾਲਾ ਸਾਜਨਾ ਦਿਵਸ ਦੇ ਅਵਸਰ 'ਤੇ ਆਰੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹਿੱਕ 'ਤੇ ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਉਵੇਂ ਹੀ ਸਰਹਿੰਦ ਤੇ ਚੱਪੜਚਿੜੀ ਦੀ ਲਹੂ ਭਿੰਜੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੱਖ ਬਹਾਦਰ ਉਸ ਦੇ ਜਾਂਬਾੜੀ ਜਰਨੈਲਾਂ ਤੇ ਸਿਦਕੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਲਿਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਪੁਰਥ ਕੌਮਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਰਸੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸੁਦੇਤ ਹੋਣ ਅਤੇ ਆਤਮ- ਪੜਚੋਲ ਦਾ ਸੌਕਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਕਿਧਰੇ ਅਸੀਂ, ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੱਖ ਬਹਾਦਰ ਵਰਗੇ ਅਣਖੀਲੇ ਜਰਨੈਲ ਅਤੇ ਕੌਮ ਦੀ ਆਬਥੂ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਬੋਟੀ ਬੋਟੀ ਹੋ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਲਾਸਾਨੀ ਸ਼ਹੀਦ ਨਾਲ, ਸੁਣੀਆਂ ਸੁਣਾਈਆਂ ਗੱਲਾਂ 'ਤੇ ਇਤਿਥਾਰ ਕਰਕੇ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ। 'ਸਰਹਿੰਦ ਛਤਹਿ ਦਿਵਸ' ਤਿੰਨ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਅਣਗੋਲੇ ਗਏ ਇਸ ਕੌਮੀ ਹੀਰੇ ਦੀ ਜੀਵਨੀ ਤੋਂ ਸੁਰੂਚੇ ਦੇਸ਼ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਸੁਨਹਿਰੀ ਅਵਸਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਤੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਗਾਇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਯਾਦਗਾਰਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹਾਣ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਖੇਲ੍ਹੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੁਝ ਸਾਰਥਿਕ ਕਾਰਜ ਉਲੀਕੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਕਿੰਨਾ ਚੰਗਾ ਹੋਵੇ ਜੇ ਸਰਹਿੰਦ ਅਤੇ ਚੱਪੜਚਿੜੀ ਵਿਖੇ ਚੁਕੜੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਜੰਗੀ ਅਜਾਇਬ ਘਰ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਕੇ, ਉਸ ਦੇ ਵਿਹੜੇ 'ਚ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੱਖ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਜਰਨੈਲੀ ਸ਼ਾਨ ਨੂੰ

ਦਿਸ਼ਟਮਾਨ ਕਰਦਾ ਬੁੱਤ (ਘੋੜੇ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਅਤੇ ਰੱਬ 'ਚ ਤਲਵਾਰ ਹੋਵੇ) ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਸਕੂਲੀ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿੱਚ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਲਿਖਤਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ, ਸਹੀ ਦਿਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਦਮ ਹੋਵੇਗਾ।... ਕੀ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਜਿਹੀਆਂ ਜੰਗਾਂ ਬਾਰੇ ਹੀ ਦੱਸਦੇ ਰਹਾਂਗੇ, ਜਦੋਂ ਮੁੱਠੀ ਭਰ ਧਾਰਤੀਆਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਭੇਡਾਂ ਵਾਂਗ ਅੱਗੇ ਲਾ ਲਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਗੈਰ ਮੁਲਕੀ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਰੱਬੋਂ ਸਾਨੂੰ ਨਮੋਸ਼ੀ ਭਰੀ ਹਾਰ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਹੋਵੇ। ਤੇ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਸੁਨਹਿਰੀ ਜਿੱਤ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੋਗੇ, ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਧਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਰਵਾਇਤੀ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਚੱਪੜਚਿੜੀ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਹੀ ਸੈਨਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਗ ਵਹੁਉਂਦੀਆਂ ਤੋਪਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਫੈਸਲਾਕੁਨ ਜਿੱਤ ਦਾ ਮੁੰਹ ਵੇਖਿਆ ਅਤੇ ਮਹਿਮੂਦ ਗਜ਼ਨਵੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਰਹਿੰਦ ਦੇ ਮੁਗਲ ਸੁਬੰਦੂਰ ਵਜੀਰ ਮਾਂ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੈਰ ਮੁਲਕੀ ਹੁਕਮਰਾਨ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮੈਦਾਨ-ਏ-ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਇੰਨੀ ਵੰਡੀ ਧੁੱਗ ਪਲਟਾਉ ਤੇ ਸ਼ਰਮਸਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹਾਰ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਹੋਵੇ। ਮੈਰ ! ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ, ਕਸਬਿਆਂ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ 'ਤੇ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਸਰਹਿੰਦ ਪਹੁੰਚਿਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ਾਹੀ ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਤੇ ਜਿੱਤ ਦਾ ਢੰਡਾ ਲਹਿਰਾਇਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਸਥਾਨਾਂ ਨੂੰ, ਸਰਹਿੰਦ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਵੱਲੋਂ ਸਥਾਪਿਤ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਲੋਹਗੜ੍ਹ ਤੱਕ, "ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਮਾਰਗ" ਸਿਰਜ ਕੇ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਹੀ ਇਹ ਉਲੰਡਾ/ ਮਿਹਣਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਵਰਗੇ ਸੂਰਬੀਰ ਯੋਧੇ ਤੇ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਨਾਲ ਇਨਸਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਸੌਚਾਰ੍ਹ ਹੀ ! ਅਸੀਂ ਘਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕੰਧ ਉਹਲੇ ਪਏ ਉਸ ਘੜੇ ਜਿੰਡੇ ਮੌਤੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ। ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਵੱਲੋਂ ਸਰਹਿੰਦ ਦੀ ਜਿੱਤ ਦੀ ਤੀਜੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਦਾ ਇਹ ਵਹੂ, ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਅਨਿਆਂ ਦਾ ਉਲੰਡਾ ਲਾਹੂਣ ਦਾ ਸੁਨਹਿਰੀ ਅਵਸਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੋ, ਇਸ ਅਵਸਰ ਤੋਂ ਲਾਭ ਉਠਾਉਇਆਂ, ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੁੱਟ ਹੋ ਕੇ ਰੰਭਲਾ ਮਾਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੱਖ ਬਹਾਦਰ ਦੇ ਕਰਜ਼ ਦੀ ਪੰਡ ਨੂੰ ਕੌਮ ਦੇ ਸਿਰੋਂ ਲਾਹ ਕੇ ਸੁਰਸ਼ੂਹ ਹੋਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।... ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦੇ ਵਾਰਹਸੇ !

"ਮੈਨੇ ਆਵਾਜ਼ ਦੀ ਹੈ ਬੜੇ ਨਜ਼ ਕੇ ਸਾਥ,
ਤੁਮ ਭੀ ਆਵਾਜ਼ ਮਿਲਾ ਦੋ ਮੇਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਕੇ ਸਾਥ।"

9217845812

ਦਿੱਲੀ ਕੰਬੀ (1984)

ਨਿਹਚਲ ਦੀਪ ਚੀਮਾ

ਮੈਂ ਕੰਬੀ, ਮੈਂ ਰੋਈ,
ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਮਾਰਿਆ,
ਮੇਰੀ ਧੇਸ਼ ਨਾ ਗਈ ਕੋਈ।

ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਮੇਰੀ ਭਾਤਰ,
ਚਾਂਦਨੀ ਚੈਕ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸੀ ਪਾਈ,
ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਮੈਂ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਹਾਂ,
ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਮੈਂ ਦੇਣਦਾਰ ਹਾਂ।

ਸਿਰ ਦੀ ਦੇ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦੀ,
ਲਜ਼ ਹਿੰਦ ਦੀ ਰੱਖ ਲਈ,
ਹਿੰਦ ਨਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹਿੰਦੁਸਥਾਨ,
ਬਣਨਾ ਸੀ ਇਸ ਮੁਸਲਮਥਾਨ।

ਟਾਇਰ ਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਈ ਜਾਣ,
ਅੱਗਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਈ ਜਾਣ,
ਚਾਦਰ ਹਿੰਦ ਦੀ ਕਹਿਲਾਣ ਵਾਲੇ,
ਮੇਰੀ ਛਾਤੀ ਉਪਰ ਸੜੀ ਜਾਣ।

ਚਰੱਖੜੀਆਂ ਤੇ ਚੜ੍ਹੇ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ,
ਬੰਦ ਬੰਦ ਕਟਵਾਏ ਸੀ ਇਹਨਾਂ,
ਜੁਲਮ ਸਿਤਮ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਵਾਇਆ,
ਲੋਕਤੰਤਰ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਰਵਾਇਆ।

ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਪ੍ਰਵਾਰ ਮਰਵਾ ਦਿੱਤੇ,
ਚਾਦਰ ਮੇਰੀ ਨੂੰ ਦਾਗ ਲਾਇਆ,
ਕੀ ਕਰਾਂ ਇਸ ਹਕੂਮਤ ਨੂੰ,
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮੂੰਹ ਮੇਰਾ ਕਾਲਾ ਕਰਵਾਇਆ।

ਲੀਡਰ ਜੀਉਂਦੇ ਮਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ,
ਕੌਮਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਮਰਵਾਉਂਦਾ,
ਦਰਮਤ ਚਾਹੇ ਸਾਰੇ ਡਿੱਗਣ,
ਪਰਤੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਕੰਬਾਉਂਦਾ।

ਮੈਂ ਕੰਬੀ, ਮੈਂ ਰੋਈ,
ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਮਾਰਿਆ,
ਮੇਰੀ ਧੇਸ਼ ਨਾ ਗਈ ਕੋਈ।

ਇੱਕਲ

ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਹਿਰਾਂਵਾਲਾ

ਮੇਰੇ ਜਿੰਮੇ ਲੱਗਾ ਕੰਮ, ਮੈਂ ਸੋਚਦਾਂ
ਮੇਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ
ਮੁਕਾ ਲਵਾਂ, ਤੇ ਫਿਰ
ਜਿਥੇ ਕਿਸਮਤ ਲਿਜਾਵੇ
ਜਾ ਰਹਾਂ।

ਪਰ ਹੁਣ ਛੁੱਬਦਾ ਸੂਰਜ
ਬੜਾ ਹੀ ਲਗਾਈ ਸੁੰਦਰ
ਮਹਿਬੂਬ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦੇ ਵਾਂਗ
ਹਨੇਰੀ ਰਾਤ ਵਿੱਚ, ਟੁਟਦੇ ਤਾਰੇ ਦੀ
ਲੰਮੀ ਲੀਕ, ਭੁੱਲੇ ਭਟਕੇ ਨੂੰ
ਜਾਂਦੀ ਏ ਰਾਹ ਵਿਖਾ, ਤੇ ਰਾਹੀਂ
ਤੱਕ ਉਹਨੂੰ ਕੰਬਦਾ।

ਮੈਨੂੰ ਤੋਂ ਹੈ ਯਕੀਨ
ਪਹੁੰਚਾਂਗਾ ਮੰਜਲ ਤੇ ਜਰੂਰ
ਪਰ ਮੇਰੇ ਸਾਥੀ, ਜੋ ਛੁੱਡ ਗਏ ਸਾਥ ਮੇਰਾ
ਉਹਨਾਂ ਵਲੋਂ ਦਿਤੀ ਇੱਕਲ ਦਾ
ਮੇਰੇ ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਜਾਂਦਾ ਏ ਅਸਰ
ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਹੀ ਯਾਦ ਏ
ਮੈਂ ਜਿਥੇ ਵੀ ਬਹਾਂ।

ਪਰਤੀ ਸਾਰੀ ਜੋ
ਲੱਗਦੀ ਸੀ ਜਾਣੀ ਪਹਿਚਾਣੀ
ਪਹਾੜਾਂ 'ਚੋਂ ਦੀ, ਨਿਕਲੇ ਸਜੀਵਤ ਝਰਨੇ
ਤੇ ਮੁਰਦਾ ਦਰਿਆ
ਮੇਰੇ ਹੁਣ ਦੇ ਸਾਥੀ ਨੇ ਮੈਂ ਨਕਸ਼ਾ ਤੱਕਦਾ
ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਰਾਹ, ਏ ਭੁੱਲ ਗਿਆ।

ਪ੍ਰਾਰਥ ਤੇ ਪੱਛਮ ਵਿਚਲਾ
ਛਰਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ
ਹੁਣ ਸਾਮ ਏ, ਤੇ ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਤੇ
ਮੰਡਰਾ ਰਹੇ ਨੇ
ਗਿਰਝਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਛਾਵੇਂ
ਇਹ ਕੋਈ ਸ਼ਗਨ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ।

9872001329

ਹਾਲੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੁੱਝ ਵਿਗਿੜਿਆ ਛੁੱਲੇ ਬੇਰਾਂ ਦਾ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਨ

ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਦੇ ਖਾਸ ਰੂਪ ਦੱਸ ਨਿਆਰੇ ਖਾਲਸਿਆ,
ਭੇਡਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਬੱਬਰ ਸ਼ੇਰਾਂ ਦਾ।
ਤੂੰ ਦੇ ਭੋਰਾ ਸਿੰਖਾ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਦਾ,
ਬਣਦਾ ਜਾਨੈਂ ਫਿਰ ਕਿਉਂ ਭੂੰਡ ਗੋਰੇ ਦੇ ਵੇਰਾਂ ਦਾ।

420 ਦਾ ਕੰਮ ਹੁੰਦਾ ਏ ਠੱਗਾਂ ਚੇਰਾਂ ਦਾ,

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਾ ਸਿੰਖ ਵਪਾਰੀ ਤੇਰਾਂ ਤੇਰਾਂ ਦਾ।
ਇੱਕੀਆਂ ਦਾ ਤੂੰ ਨਿਉਂਦਾ ਇਕਵੰਜਾ ਵਿੱਚ ਮੇਡਦਾ ਏਂ,
ਤੇਰੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਹੱਥ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀਆਂ ਮੇਹਰਾਂ ਦਾ।
ਸਿਦਕ, ਜ਼ਮੀਰ, ਅਣਖ ਤੇਰੀ ਕਿਉਂ ਮਰਦੀ ਜਾਂਦੀ ਏ,
ਅਸਰ ਤੇਰੇ 'ਤੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਮਜ਼ਲੂਮਾਂ ਦੀਆਂ ਲੇਰਾਂ ਦਾ।

ਕਾਬਲ ਵੀ ਸਰਦਾਰਾ ਤੈਬੋਂ ਬਰ ਬਰ ਕੰਬਦਾ ਸੀ,
ਸਿੰਕਾ ਜਿੰਥੇ ਚੱਲਿਆ ਨਲੂਏ ਜਿਹੇ ਦਲੇਰਾਂ ਦਾ।
ਸਿੰਖ ਮਿਸਾਲ, ਮਹਾਲ ਸੀ ਸੌਚ ਦੀ, ਸਾਰੇ ਜੱਗ ਉੱਤੇ,
ਐਪਰ ਹੁਣ ਤੂੰ ਢੋੰਦਦਾ ਫਿਰਦਾ, ਪੱਥਰ ਹਨੇਰਾਂ ਦਾ।
'ਬਗਲੀ ਵਾਲੇ ਸਾਨ' ਅਪਣਾ ਮੂਲ ਪਛਾਣ ਲੈ ਤੂੰ,
ਹਾਲੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੁੱਝ ਵਿਗਿੜਿਆ ਛੁੱਲੇ ਬੇਰਾਂ ਦਾ।

9878573068

ਗੁਜ਼ਲ

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੇ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੈਲਵੀ ਬਹਿਰ (ਹਜ਼ੜ ਮੁਸੱਮਨ ਸਾਕਿਮ)

ਤੁਕਾ ਕੇ ਸਿਰ ਦਸਮ ਅਵਤਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਦਾ ਹਾਂ,
ਮੈਂ ਅੱਜ ਗੋਬਿੰਦ ਦੀ ਤਲਵਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।
ਤੁਖੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਟੁਕੜੇ ਜਿਗਰ ਦੇ ਵਾਰਤੇ ਜਿਸਨੇ,
ਮੈਂ ਮਾਨਵਤਾ ਦੇ ਉਸ ਸ਼ਾਹਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਜੋ ਨੰਗੇ ਪੈਰ ਤੁਰਿਆ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਡਿਆ ਉੱਤੇ,

ਮੈਂ ਉਸ ਨੀਲੇ ਦੇ ਸ਼ਾਹ ਅਸਵਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।
ਤੁਕਾਈ ਧੋਣ ਸੀ ਜਿਸ ਸ਼ੇਰ ਨੇ ਜਾਲਿਮ ਹਕੂਮਤ ਦੀ,

ਮੈਂ ਕਲਗੀਂ ਵਾਲੜੇ ਸਰਦਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਜੀਹਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਇੱਕ ਛਿੱਟ ਨੇ ਤੁੜਾਏ ਬਾਜ਼ ਚਿੜੀਆਂ ਤੋਂ,

ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਪਾਹੁਲ ਖੰਡੇਧਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਜੀਹਦੇ ਦਰਬਾਰ ਤੋਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਾ ਹੈ ਸਬਕ ਮਿਲਦਾ,

ਸਿੰਖੀ ਦੇ ਪਹਿਰੇਦਾਰੇ

ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਸੇਵਕ ਸੰਪਾਦਕ

ਸਿੰਖੀ ਦੇ ਪਹਿਰੇਦਾਰੇ ਇੱਕ ਗੱਲ ਸੱਚੀ ਕਹਿਣੀ ਐ,
ਛੁੱਬਦੀ ਬੇਤੀ ਇਹਦੀ ਬੈਨੇ ਲਾਉਣੀ ਪੈਣੀ ਐ।

ਹਮਲੇ ਹੁੰਦੇ ਨਿੱਤ ਤੁਸੀਂ ਚੂੰਪ ਧਾਰੀ ਬੈਠੇ ਹੋ,
ਛੱਡਣੀ ਨਹੀਂ ਪਰ ਕੁਰਸੀ ਜੱਫਾ ਮਾਰੀਂ ਬੈਠੇ ਹੋ।
ਰੋਕੇ ਬਿਪਤਵਾਦ ਨੂੰ, ਢਾਲ ਬਣਾਉਣੀ ਪੈਣੀ ਐ,
ਛੁੱਬਦੀ ਬੇਤੀ.....

ਪੁੱਤਰ ਤੁਹਾਡੇ ਦਾਨ੍ਹੀ, ਮੁੰਛਾਂ ਸਿਰ ਵੀ ਮੁੰਨਦੇ ਨੇ,
ਪੀ ਪੀ ਨਿੱਤ ਸ਼ਹਾਬਾ ਗਲੀਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਪੁੰਜਦੇ ਨੇ।
ਸੋਪ੍ਤ ਲਹਿਰ ਘਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਾਉਣੀ ਪੈਣੀ ਐ,
ਛੁੱਬਦੀ ਬੇਤੀ.....

ਬੋਸੁੱਖ ਹੋ ਕੇ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਜਿਹੜੇ ਭੋਰੇ ਜਾਂਦੇ ਨੇ,
ਸਾਰੀ ਉਮਰੇ ਦਰ ਦਰ ਦੇ ਉਹ ਧੱਕੇ ਖਾਂਦੇ ਨੇ।
ਭੋਰੇਦਾਰੀ ਰਲ ਕੇ ਬੰਦ ਕਰਾਉਣੀ ਪੈਣੀ ਐ,
ਛੁੱਬਦੀ ਬੇਤੀ

ਗੁੱਗਾ ਸੀ ਗਪੇੜਾ ਗਿਆਨੀ ਇੱਤ ਸਿੰਘ ਕਹਿ ਗਿਆ ਸੀ,
ਮੜ੍ਹੀ ਮਸਾਣਾ, ਕਰਮ ਕਾਂਡ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਪੈ ਗਿਆ ਸੀ।
ਮੁੜ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੌਚ ਤੇ ਅਲਖ ਜਗਾਉਣੀ ਪੈਣੀ ਐ,
ਛੁੱਬਦੀ ਬੇਤੀ.....

ਪਿੱਛੇ ਲੱਗ ਕੇ ਦੋਖੀਆਂ ਦੇ ਕਿਉਂ ਪਾਪ ਕਮਾਉਂਦੇ ਹੋ?
ਸੱਚੀ ਸੁੱਚੀ ਸਿੰਖੀ ਦਾ ਕਿਉਂ ਕਤਲ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹੋ?
ਹੁਣ ਤਾਂ ਯਾਰੀ ਨਾਲ ਨਸੀਬ ਦੇ ਪਾਉਣੀ ਪੈਣੀ ਐ,
ਛੁੱਬਦੀ ਬੇਤੀ.....

9465216530

ਮੈਂ ਉਸ ਦਰਵੇਸ਼ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।
ਸਿਖਾਇਆ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਨੱਚਣਾ ਤਲਵਾਰ ਤੇ ਜਿਸਨੇ,

ਮੈਂ ਉਸ ਬਾਗੀ ਦੀ ਉਸ ਵੰਗਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਕਿਹੈ ਜਿਸਨੇ ਇੱਕੋਂ ਜਾਤ ਇਨਸਾਨਾਂ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ,

ਮੈਂ ਉਸ ਮਹਿਸੂਬ ਦੀ ਗੁਛਤਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਜਿਦੇ ਘੋੜੇ ਦੀਆਂ ਟਾਪ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕੰਧਿਆ ਤਭਤ ਦਿੱਲੀ ਦਾ,

ਮੈਂ ਉਸ ਦੀ ਗਰਜ ਨੂੰ ਲਲਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਮਿਰਾ ਸਿਰ ਮੁਦ ਬਖੁਦ ਚਮਕੋਰ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੇ ਝੁਕਦਾ ਹੈ,

ਮੈਂ ਉਸ ਸਰਹੰਦ ਦੀ ਦੀਵਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਅਦਾ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਦੀ 'ਕੈਲਵੀ' ਜਿਸਨੇ ਸਿਖਾਈ ਹੈ,

ਮੈਂ ਉਸ ਕੌਮੀ ਸਿਪਾਹ ਸਾਲਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

9878381474

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਕਾ

16

ਮਈ 2010

ਨਾਸ ਮਾਰਤਾ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦਾ

ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਖੰਨਾ

ਚੁੱਪ ਕਰਕੇ ਮੰਨ ਬੈਠੇ ਹਾਂ, ਭਾਣਾ ਕਰਤਾਰ ਦਾ।

ਨਾਸ ਮਾਰ ਕੇ ਰੱਖਤਾ ਲੋਕਾਂ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦਾ।

ਵਿੱਚ ਕਿੰਜਣਾਂ ਕੱਡਣਾਂ ਗੱਲਾਂ ਹੋਈਆਂ ਢੂਰ ਦੀਆਂ।

ਕੋਈ ਨਾ ਕਰਦਾ ਗੱਲਾਂ ਹੁਣ ਬੇਤੀ ਦੇ ਪੂਰ ਦੀਆਂ।

ਜੀਨਾਂ ਨੇ ਥਾਂ ਮੱਲਿਆ ਪੱਗਰੇ ਤੇ ਸਲਵਾਰ ਦਾ।

ਨਾਸ ਮਾਰ ਕੇ ਰੱਖਤਾ ਲੋਕਾਂ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦਾ।

ਸੁਰਮਿਆਂ ਦੀ ਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨੇ ਲੋਕੀ ਭੁੱਲ ਗਏ।

ਟੀ.ਵੀ ਦੇ ਅਸਲੀਲ ਗਾਣਿਆਂ ਉੱਤੇ ਭੁੱਲ ਗਏ।

ਅੱਧ ਕੱਸਿਆ ਜਿਹਾ ਜਿਸਮ ਦੇਖ ਕੇ, ਖੁਸ਼ ਨੇ ਨਾਰ ਦਾ।

ਨਾਸ ਮਾਰ ਕੇ ਰੱਖਤਾ ਲੋਕਾਂ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦਾ।

ਮਾਮਾ, ਮਾਸੜ, ਛੁੱਫੜ ਦਾ ਨਾ ਪਤਾ ਫਰਿਸਤਿਆਂ ਨੂੰ।

ਆਂਟੀ ਅੰਕਲ ਖਾ ਗਏ ਸਭੇ ਪਵਿੱਤਰ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ।

ਇੱਕੋ ਹੈ ਪਹਿਰਾਵਾ ਮੌਨੇ ਤੇ ਸਰਦਾਰ ਦਾ।

ਨਾਸ ਮਾਰ ਕੇ ਰੱਖਤਾ ਲੋਕਾਂ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦਾ।

ਵੁੱਧ, ਦਹੀਂ, ਲੱਸੀ ਤੇ ਮੱਖਣ, ਹਜ਼ਮ ਨਾ ਆਉਂਦੇ ਨੇ।

ਨੂੰਡਲ, ਬਰਗਰ, ਹੌਟ ਡੌਗ ਸਭ ਸਿਹਤ ਬਣਾਉਂਦੇ ਨੇ।

ਰਸਤਾ ਭੁੱਲ ਗਏ ਸਾਦੇ ਜੀਵਨ ਉੱਚ ਵਿਹਾਰ ਦਾ।

ਨਾਸ ਮਾਰ ਕੇ ਰੱਖਤਾ ਲੋਕਾਂ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦਾ।

ਗਾਉਣ ਵਾਲ ਇੱਕ ਹੁੰਦਾ, ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਜ ਵਜਾਉਂਦੇ ਨੇ।

ਓਹੀਓ ਨੇ ਦੋ ਚਾਰ ਗੀਤ, ਜੋ ਹਰ ਥਾਂ ਗਾਉਂਦੇ ਨੇ।

ਟਾਵਾਂ ਟਾਵਾਂ ਸੌਂਕੀ ਤੂੰਬੀ ਅਤੇ ਸਿਤਾਰ ਦਾ।

ਨਾਸ ਮਾਰ ਕੇ ਰੱਖਤਾ ਲੋਕਾਂ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦਾ।

ਕਾਲਜ ਦੇ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਬੰਦੇ ਥੋੜੇ ਪੜ੍ਹੇ ਨੇ।

ਅਨੰਦਕਾਰਜ ਦੀਆਂ ਮੁਬਾਰਕਾਂ

ਕਾਕਾ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ

ਸ. ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਕਲੌੜ (ਨੰਦਪੁਰ)

ਜਿਲ੍ਹਾ ਵਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸੁਭ

ਅਨੰਦਕਾਰਜ ਬੀਬੀ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਪਿੰਡ

ਮੁੰਡੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਤੀ 04-04-2010 ਨੂੰ

ਪੂਰਨ ਗੁਰੂ ਮਹਿਆਦਾ ਨਾਲ ਹੋਏ ਹਨ।

ਅਦਾਰਾ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਵਲੋਂ ਇਸ ਸੁੱਭ ਜੋੜੀ ਨੂੰ ਲੱਖ

ਲੱਖ ਮੁਬਾਰਕਾਂ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਰੇ ਇਹ ਸੁਭਾਗ ਜੋੜੀ ਦਾ ਸਾਥ,

ਖੁਸ਼ੀਆਂ, ਬੈਡਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਰਹਿੰਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਤੀਕ ਬਣਿਆ

ਰਹੇ।

ਸੰਪਾਦਕ

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ

ਬੜੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਕਾਕੇ, ਕੁੜੀਆਂ ਪਿੱਛੇ ਲੜਦੇ ਨੇ।

ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਦਰਜਾ ਟੀਚਰ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦਾ।

ਨਾਸ ਮਾਰ ਕੇ ਰੱਖਤਾ ਲੋਕਾਂ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦਾ।

ਪੱਛਮ ਦੇ ਸਭ ਐਗੁਣ, ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਅਪਣਾਏ ਨੇ।

ਆਪਣੇ ਸੀ ਜੋ ਚੰਗੇ, ਉਹ ਸਭ ਖੂਜੇ ਲਾਏ ਨੇ।

ਸੰਧੂ ਖੰਨੇ ਵਾਲਾ ਸੱਚੀ ਗੱਲ ਉਚਾਰ ਦਾ।

ਨਾਸ ਮਾਰ ਕੇ ਰੱਖਤਾ ਲੋਕਾਂ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦਾ।

98145-28023

ਸਿੰਘਾਂ ਦਿਆਂ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੇ ਹਾਲ ਕੀ ਬਣਾ ਲਿਆ?
ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ

ਮੁੰਨ ਲਈਆਂ ਦਾਤੀ ਮੁੰਛਾਂ, ਸਿਰ ਵੀ ਮੁਨਾ ਲਿਆ,

ਸਿੰਘਾਂ ਦਿਆਂ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੇ ਹਾਲ ਕੀ ਬਣਾ ਲਿਆ?

ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗ, ਧਰਮ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਗਏ,

ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਨਜ਼ਰਾਂ 'ਚ ਕੱਖਾਂ ਵਾਂਗੂ ਰੁੱਲ ਗਏ,

ਛੱਡੇ ਪੰਜ ਕੱਕੇ, ਕਾਹਤੋਂ ਕਹਿਰ ਕਮਾ ਲਿਆ,

ਸਿੰਘਾਂ ਦਿਆਂ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੇ ਹਾਲ ਕੀ ਬਣਾ ਲਿਆ?

ਭੁੱਲ ਗਏ ਕਿਉਂ ਤੁਸੀਂ ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਬੋਲਾਂ ਨੂੰ,

ਖਾਲਸੇ ਲਈ ਹੋਏ, ਉਹ ਸ਼ਹੀਦ ਅਨਮੋਲਾਂ ਨੂੰ,

ਕੇਸਾਂ ਪਿੱਛੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬੰਦ ਬੰਦ ਕਟਵਾ ਲਿਆ,

ਸਿੰਘਾਂ ਦਿਆਂ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੇ ਹਾਲ ਕੀ ਬਣਾ ਲਿਆ?

ਦਸਵੇਂ ਗੁਰਾਂ ਨੇ ਤੁਸੀਂ ਸਿੰਘ ਸਜਾਏ ਸੀ,

ਚਿੜੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਜ, ਸੇਰ ਗਿੱਦੜੇ ਬਣਾਏ ਸੀ,

ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨਾਂ ਤੋਂ ਦਗਾ ਹੈ ਕਮਾ ਲਿਆ,

ਸਿੰਘਾਂ ਦਿਆਂ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੇ ਹਾਲ ਕੀ ਬਣਾ ਲਿਆ?

ਬੋਲ ਸੀ ਜੋ ਖਾਲਸੇ ਦਾ, ਇੱਕ ਗੱਲ ਜਾਣ ਲਿਓ,

ਲੱਖਾਂ 'ਚ ਖੜੋਤਾ ਮੇਰਾ ਸਿੰਘ ਪਹਿਚਾਣ ਲਿਓ,

ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਸਿੰਘ ਉਹੋ ਕਿੱਥੇ ਹੈ ਛੁਪਾ ਲਿਆ,

ਸਿੰਘਾਂ ਦਿਆਂ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੇ ਹਾਲ ਕੀ ਬਣਾ ਲਿਆ?

ਇੱਕ ਗੱਲ ਮਨੋਂ ਧਾਰੇ, ਕੁੱਝ ਕਰ ਕੇ ਦਿਖਾ ਦਿਓ,

ਸਿੰਘ ਅਖਵਾਂਦੇ ਸਿੰਘ ਬਣ ਕੇ ਵਿਖਾ ਦਿਓ,

ਸੈਣੀ ਕੀਤੀ ਪਹਿਲੀ ਭੁੱਲ ਉੱਤੇ ਬੜਾ ਪਛਾਂ ਲਿਆ।

ਸਿੰਘਾਂ ਦਿਆਂ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੇ ਹਾਲ ਕੀ ਬਣਾ ਲਿਆ?

ਸਰਦਾਰਾਂ ਦਿਆਂ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੇ ਹਾਲ ਕੀ ਬਣਾ ਲਿਆ?

9888158656

ਦਸਵੰਧ

ਬੀਬੀ ਸਵਿੰਦਰਜੀਤ ਕੌਰ

ਦਸਵੰਧ ਦੀ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿੱਚ ਬੜੀ ਮਹਾਨਤਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਵੱਲੋਂ 'ਦਸਵੰਧ ਦੀ ਚਲਾਈ ਰੀਤ' ਨੂੰ ਦਸਵੰਧ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਦਸਵੰਧ ਦੇ ਕੱਢਣ ਲਈ ਹੋਰ ਦਿੜ੍ਹ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਿਆ ਸੀ ਕਿ ਆਪਣੀ ਕ੍ਰਿਤ-ਕਮਾਈ ਵਿਚੋਂ ਦਸਵੰਧ ਕਢੋ, ਤੁਹਾਡਾ ਦਸਵੰਧ ਗੁਰੂ ਦੇ ਲੰਗਰ ਲਈ ਕੰਮ ਆਵੇਗਾ- ਜਿਥੇ ਅਮੀਰ ਗਰੀਬ ਇੱਕ ਪੰਗਤ ਵਿੱਚ ਲੰਗਰ ਛਕਦਾ ਹੈ। ਭੁੱਖੇ ਦੀ ਭੁੱਖ ਮਿਟਦੀ ਹੈ। ਰਾਹੀਂਆਂ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਤੁਹਾਡਾ ਦਸਵੰਧ ਗੁਰੂ ਦੇ ਮੰਦਰਾਂ ਲਈ ਕੰਮ ਆਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਜੁੜਦੀ ਹੈ। ਕਥਾ ਕੀਰਤਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਤਮਿਕ ਸੋਝੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

ਤੁਹਾਡਾ ਦਸਵੰਧ ਉਹਨਾਂ ਮਾਸਿਕ ਪੰਡਿਕਾਵਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਆਵੇਗਾ ਜਿਹੜੀਆਂ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਸੇਵਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਗੁਰੂ ਦੀ ਗੱਲ ਤੁਹਾਡੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਹਨਾਂ ਪ੍ਰਦਿਕਾਵਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਕ ਸਟਾਲਾਂ ਜਾਂ ਹਾਕਰਾਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਖਰੀਦਦਾ ਅਤੇ ਧਰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਮੁਫ਼ਤ ਜਾਂ ਨਾ ਮਾਤਰ ਕੀਮਤ ਤੇ ਪੁਸਤਕਾਵਾਂ ਵੰਡਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਦਸਵੰਧ ਨਾਲ ਹੀ ਚਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਦਸਵੰਧ ਦੇ ਪੈਸੇ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜ ਨਹੀਂ ਚੱਲ ਸਕਦੇ।

ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਦਸਵੰਧ ਨਹੀਂ ਕੱਢਦਾ ਉਸ ਦੀ ਮਾਇਆ

ਪੁੱਠਾ ਗੋੜਾ

ਬਲਜੀਤ ਫਿਡਿਆਵਾਲਾ

ਇੱਕ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਪੁੱਤਰ ਆਪਣੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟਾਂ ਨੂੰ ਤਹਿ ਕਰ ਕਰ ਕੇ ਸਾਂਭ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਪਿਉ ਆਪਣੀ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਖੂਨ ਪਸੀਨੇ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੇ ਨੋਟਾਂ ਨੂੰ ਤਹਿ ਲਾ ਲਾ ਕੇ ਅਟੈਚੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਰਸੋਈ ਵਿੱਚ ਆਲੂਆਂ ਦੇ ਪਰੋਂਠਿਆਂ ਨੂੰ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਤਹਿ ਲਾ ਲਾ ਰੱਖਦਿਆਂ ਪੱਪੂ ਦੀ ਮੰਮੀ ਨੇ ਅਵਾਜ਼ ਮਾਰੀ, "ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਜੀ ਲੇਟ ਨਾ ਹੋ ਜਿਉ, ਛੇਤੀ ਕਰੋ, ਸਫਰ ਵੀ ਖਾਸਾ ਲੰਮੇ ਕਿਤੇ ਬੱਸ ਈ ਨਾ ਲੰਘ ਜੋ। ਜੈ ਖਾਣਿਆਂ ਦਾ ਪਿੰਡਾਂ ਵੱਲ ਨੂੰ ਹੋਰ ਜਾਂਦਾ ਵੀ ਭੁੱਛ ਨੀ।"

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੰਡਿਕਾ

ਹੋਰ ਹੋਰ ਪਾਸੇ ਬਿਮਾਰੀ ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਦਸਵੰਧ ਕੱਢਦੇ ਹਨ ਉਹ ਫਲਦੇ ਫੁਲਦੇ ਹਨ। ਦਸਵੰਧ ਕੱਢਣ ਨਾਲ ਬਰਕਤਾਂ ਪੈ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰੂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਮ ਸਿਮਰਣ ਇੱਕ ਦਿਨ ਦਾ ਦਸਵੰਧ 21/1 ਘੰਟੇ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਇੱਕ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਘੰਟੇ ਘੰਟ 2 1/2 ਘੰਟੇ ਬੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਲਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਹੀ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਸਫਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਕਸਰ ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨਾਮ ਸਿਮਰਣ ਲਈ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਸਮਾਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਸਿਮਰਣ ਲਈ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕੀ ਬਣੇਗਾ- ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਵਿਘਣ ਹੀ ਵਿਘਣ ਪੈਂਗੇ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਸੰਵਰੇਗਾ। ਸਿਮਰਣ ਲਈ ਮਨ ਨੂੰ ਦਿੜ੍ਹ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਅੰਦਰ ਲਗਨ, ਸਰਧਾ ਤੇ ਪਿਆਰ ਭਰਕੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਸਮਾਂ ਕੱਢਣਾ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਤੇ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੈ।

1. ਗੋਬਿੰਦ ਭਜਨ ਬਿਨੁ ਬ੍ਰਿਥੇ ਸਭ ਕਾਮ ॥
2. ਜਿਉ ਕਿਰਪਨ ਕੇ ਨਿਰਾਰਥ ਦਾਮ ॥
3. ਤੁਹੁ ਚਿਤਿ ਆਏ ਮਹਾ ਅਨੰਦਾ ॥
4. ਜਿਸੁ ਵਿਸਰਹਿ ਸੋ ਮਰਿ ਜਾਇ ॥
5. ਭਜਹੁ ਗੋਬਿੰਦ ਬੂਲਿ ਮਤ ਜਾਹੁ ॥
6. ਮਾਨਸ ਜਨਮ ਕਾ ਏਹੀ ਲਾਹੁ ॥

1329, ਸੈਕਟਰ 44 ਬੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ।

ਕੁੱਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਹੱਥੋਂ ਖਿਸਕਣ ਵਾਲੇ ਨੋਟਾਂ ਵਾਲਾ ਅਟੈਚੀ ਬੰਦ ਕਰਦਿਆਂ ਪਿਉ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਵੇਲਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਮੇਰੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਬੱਸ ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਸੀ। ਪਰ ਅਗਲੇ ਪਲ ਪੱਪੂ ਦਾ ਪਿਉ ਨੋਟਾਂ ਦਾ ਅਟੈਚੀ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਦੂਰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਿਵਿਆਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸਸਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦ ਕੇ ਬਣਾਏ ਮੋਟੀ ਫੀਸ ਵਾਲੇ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਜਾਣ ਵਾਸਤੇ ਬੱਸ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਮੈਂ ਸੋਚਾਂ, ਬੱਲੇ ਮਾਲਕਾ, ਦੇ ਤਾ ਪੁੱਠਾ ਗੋੜਾ।

9888515261

ਚਾਰ ਮੁਏ ਤੋਂ ਕਿਆ ਭਾਇਆ

ਸ. ਮੇਵਾ ਸਿੰਘ ਸੈਂਟਰਲ ਐਕਸਾਈਜ ਤੇ ਕਸਟਮ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ)

ਮਹਾਂ ਕਾਵਿ ਦੇ ਕਵੀ ਸ. ਮੇਵਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਕਿਰਤ ਨੂੰ ਕਾਢੀ ਸਲਾਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਪਾਠਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਛਾਪਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਸੋ ਉਪਰੋਕਤ ਮਹਾਂ ਕਾਵਿ ਹਰ ਅੰਕ ਵਿੱਚ ਲੜੀ ਜੱਜ ਕੇ ਛਾਪਿਆ ਜਾਇਆ ਕਰੇਗਾ।

ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਵਲੋਂ ਕਿਲ੍ਹਾ ਛੱਡਣ ਲਈ ਕਹਿਣਾ

12- ਵੇਖ ਮੁਸਕਾਨ ਆਈ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਮੁੰਖ ਉੱਤੇ,
ਦਿਲ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਦਾ ਖਾ ਗਿਆ ਉਛਾਲ ਨੂੰ।
ਏਦਾਂ ਦਾ ਸੁਨਹਿਰੀ ਮੌਕਾ ਆਵਣਾ ਨਾ ਹੱਥ ਸਾਡੇ,
ਛੱਡੀਏ ਅਨੰਦਪੁਰ ਕਰੀਏ ਨਾ ਟਾਲ ਨੂੰ।
ਭੁੱਖ-ਮਰੀ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਸਿੰਘ ਕਸ਼਼ੋਰ ਹੋਏ,
ਔਖਾ ਹੈ ਲਗਾਉਣਾ ਹੁਣ ਵੈਰੀਆਂ ਥੀਂ ਭਾਲ ਨੂੰ।
ਸ਼ਹਿਰ ਜਲੰਦੇ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣਾ ਹੁਣ ਹੱਥ ਤੇਰੇ,
ਕਹੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲਾਲ ਨੂੰ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਵਲੋਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਬਦਨੀਤੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣਾ

13- ਹੱਸ ਕੇ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਆਖਦੇ ਨੇ ਮਾਤਾ ਤਾਈਂ,
ਵੈਰੀਆਂ ਦੀ ਚਾਲ, ਤੁਸਾਂ ਰਤਾ ਵੀ ਨਾ ਜਾਣਦੇ।
ਛਲ ਤੇ ਕਪਟ ਨਾਲ ਭਰੇ ਨੇ ਮੁਗਲ ਸਾਰੇ,
ਕੱਚੇ ਨੇ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜੇ ਪੁਰੋਂ ਹੀ ਜੁਬਾਨ ਦੇ।
ਰੂਪ ਨਾ ਭੁਜੰਗ ਦਾ ਇਹ ਤਜਦੇ ਜ਼ਹਿਰ ਨਾ ਹੀ।
ਹੋਵਦੇ ਨਾ ਪਿੱਤ ਕਦੇ ਪੁੱਤਰ ਸੈਤਾਨ ਦੇ।
ਛੱਡਕੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਜੇ ਅਸੀਂ ਨਿਕਲੇ ਬਾਹਰ ਕੇਰਾ,
ਘੇਰਨਗੇ ਸਾਨੂੰ ਆਇ ਅੰਦਰ ਸੈਦਾਨ ਦੇ।

ਮਾਤਾ ਜੀ ਦਾ ਫਿਰ ਕਹਿਣਾ

14- ਮੁੱਠੀ ਭਰ ਸਿੰਘ ਰਹਿ ਗਏ ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਚ ਮੌਜੂਦ ਬੇਟਾ,
ਸੈਂਕੜੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੜ ਹੋ ਗਏ ਸ਼ਹੀਦ ਨੇ।
ਤੇਰੇ ਆਖੇ ਬਿਨਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੁਟਣਾ ਕਦਮ ਨਹੀਂ,
ਤਨੋਂ ਮਨੋਂ ਧਨੋਂ ਤੇਰੇ ਹੋਏ ਇਹ ਮੁਰੀਦ ਨੇ।

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ

ਜਾਨ ਕੁਰਬਾਨ ਤੇਰੇ ਇਕ ਹੀ ਇਸ਼ਾਰੇ ਉੱਤੇ,
ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਿਠਾਇਆ ਬੰਨ੍ਹ ਤੇਰੀ ਹੀ ਤਾਕੀਦ ਨੇ।
ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਜਾਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੇ ਬਚ ਜਾਵੇ,
ਰਸਤਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤੱਕ ਰਹੇ ਕਈ ਦੀਦ ਨੇ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਵਲੋਂ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਤਮਾਸਾ ਵਿਖਾਉਣਾ

15- ਹੁਕਮ ਤੁਸਾਂ ਦਾ ਮਾਤਾ ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਮੱਥੇ ਉੱਤੇ,
ਪਰਮ ਈਮਾਨ, ਲਈਏ ਮੁਗਲਾਂ ਦਾ ਤੌਲ ਜੀ।
ਭੇਜਿਆ ਸੁਨੇਹਾ ਛੱਟ ਸੂਬੇ ਸਰਹੰਦ ਵੱਲੇ,
ਭੇਜੋ ਕੁੱਝ ਖੱਚਰਾਂ ਤੇ ਗਾਪੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਜੀ।
ਰਾਤੀਂ ਅਸੀਂ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਕਰ ਕੁਚ ਜਾਣਾ,
ਪਨ ਮਾਲ, ਬਚਿਆ ਜੋ, ਲੈਜੀਏ ਫਰੋਲ ਜੀ।
ਸੁਣ ਕੇ ਸੁਨੇਹਾ ਸੂਬੇਦਾਰ ਤੇ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜੇ,
ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪਏ ਹੋਵਦੇ ਕਲੋਲ ਜੀ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਵਲੋਂ ਨਕਲੀ ਮਜ਼ਾਨਾ ਬਾਹਰ ਭੇਜਣਾ

16- ਕਰ ਕੇ ਇਕੱਠੇ ਗਾਪੇ ਖੱਚਰਾਂ ਤੇ ਸਾਂਘ ਝੋਟੇ,
ਭੇਜ 'ਤੇ ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਚ ਰਤਾ ਦੇਰ ਨਾ ਲਗਾਈ ਐ।
ਰਾਤ ਦਾ ਵਕਤ ਹੋਇਆ, ਤੱਕਦੇ ਗੋਬਿੰਦ ਬੈਠੇ,
ਦਇਆ ਸਿੰਘ ਤਾਈਂ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਸਮਝਾਈ ਐ।
ਬੋਰੀਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਭਰ ਪੱਥਰ ਤੇ ਇੱਟਾਂ ਰੋੜੇ,
ਇਕ ਇਕ ਪਸੂਆਂ ਦੀ, ਪਿੱਠ ਤੇ ਟਿਕਾਈ ਐ।
ਅੱਪੀ ਰਾਤ ਵੇਲੇ ਕੱਚੇ ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਸਾਰੇ,
ਪੰਜ ਚਾਰ ਸਿੰਘਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਚਾਬਕ ਲਗਾਈ ਐ।

ਮੁਗਲਾਂ ਦਾ ਟੁੱਟ ਕੇ ਪੈਣਾ

17 ਕਿਲੇ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲ ਆਏ ਪਸੂ ਜਾਂ ਬਾਹਰ ਸਾਰੇ,
ਟੱਡੀ ਦਲ ਵਾਂਗੂ ਘੇਰਾ ਮੁਗਲਾਂ ਨੇ ਪਾ ਲਿਆ।
ਸੈਕੜੇ ਸਿਪਾਹੀ ਇਕ ਇਕ ਉੱਤੇ ਟੁੱਟ ਪਏ,
ਲੱਦਿਆ ਜੋ ਮਾਲ ਸਾਰਾ ਧਰਤ ਗਿਰਾ ਲਿਆ।
ਲੰਗਿਆ ਪਤਾ ਨਾ ਕਿਹੜਾ ਸਿੱਖ ਤੇ ਮੁਗਲ ਕਿਹੜਾ,
ਆਪੋ ਵਿਚ, ਮੁਗਲਾਂ ਨੇ ਜੰਗ ਸੀ ਮਚਾ ਲਿਆ।
ਮਰ ਗਏ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੜ ਰਾਤ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ,
ਹੋਈ ਜਾਂ ਸਵੇਰ ਹੋਸ਼ ਮੁਗਲਾਂ ਸੰਭਾਲਿਆ।

ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਦੀ ਹੈਰਾਨੀ

18 ਮੁਗਲਾਂ ਦੀ ਬੇਈਮਾਨੀ ਆ ਗਈ ਨਜ਼ਰ ਸਾਂਹਵੇ,
ਸਾਰੇ ਹੀ ਸਿਖਨ ਵੇਖ ਹੋਏ ਬਹੁ ਹੈਰਾਨ ਸੀ।
ਹੋਏ ਸ਼ਰਮਿਦੇ ਅੱਖ ਲਗਦੀ ਨਾ ਗੁਰਾਂ ਅੱਗੇ,
ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਵੀ ਜਾਪੇ ਢਾਢੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਸੀ।
ਕਿਤਨਾ ਗਲਤ ਅਸੀਂ ਜਾਣਿਆ ਗੋਬਿੰਦ ਤਾਈਂ,
ਖੁਲ੍ਹੇਂਦੀ ਰਤਾ ਨਾ ਹੁਣ ਕਿਸੇ ਦੀ ਜੁਬਾਨ ਸੀ।
ਪੰਜ ਚਾਰ ਦਿਨ ਏਦਾਂ ਹੋਰ ਸੀ ਬਤੀਤ ਹੋਏ,
ਆਉਣ ਲੱਗੀ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਲਬਾਂ ਉੱਤੇ ਜਾਨ ਸੀ।

ਦੂਜੀ ਵਾਰੀ ਫੇਰ ਮੁਗਲਾਂ ਵਲੋਂ ਕਿਲ੍ਹੇ ਛੱਡਣ ਲਈ ਕਹਿਣਾ

19- ਹੋਇਕੇ ਇਕੱਠੇ ਇਕ ਰੋਜ਼ ਬੈਠੇ, ਜਰਵਾਣੇ,
ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਫੇਰ ਉਹੀ ਮਤਾ ਸੀ ਪਕਾਵਦੇ।
ਕਾਜੀ ਨੂੰ ਕੁਰਾਨ ਦੇ ਕੇ, ਪੰਡਤ ਦੇ ਹੱਥ ਗੀਤਾ,
ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ ਭੇਜ, ਕਸਮਾਂ ਚੁਕਾਵਦੇ।
ਓਸ ਰਾਤ ਬੀਤਿਆ ਜੋ ਹੋਇਆ ਅਨਜਾਣੇ ਵਿਚ,
ਭੁੱਲਕੇ ਕਦੇ ਨਾ ਐਸਾ ਕਦਮ ਉਠਾਵਦੇ।
ਛੱਡ ਜਾਓ ਕਿਲ੍ਹੇ ਜਾਨ ਬਚ ਜਾਵੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ,
ਦਿੱਲੀ ਦਰਬਾਰ ਦਾ ਸੀ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਵਦੇ।

ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਸੁਨੇਹਾ ਮਿਲਣਾ

20 ਸੁਣ ਕੇ ਸੁਨੇਹਾ ਦੂਜਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਹੱਸਣ ਲੱਗੇ,
ਆਖਦੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਦੋਹਾਂ ਤਾਈਂ ਬੋਲ ਕੇ।
ਕੋਈ ਨਾ ਕਰੇਗਾ ਬੋਡਾ ਕਦੇ ਇਤਥਾਰ ਕੋਈ,
ਤਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ

ਵੇਖ ਲਿਐ ਬੋਨੂੰ ਅਸੀਂ ਤੱਕੜੀ 'ਚ ਤੋਲ ਕੇ।
ਮਾਰਨਾ ਜੀਵਾਵਣਾ ਹੈ ਹੱਥ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ,
ਦੱਸ ਦੇਣਾ ਸੂਬੇ ਤਾਈਂ ਸਭੇ ਕੁਝ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ।
ਕੀਤਾ ਇਨਕਾਰ ਜਾਂ ਅਨੰਦਪੁਰ ਛੱਡਣ ਤੋਂ,
ਰਹਿ ਗਏ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਪਾਰੇ ਵਾਂਗ ਛੋਲ ਕੇ।

ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਉਦਾਸੀ ਵੇਖ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਗੰਭੀਰ ਹੋਣਾ

21 ਬੱਦਲ ਉਦਾਸੀਆਂ ਦੇ ਵੇਖ ਮੁਖ ਮਾਲਸੇ 'ਤੇ,
ਦੁਸ਼ਟ ਦਮਨ ਬੈਠੇ ਹੋਇ ਬਹੁ ਗੰਭੀਰ ਸੀ।
ਹੋਵੇ ਮੇਰਾ ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਡਰ ਜੇ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਤੋਂ,
ਸੋਚ, ਸੋਚ ਮਨ ਵਿਚ ਹੋਏ ਦਿਲਗੀਰ ਸੀ।
ਅਜੇ ਤਾਂ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਦੇ ਬੱਦਲ ਹੀ ਘੋਰਦੇ ਨੇ,
ਪਰਲੋਂ ਤਾਂ ਆਉਣੀ ਢਾਢੀ ਘੱਤ ਕੇ ਵਹੀਰ ਸੀ।
ਚਾਲ੍ਹੀ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਪਹੁੰਚਾ ਭਾਈ ਮਹਾ ਸਿੰਘ,
ਕਿਲ੍ਹਾ ਛੱਡਣ ਦੀ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਤਦਬੀਰ ਸੀ।

ਮਹਾ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਕਿਲ੍ਹੇ ਛੱਡਣ ਵਾਸਤੇ ਕਹਿਣਾ

22 ਦੋਇ ਕਰ ਜੋੜ ਮਹਾ ਸਿੰਘ ਅਰਜੋਈ ਕਰੇ,
ਏਸ ਨਾਲੋਂ ਚੰਗਾ ਮੌਕਾ ਫਿਰ ਨੂੰ ਬਿਆਵਣਾ।
ਮੰਨੀਏ ਦਲੀਲ ਆਪਾਂ ਸੂਬੇ ਸਰਹਿੰਦ ਵਾਲੀ,
ਕਰਨਾ, ਕਠਿਨ ਹੁਣ ਮੁਗਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ।
ਜਾਨ ਵੀ ਜੇ ਬੱਚ ਜਾਵੇ, ਪੱਤ ਵੀ ਜੇ ਕਾਇਮ ਰਹੇ,
ਪਵੇਗਾ ਨਾ ਸਾਨੂੰ ਸਿੰਘੀ ਧਰਮ ਗਵਾਵਣਾ।
ਸੱਪ ਵੀ ਜੇ ਮਰ ਜਾਵੇ ਲਾਠੀ ਵੀ ਨਾ ਟੁੰਟੇ ਹੱਥੋਂ,
ਇਹੋ ਹੀ ਸਿਆਣਿਆ ਦਾ ਸੱਚ ਹੈ ਬਖਾਨਣਾ।

ਜਵਾਬ- ਗੁਰੂ ਜੀ

23- ਸੁਣ ਕੇ ਹਵਾਲ ਐਸਾ ਆਖਦੇ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ,
ਕਿਹੜੀ ਗੱਲੋਂ ਮਹਾ ਸਿੰਘ ਹੋ ਗਿਐ ਉਦਾਸ ਤੂੰ।
ਪੰਜਾਂ ਸੱਤਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਹੀ ਰਹੀ ਹੁਣ ਖੇਡ ਸਾਰੀ,
ਦਿਲ ਤਾਈਂ ਦੇ ਕੇ ਰੱਖ ਬੋਤਾ ਧਰਵਾਸ ਤੂੰ।
ਕਰ ਲਈਂ ਯਕੀਨ ਭਾਵੇਂ ਕਾਲੇ ਜ਼ਹਿਰੀ ਨਾਗ ਉੱਤੇ,
ਮੁਗਲਾਂ ਤੇ ਭੁੱਲ ਕੇ ਨਾ ਕਰੀਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਤੂੰ।
ਜਾਨ ਜੇ ਬਚਾਇ ਅੱਜ ਟੁਰ ਗਿਓਂ ਛੱਡ ਸਾਨੂੰ,
ਮੌਤ ਵਲੋਂ ਫੇਰ ਵੀ ਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਮਲਾਸ ਤੂੰ।

ਜਵਾਬ - ਮਹਾਂ ਸਿੰਘ

24 ਦੂਜੀ ਵਾਰੀ ਰੋਸ ਵਿਚ ਬੋਲੇ ਭਾਈ ਮਹਾਂ ਸਿੰਘ,
ਇਕ ਇਕ ਪਲ ਹੁਣ ਕੱਟਣਾ ਮੁਹਾਲ ਹੈ।
ਦੁੱਧ, ਦਹੀ, ਮਖਣੀ, ਮਲਾਈ ਅਸੀਂ ਖਾਂਵਦੇ ਸੀ,
ਇਕ ਬੂੰਦ ਪਾਣੀ ਬਿਨਾਂ ਹੋਇਆ ਮੰਦਾ ਹਾਲ ਹੈ।
ਭੁੱਖ ਵਾਲਾ ਦੁੱਖ ਸਾਨੂੰ ਕੱਟਣਾ ਕਠਿਨ ਹੋਇਆ,
ਕਿਸੇ ਕੀਮ ਕੋਲੋਂ ਕਦੇ ਕੀਤੀ ਨਹੀਂ ਟਾਲ ਹੈ।
ਲੜਦੇ ਲੜਾਈਆਂ ਸਾਨੂੰ ਮੁੰਦਤਾਂ ਬਤੀਤ ਹੋਈਆਂ,
ਜੰਗ ਦਾ ਮੈਦਾਨ ਹੁਣ ਹੁੰਦਾ ਨਹੀਂ ਸੰਭਾਲ ਹੈ।

ਜਵਾਬ- ਗੁਰੂ ਜੀ

25- ਇਕ ਵਾਰੀ ਸੋਚ ਲੈ ਤੂੰ ਫੇਰ ਭਾਈ ਮਹਾਂ ਸਿੰਘਾ,
ਬੀਤੇ ਹੋਏ ਸਮੇਂ ਤਾਈਂ ਪਿੱਛੋਂ ਪਛਾਈਂ ਨਾ।
ਕਰਕੇ ਤੇ ਪਿੱਠ ਕਿਤੇ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵੱਲ,
ਮਾਡੇ ਵਾਲੀ ਸਿੱਖੀ ਤਾਈਂ ਦਾਗ ਤੂੰ ਲਗਾਈਂ ਨਾ।
ਕਰ ਇਤਿਹਾਰ ਕਿਤੇ ਤੂੰਠੇ ਇਕਰਾਰਾਂ ਉਤੇ,
ਦੀਨ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਤੋਂ ਐਵੇਂ ਚਲਾ ਜਾਈਂ ਨਾ।
ਨਿਕਲਿਆ ਤੀਰ ਹੱਥ ਆਉਣਾ ਨੂੰ ਕਮਾਨ ਵਿਚੋਂ,
ਗਲਤ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਲਾ ਕੇ ਤੀਰ ਵੀ ਗਵਾਈਂ ਨਾ।

ਜਵਾਬ - ਮਹਾਂ ਸਿੰਘ

26- ਇਕ ਨਾ, ਅਨੇਕ ਵਾਰੀ ਸੋਚਿਆ ਗੁਰੂ ਜੀ ਅਸਾਂ,
ਕਿਲ੍ਹੇ ਤਾਈਂ ਛੱਡਣਾ ਹੀ ਪੰਥ ਦੀ ਭਲਾਈ ਐ।
ਹਿੰਦੂ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਰਲ ਮਿਲ,
ਗਊ ਤੇ ਕੁਰਾਨ ਦੀ ਕਸਮ ਬੈਠ ਖਾਈ ਐ।
ਜਾਪਦਾ ਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੀ ਭੱਖਿਆਂ 'ਚੋਂ ਤੀਰ ਮੁੱਕੇ,
ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸੋਂ ਵੀ ਨਾ ਹੋਵਣੀ ਲੜਾਈ ਐ।
ਕਰੀਏ ਪਹਿਲ ਆਪਾਂ ਕਿਲ੍ਹੇ ਤਾਈਂ ਛੱਡਣ ਦੀ,
ਦੋਇ ਟੁੱਕ ਗੱਲ ਕਰ ਤੁਧ ਨੂੰ ਸੁਣਾਈ ਐ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਵਲੋਂ ਬੇਦਾਵਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕਹਿਣਾ

27- ਆਖਰੀ ਬਚਨ ਸੁਣ ਭਾਈ ਮਹਾਂ ਸਿੰਘ ਪਾਸੋਂ,
ਹੱਸ ਕੇ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਕੀਤਾ ਛੁਰਮਾਨ ਜੀ।
ਰੋਕਦੇ ਨਾ ਹੁਣ ਤੈਨੂੰ ਰਤਾ ਅਸੀਂ ਮਹਾਂ ਸਿੰਘਾ,
ਸੁਣ ਲਿਆ ਤੇਰਾ ਅਸੀਂ ਆਖਰੀ ਬਖਾਨ ਜੀ।
ਲਿਖ ਕੇ ਬੇਦਾਵਾ ਦੇ ਜਾ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤੂੰ,
ਸਿੱਖੀ ਤੋਂ ਪਿਆਰੀ ਤੈਨੂੰ ਜਾਪਦੀ ਜੇ ਜਾਨ ਜੀ।
ਨਾ ਤੂੰ ਸਾਡਾ ਗੁਰੂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਸੀਂ ਸਿੱਖ ਤੇਰੇ,
ਕਰਕੇ ਕਲਮ-ਬੰਦ ਰੱਖ ਜਾਹ ਬਿਆਨ ਜੀ।

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ

ਮਹਾਂ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਬੇਦਾਵਾ ਲਿਖਣਾ

28- ਪਾਇਕੇ ਹੁਕਮ ਏਨਾ ਦੁਸ਼ਟ ਦਮਨ ਪਾਸੋਂ,
ਮਹਾਂ ਸਿੰਘ ਛੱਟ ਉਠ ਹੋ ਗਿਆ ਤਿਆਰ ਸੀ।
ਸਿੰਘ ਉਨਤਾਲੀ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਤਿਆਰ ਹੋਏ,
ਲਿਖਿਆ ਬੇਦਾਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਇਨਕਾਰ ਸੀ।
ਨਾ ਤੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਡਾ ਅਤੇ ਨਾਹੀਂ ਅਸੀਂ ਸਿੱਖ ਤੇਰੇ,
ਗੁਰੂ ਦੇ ਫੜਾ ਕੇ ਹੱਥ ਹੋ ਗਏ ਛਚਾਰ ਸੀ।
ਹੋ ਗਏ ਬੇਮੁੰਖ ਸਾਰੇ ਛਕ ਕੇ ਪਾਹੁਲ ਤਾਈਂ,
ਮਾਡੇ ਦੀ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਧਰਤ ਨਿਖਾਰ ਸੀ।

ਮਹਾਂ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਾਣਾ

29- ਟੂਰ ਗਿਆ ਮਹਾਂ ਸਿੰਘ ਛੱਡ ਕੇ ਗੋਬਿੰਦ ਤਾਈਂ,
ਬੇੜੀ ਜਦੋਂ ਅਟਕੀ ਸੀ ਵਿਚ ਮੰਝਧਾਰ ਦੇ।
ਕੌਲ ਇਕਰਾਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੀਤੇ ਸੀ ਪਾਹੁਲ ਪੀ ਕੇ,
ਸਿੰਘ ਉਨਤਾਲੀ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗ ਪਏ ਗਦਾਰ ਦੇ।
ਰਾਤ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਚੋਂ ਅਲੋਪ ਹੋਏ,
ਧੰਨ! ਧੰਨ! ਧੰਨ! ਰੰਗ ਉਸ ਕਰਤਾਰ ਦੇ।
ਸੰਗ ਪਰਵਾਵਾਂ ਛੱਡ ਜਾਂਵਦਾ ਏ ਆਦਮੀ ਦਾ,
ਮੁੱਕ ਜਾਂਦੇ ਦਿਨ ਜਦੋਂ ਰੰਗਲੀ ਬਹਾਰ ਦੇ।

ਸਿੱਖਾਂ ਵਲੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਹੋਸਲਾ ਦੇਣਾ

30- ਮਹਾਂ ਸਿੰਘ ਹੋਇਕੇ ਬੇਮੁੰਖ ਗੁਰੂ ਆਪਣੇ ਤੋਂ,
ਟੁਰਿਆ ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਚੋਂ ਪੱਲਾ ਮੌਤ ਤੋਂ ਛੁਡਾਉਣ ਨੂੰ।
ਹੋਇਕੇ ਖਾਮੋਸ ਬੈਠੇ ਦੁਸ਼ਟ ਦਮਨ ਆਹੇ,
ਆਏ ਕੁਝ ਸਿੰਘ ਜ਼ਰਾ ਹੋਸਲਾ ਵਪਾਉਣ ਨੂੰ।
ਕਰੋ ਨਾ ਫਿਕਰ ਕੋਈ ਜਦੋਂ ਤੀਕ ਜਿੰਦ ਸਾਡੀ,
ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਅਸੀਂ ਆਪਾ ਤੁਧ ਤੋਂ ਸਿਟਾਉਣ ਨੂੰ।
ਸਿੱਖੀ ਤਾਈਂ ਦਾਗ ਨਾ ਕਦੰਤ ਅਸੀਂ ਲਾਵਣਾ ਏਂ,
ਬੈਠੇ ਹਾਂ ਤਿਆਰ ਬੰਦ ਬੰਦ ਕਟਵਾਉਣ ਨੂੰ।

ਜਵਾਬ ਗੁਰੂ ਜੀ

31- ਕੋਈ ਨਾ ਫਿਕਰ ਸਾਨੂੰ ਸੁਣੋ ਭਾਈ ਦਾਗ ਸਿੰਘ,
ਮੰਨਣਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅਸੀਂ ਭਾਣਾ ਕਰਤਾਰ ਦਾ।
ਮੈਨੂੰ ਹੋ ਯਕੀਨ ਪੂਰਾ ਬਾਟੇ ਦੇ ਪਾਹੁਲ ਉਤੇ,
ਏਸ ਤਾਈਂ ਪੀ ਕੇ ਕੋਈ ਸਿੱਖੀ ਨਾ ਵਿਸਾਰਦਾ।
ਕੇਡ ਤੋਂ ਜੇ ਇਕ ਵਾਰੀ ਬਣ ਗਿਆ ਸੋਰ ਜਿਹੜਾ,
ਕਦੇ ਨਾ ਸ਼ਗਾਲਾਂ ਵਾਲੀ ਡਾਰ ਪਾਸੋਂ ਹਾਰਦਾ।
ਸਿੱਖ ਹੈ ਅਸਾਂ ਦਾ, ਮਹਾਂ ਸਿੰਘ ਤੇਰੇ ਵਾਂਗ ਪੂਰਾ,
ਵੇਖਾਂਗੇ ਤਮਾਸਾ ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਜਾ ਜੁਝਾਰ ਦਾ।

9814710668

ਬਾਬੀ ਅਗਲੇ ਅੰਕ 'ਚ

ਅਖੌਤੀ ਸੰਤਵਾਦ ਨਹੀਂ, ਨਾਨਕਵਾਦ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਬਣੀਏ!

ਇਕਵਾਕ ਸਿੰਘ ਪੱਟੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

ਹਿਰਦੈ ਜਿਨ੍ਹੇ ਕੈ ਕਪਟੁ ਰਸੈ ਬਾਹਰਹੁ ਸੰਤ ਕਹਾਹਿ॥

ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਮੁਲਿ ਨ ਚੁਕਣੀ ਅੰਤਿ ਗਏ ਪਹੁੰਚਾਹਿ॥

(ਗੁਜਰੀ ਮ. ਪੰਨਾ 491)

ਹਮੇਸਾਂ ਮੱਤਲਬ ਪ੍ਰਸਤ ਲੋਕਾਂ ਨੇ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਵੀਚਾਰਪਾਰਾ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਅਤੇ ਬਿਪਰਵਾਦੀ ਸੰਚ ਦੇ ਉਪਾਸਕ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਬਾਣੀ ਦੇ ਅਰਥ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰਕੇ ਆਪਣਾ ਤੇਰੀ ਫੁਲਕਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਬਹੁੰਤੇ ਪਕੜੇ ਗਏ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਤੁਠੁ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਗਿਆ ਪਰ ਬਹੁੰਤੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਵੀ ਅਖੌਤੀ ਸੰਤ, ਬਾਬੇ, ਛੇਰੇਦਾਰ ਭੇਲੋ-ਭਾਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਆਤਮ ਵਿੱਚ ਆਪਣਿਆਂ ਭੇਰਿਆਂ ਆਦਿ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅਰਥ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨਾਲੋਂ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜ ਕੇ ਆਪਣਿਆਂ ਭੇਰਿਆਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਢੰਡੀ-ਪੱਥੰਡੀ ਅਖੌਤੀ, ਨਕਲੀ, ਛੇਰੇਦਾਰ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਪਾਵਨ ਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਅਤੇ ਸੰਤ ਦੀ ਉਪਮਾ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਉਪਰ ਲਗਾ ਕੇ, ਮੰਨ ਸੰਚਾ ਅਤੇ ਅਸਲੀ ਸੰਤ ਮਹਾਪੁਰਸ਼ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਮੰਣ ਵਾਲੇ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਅਖੌਤੀ ਸੰਤਾਂ (ਲੰਮੇ ਚਿੱਟੇ ਦੇਲੇ, ਗੋਲ ਪੱਗ, ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਮਾਲਾ ਆਇਕ ਦੇਖ ਕੇ ਹੀ) ਅੱਗੇ ਮੱਥੇ ਟੇਕਦੇ, ਗੋੜੇ ਰੋਗਦੇ, ਵਰ ਮੰਗਦੇ ਵੇਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਸਰਾਸਰ ਗੁਰਮਤਿ ਤੋਂ ਉਲਟ ਹੈ। ਗੁਰਮਤਿ ਮਾਰਤੰਡ ਪੰਨਾ 169 ਤੇ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਭਾ ਜੀ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ “ਸਿੰਘ ਧਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਤ ਕੋਈ ਖਾਸ ਜਮਾਤ ਅਥਵਾ ਪੰਥ ਨਹੀਂ, ਅਰ ਨਾ ਉਸ ਲਈ ਕੋਈ ਖਾਸ ਲਿਖਾਸ ਨਿਯਤ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਵੇਖਣ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੰਮਾ ਕੁੜਤਾ ਜਾਂ ਚੌਲਾ, ਸਿਰ ਤੇ ਛੋਟੀ ਗੋਲ ਪੱਗ, ਪਜਾਮੇ ਦਾ ਤਿਆਗ, ਪੈਰੀ ਪਉਣੇ, ਇਹ ਸੰਤ ਦਾ ਖਾਸ ਕੇਵਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭੁਲੇਖੇ ਵਿੱਚ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਅਨਪਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਮਨੀਂ ਅਹੰਕਾਰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ।” ਦਸਤਾਰ ਅਤੇ ਕਛਹਿਰੇ ਨੂੰ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਸਿੰਘ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਲਿਖਾਸ ਵਾਸਤੇ ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅੱਜ ਆਪਾ ਵੀਚਾਰ ਕਰਨੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹੜੇ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਗੋਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਕਿਹੜੇ ਸੰਤਾਂ ਅੱਗੇ ਮੱਥੇ ਟੇਕ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਕਈ ਵਾਰ ਕੁੱਠ ਸਿੰਘ ਇਹ ਗੋਲ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੀ ਫਲਾਂ ਛੇਰੇ ਵਿੱਚ ਤੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵੀ ਤੋਂ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਥੇ ਵੀ ਤੋਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹੀ-ਸੂਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਤੋਂ ਫਿਰ ਫਲਾਂ ਛੇਰਾ ਮਾੜਾ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ? ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਇਹ ਹੈ

ਕਿ ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਜਿਦੋਂ ਸ਼ੇਰ ਜਿਹੜਾ ਹੈ ਉਹ ਮੁਰਦਾ ਮਾਸ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਤੁਝਾ ਮਾਸ ਖਾਣ ਦਾ ਸੌਕੀਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਕਸ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸ਼ੇਰ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸਨੂੰ ਮੁਰਦਾ ਮਾਸ ਖਾਣ ਦੀ ਆਦਤ ਪਾਉਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਵੱਡਾ ਸਾਰਾ ਟੋਆ ਪੁੱਟ ਕੇ ਉਪਰ ਜਾਲ ਦੀ ਜੁਰਾ ਘਾਹ-ਫੁਸ ਵਿਛਾਅ ਦੇਂਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਬੱਕਰੀ ਦਾ ਬੁੱਤ ਬਣਾ ਕੇ ਉਸ ਉਪਰ ਖਤਾ ਕਰ ਦੇਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿਕਾਰੀ ਇੱਕ ਦਰੱਖਤ ਦੇ ਉਪਰ ਬੈਠ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਫਿਰ ਬੱਕਰੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਕੱਢਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸ਼ੇਰ ਦੇ ਕੰਨੀ ਬੱਕਰੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਕੁੱਝ ਦੇਖਿਆਂ ਆਵਾਜ਼ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਦਹਾਤਿਆ ਹੋਇਆ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੱਕਰੀ ਨੂੰ ਕੱਪਣ ਲਈ ਬੱਕਰੀ ਦੇ ਉਪਰ ਛਲਾਂਗ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਟੋਂਟੇ ਵਿੱਚ ਛਿੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਸਨੂੰ ਕਈ-ਕਈ ਦਿਨ ਬੁੱਖ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਮੁਰਦਾ ਮਾਸ ਖਾਣ ਦੀ ਆਦਤ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਫਿਰ ਸ਼ੇਰ ਸਰਕਸ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਰੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਠੀਕ ਇਸੇ ਜੁਰਾ ਬਿਨਾਂ ਅਖੌਤੀ ਸਾਧਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜਾਲ ਵਿੱਚ ਫਸਾਉਣਾ ਹੈ ਤੋਂ ਮੁਰਦਾ ਵੀਚਾਰਪਾਰਾ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਆਉਣੀ। ਇਸੇ ਲਈ ਆਪਣੇ ਭੇਰਿਆਂ ਵਿੱਚ (ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਫਸਾਉਣ ਲਈ ਹੀ) ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੋਂ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਵੰਡੀ ਕਿਣਤੀ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਤੋੜ ਕੇ ਆਪਣਾ ਤੇਰੀ-ਫੁਲਕਾ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦੇਹਾਂ ਦੀ ਪੁਜਾ ਵਿੱਚ ਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਬੜੀ ਚਲਕੀ ਨਾਲ ਇਹ ਸਾਧ ਲਾਣਾ ਕਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਵੀਚਾਰ ਨਾਲੋਂ ਤੋੜ ਕੇ ਹਿਰਾ ਹੈ ਪਹਿਲੀ ਗੋਲ ਤੋਂ ਇਸਨੇ ਕਥਾ, ਕਹਾਣੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਬ੍ਰਹਮਣਵਾਦੀ ਮਿਥਿਹਾਸ ਵਿੱਚੋਂ ਸੁਨਉਣੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਦੂਜਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਥਾਂ ਕੱਚੀ ਬਾਣੀ (ਧਾਰਨਾਵਾਂ) ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦੇਣਗੇ ਤੇ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਬਣਾਏ ਟੋਟਕਿਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਚੀਕ-ਚੀਕ ਕੇ ਗਾਉਣਗੇ। ਜੇ ਪੁੱਛੋ ਬਈ ਤੁਸੀਂ 1430 ਪੰਨਿਆ ਦੀ ਰਚੀ ਹੋਈ ਪੁਰ ਕੀ ਇਲਾਹੀ ਬਾਣੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੇ ਤਾਂ ਬੜੀ ਹੀ ਬੇਤੁਕਾ ਜਿਹਾ ਘੜਿਆਂ ਘੜਾਇਆ ਜਵਾਬ ਦੇਣਗੇ ਅਹੇ ਜੀ ਗਾਈਏ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਵੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਹੀ ਪਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਬਚੀ ਆਂਖੀ ਹੈ ਜੋ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਦੂਜਾ ਅਨਪੂਤਾ ਬਹੁੰਤ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਆਸੀਂ ਪਾਰਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਬੰਦਾ ਪੁੱਛਣ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਅਨਪੂਤਾ ਅੱਜ ਜਿਆਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਕਾਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੋਹਾਨ ਜਿਆਦਾ ਸੀ (ਜਦੋਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਿਦਿਆ ਲੈਣ ਦੀ

ਪਾਬੰਦੀ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਬ੍ਰਹਮਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਜਾਣਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ) ਜਾਂ ਅੱਜ ਜਿਆਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰਬਾਣੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਤਿੰਨ ਕਰੋੜ ਸਿੱਖ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਜੋ ਸਿੱਧਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਨ ਤਾਂ ਅੱਜ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਛਕਾਏ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਅਤੇ ਉਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਰੀ ਕਿਹੜੀ ਧਰਤੀ ਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ? ਉਹ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨਾਲ ਜਿੰਨਾ ਜੁੜੇ ਹਨ ਉਹ ਪਤਾ, ਲੋਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਲੰਮੀਆਂ ਕਾਤਰਾਂ ਸੰਤਾਂ, ਮਹਾਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਕਮਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮੌਖਾ ਟੇਕਦੀਆਂ, ਪੇਰੀਂ ਹੱਥ ਲਾਉਂਦੀਆਂ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਤੇਰਿਆ ਵਿੱਚ ਵੇਖੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਖਿਆਲ ਕਰਨਾ ਪਾਠਕ ਸੱਜਣੋਂ ਅਤੇ ਗੁਰਸਿੱਖ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਪਾਤਾਹਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਨ: ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਬਾਣੀ ਸਤਿ ਸਚੂਪੁ ਹੈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਬਣੀਐ।

ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਰੀਸੀ ਹੋਰਿ ਕਥੁ ਪਿਥੁ ਬੋਲਦੇ ਸੇ ਕੁਝਿਆਰ ਕੁਝੇ ਭਾਜਿ ਪਕਿਆਂ॥ (ਸਲੋਕ ਮ. 4, ਪੰਨਾ 304)

ਹੁਣ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਸਮਝ ਹੀ ਗਏ ਹੋਵੇਗੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੋਂ ਤੇਜ਼ਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਸੇਧ ਬਾਣੀ ਤੋਂ ਲੈਣੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜਿੱਥੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਗੁਰਮੁਖਾਂ, ਸੰਤਾਂ, ਸਾਧਾਂ, ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਬਹੁੱਤ ਵਡਿਆਈ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਥੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਧਾਂ ਸੰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਰਹਿਤਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਢੂੰਘਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿ ਸੱਚੇ ਸੰਤਾਂ ਮਹਾਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਹੋ ਸਕੇ ਅਤੇ ਅਜੇਕੇ ਭੇਖੀ ਸੰਤਾਂ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸੱਚੇ ਸੰਤਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੱਚੇ ਸੰਤ ਕੌਣ ਹਨ? ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਾਗਰੀ ਗਿਰਾਵਿੰਨ ਰਿਸਾਰੀ, ਹੋਰਿ ਨਾਮਾ ਮਨਿ ਮੰਤੁ॥ ਧੰਨ ਸਿ ਸੇਈ ਨਾਨਕਾ, ਪ੍ਰਚਨ ਸੋਈ ਸੰਤੁ॥

(ਗਉੜੀ ਕੀ ਵਾਰ, ਸਲੋਕ ਮ.5, ਅੰਗ 319)

ਭਾਵ ਜਿੰਨਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਸੁਆਸ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭੂ ਯਾਦ ਹੈ। ਜੋ ਦੁਨਿਆਵੀ ਮੌਜੂਦਾ ਪਦਾਰਥਾਂ ਆਦਿ ਤੋਂ ਬਚੇ ਕੋਵਲ ਇੰਕ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਬਾਰੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਫੁਰਮਾਣ ਕਰਦੇ ਹਨ: ਹਉ ਬਲਿਹਾਣੀ ਸੰਤਨ ਤੇਰੇ, ਜਿਨਿ ਕਾਮੁ ਬ੍ਰੋਧੁ, ਲੈਣੁ ਪੀਠਾ ਜੀਉ॥

(ਮਾਝ ਮਹਲਾ 5, ਅੰਗ 208)

ਕਿ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਉਹ ਸੰਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰੋਂ ਕਾਮ, ਕ੍ਰੋਧ, ਲੇਭ ਨੂੰ ਪੀਹ ਦਿੱਤਾ (ਨਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ) ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਕੁਰਬਾਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਕਿੱਥੇ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਸੰਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ? ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਜ ਜਿਧਰ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਸੰਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਲੱਗ ਹੀ ਨਜ਼ਰੀ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਕਰਾਂ, ਏ.ਸੀ. ਕਮਰੇ, ਚੇਲੇ ਚਾਟਡੇ, ਦਾਸੀਆਂ, ਭਾਡੇ ਦੇ ਗੁੜੇ, ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਛੇਰੇ, ਅੰਪ੍ਰੀ ਬਣੇ 108, 1008 ਆਦਿ। ਕੀ ਸ਼ਿਨ੍ਹਾਂ ਸੰਤਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪਾਵਨ ਬਚਨ ਹਨ: ਪ੍ਰਥਮੇ ਮਨੁ ਪਰਖੋਧੈ ਅਪਨਾ ਪਾਵੈ ਅਕਾਰ ਰਿਠਾਵੈ॥

ਲਾਮ ਨਾਮ ਜਪੁ ਹਿਰਦੈ ਜਾਪੈ ਮੁਖ ਤੇ ਸਗਲ ਸੁਨਾਵੈ॥

(ਆਸਾ ਮਹਲਾ 5, ਅੰਗ 381)

ਪਰ ਇੱਥੇ ਤਾਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੀ ਬਣਿਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸੁਇਨਾ,

ਕੁਝੁ ਰੂਪਾ, ਕੁਝ ਪਹਿਨਣਹਾਰ ਕਹਿਣ ਵਾਲੇ ਆਪ ਹੀ ਅਗਾਹ ਹੋ ਰੇ ਕੇ ਗਲੇ ਵਿੱਚ ਸੇਨੇ ਦੀਆਂ ਦੈਨਾਂ, ਹੋਂਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸੇਨੇ ਦੀਆਂ ਮੁੰਦਰੀਆਂ ਆਦਿ ਪਾਉਂਦੇ ਵੇਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪੰਚਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਤੌ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ: ਪਰ ਕਿਆ ਕੁਪੁ ਨ ਪੇਖੈ ਨੇਵ੍ਹ॥ (ਗਉੜੀ ਸੁਖਮਨੀ ਮ. 5, ਅੰਗ 274)

'ਤੇ ਇੱਥੇ ਅਜੇਕੇ ਨਕਲੀ ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਆਪ੍ਰੀ ਬਣੇ ਸਾਧ ਸੰਤ ਨਿੱਤ ਬਲਾਤਕਾਰਾਂ ਵਰਗੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਫਸੇ ਜੇਲਾ ਵਿੱਚ ਚੰਕੀ ਪੀਸ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਈ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਚੰਕਰ ਲਗਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਾਇਆ ਨੂੰ ਨਾਗਨੀ ਦੱਸਣ ਵਾਲੇ ਮਾਇਆ ਵਿੱਚ ਗਲਤਾਨ ਹੋਏ ਪਏ ਹਨ। ਇੱਨ੍ਹਾਂ ਨਕਲੀ ਸਾਧਾਂ ਸੰਤਾਂ ਨਾਲ ਸਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਭਰਿਆ ਪਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਆਪ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਸਿੱਖ ਅਖਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਆਪ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਪਵੇ ਸੁਣੇ ਬਗੈਰ ਇਸ ਅਖੋਤੀ ਸਾਦ ਲਾਣੇ ਦੇ ਪੈਰੀਂ ਜਾ ਛਿੱਗੇ ਹਾਂ। ਜਿਹੜਾ ਸੰਤ ਅਜੇ ਤੱਕ ਆਪ ਹੀ ਠੀਕ ਜੁੱਤਾਂ ਨਾਲ ਸਿੱਖ, ਸੌਚਾ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ ਸਜ ਸਕਿਆ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਏ ਹਨ: ਅਕਾਰ ਉਪਦੇਸੈ, ਆਪਿ ਨ ਕਰੈ॥ ਆਕਤ ਜਾਵਤ ਜਨਮੈ ਮਰੈ॥

(ਗਉੜੀ ਸੁਖਮਨੀ ਮ.5, ਅੰਗ 269)

ਅਸੀਂ ਅਜਿਹੇ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚੇ ਨਿਹਕਲੰਬ, ਸਤਿਗੁਰੂ, ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ, 108, 1008, ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਆਦਿ ਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜੋ ਅਜੇ ਆਪ ਜਨਮ ਮਰਨ ਦੇ ਗੇਤ ਵਿੱਚ ਫਸੇ ਪਏ ਨੇ। ਪਰ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਭੇਖੀਆਂ ਦੇ ਭੇਖ ਦਾ ਜੋਰਦਾਰ ਬੰਡਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਭੇਖ ਦਿਖਾਵੈ, ਸਚੁ ਨ ਕਮਾਵੈ॥

ਕਹਤੇ ਮਹਲੀ, ਨਿਕਟ ਨ ਅਖੈ॥ 2॥

ਅਤੀਤੁ ਸਦਾਏ ਮਾਇਆ ਕਾ ਮਾਤਾ॥

ਮਨਿ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰੀਤਿ, ਕਹੈ ਮੁਖਿ ਰਾਤਾ॥ 3॥

(ਸੁਹੀ ਮ. 5, ਅੰਗ 738)

ਭਾਵ ਕਿ ਭੇਖੀ ਮਨੁਖ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਧਰਮੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਿਰੋ ਭੇਖ, ਵਿਖਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਸਦਾ ਥਿਰ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਕਮਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਮੁੰਹੋ ਆਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਂਸਿਆ ਹੋਇਆਂ ਹਾਂ, ਪਰ ਉਹ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਢੂਕਿਆ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤਿਆਗੀ (ਅਤੀਤ) ਅਖਵਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਮਾਇਆ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਵਿੱਚ ਮਸਤ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭੂ ਚਰਨਾਂ ਦਾ ਪਿਆਰ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਮੁੰਹੋ ਆਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਵਿੱਚ ਰੰਗਿਆ ਹੋਇਆਂ ਹਾਂ।

ਸੇ ਸਮੁਹ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਾਵਨ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਢਲ ਕੇ ਜੀਵਨ ਸਫਲ ਕਰੀਏ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਨਕਲੀ ਸਾਧਾਂ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਪਿਛੇ ਲੱਗ ਕੇ ਜੀਵਨ ਵਿਅਰਥ ਨਾ ਕਰੀਏ। ਸੋ ਆਓ ਪ੍ਰਣ ਕਰੀਏ ਕਿ ਅਸੀਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਲੜ੍ਹ ਲੱਗ ਕੇ ਇੱਨ੍ਹਾਂ ਦੰਭੀਆਂ ਪੱਥੰਡੀਆਂ ਦੇ ਅਖੋਤੀ ਸੰਤਵਾਦ, ਬਾਬਾਵਾਦ, ਅਤੇ ਛੇਰਾਵਾਦ ਨੂੰ ਮਤਮ ਕਰਕੇ ਨਾਨਕਵਾਦ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਬਣੀਏ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਪੱਥੰਡੀ, ਵੀਚਾਰੀਏ ਅਤੇ ਅਮਲ ਕਰੀਏ।

ਮੇ. 98150-24920

ਬਾਬਾ ਸਾਹਬ ਡਾ. ਬੀ ਆਰ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਦੇ

14 ਅਪ੍ਰੈਲ 2010 ਨੂੰ 119ਵੇਂ

ਜਨਮ ਦਿਨ ਉੱਤੇ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਇਕ ਅਪੀਲ।

ਡਾ. ਰਾਮ ਪ੍ਰਸਾਦ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ
ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਵੈਲਫੇਅਰ ਮਿਸ਼ਨ ਮੋਹਾਲੀ (ਰਜਿ.)

14 ਅਪ੍ਰੈਲ ਬਾਬਾ ਸਾਹਬ ਭੀਮ ਰਾਓ ਅੰਬੇਡਕਰ ਜੀ ਦਾ 119ਵਾਂ ਜਨਮਦਿਨ ਦੇਸ਼ ਦੇਸ਼ਾਂਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮਾਣ ਅਤੇ ਸ਼ਰਧਾਪੁਰਵਕ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਡਾ. ਰਾਮ ਪ੍ਰਸਾਦ ਦੀ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੀ ਇਹ ਚਿੱਠੀ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਵੀ ਤਰਜਮਾਨੀ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਛਾਪਕੇ ਅਸੀਂ ਵੀ ਬਾਬਾ ਸਾਹਬ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਫੁੱਲ ਅਰਪਣ ਕਰਨ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਲੈ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਡਾ. ਰਾਮ ਪ੍ਰਸਾਦ 85 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਿੱਖੀ ਅਤੇ ਅੰਬੇਡਕਰਵਾਦੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਹਨ ਜੋ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਸਮਾਜਕ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਅਜਕੱਲ ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਸਾਜ਼ਗਾਰ ਨਹੀਂ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਬਿਸਤਰ ਤੇ ਲੇਟੇ ਹੋਏ ਵੀ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਚਿੱਠੀ ਰਾਹੀਂ ਇਕ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਅਰਥ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

ਸੰਪਾਦਕ

ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਵੀਰੇ, ਭੈਣੇ ਬਜ਼ੁਰਗੇ ਅਤੇ ਬੱਚਿਓ, ਜੈ ਭੀਮ, ਜੈ ਭਾਰਤ।

ਬਾਬਾ ਸਾਹਬ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ ਦੀਆਂ ਆਪ ਸਭ ਨੂੰ ਸੁੱਭ ਕਾਮਨਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਇਹ ਅਪੀਲ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਦਿਹਾੜੇ ਤੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਵੀ ਮਨਾਈਏ ਤੇ ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਉਸ ਮਹਾਂ ਮਾਨਵ, ਮਨੁਖਤਾ ਦੇ ਮਸ਼ਿਹਾ ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਦੇ ਜੀਵਨ ਸੰਘਰਸ਼, ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਉਤੇ ਵੀ ਝਾਤ ਪਾਈਏ ਅਤੇ ਚਿੰਤਨ ਕਰੀਏ ਕਿ ਉਹ ਸਾਡੇ ਲਈ ਕੀ ਪੁਰਨੇ ਪਾਕੇ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਅਸੀਂ ਉਸ ਤੇ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਤੁਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਸਾਥੀਓ, ਅੱਜ ਤੋਂ ਚਾਰ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਭਾਰਤ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸੀ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਗਲੀ ਨਾਲ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ। ਸਿੰਧੁ ਘਾਟੀ ਦੀ ਸਭਿਆਤਾ ਅਤੇ ਮਹਿਸੂਸਦਾਵੇਂ ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਸਬੂਤ ਹਨ। ਪਰ ਆਰੀਅਨਾਂ ਦੇ ਹਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਹੋਈ ਤਬਾਹੀ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੀਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਸਮਾਜਕ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਦੁਖਾਂ ਦੀ ਲੰਬੀ ਦਾਸਤਾਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਆਰੀਅਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਜਕੜ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸੱਤਾ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਾਡੀ ਅਮੀਰ ਸਭਿਆਤਾ ਨੂੰ,

ਸਾਡੇ ਬਰਾਬਰੀ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਾਲੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਵਰਣਾਂ, ਜਾਤਾਂ ਅਤੇ ਉਚ-ਨੀਚ ਵਿਚ ਵੰਡਕੇ ਖੇਡੂ- ਖੇਡੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਡੇ ਅਮਨ ਪਸੰਦ, ਮੂਲ ਨਿਵਾਸੀ, ਦਾਏ ਪੜਦਾਇਆਂ ਨੂੰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਸੀਹੇ ਦਿਤੇ ਗਏ, ਜ਼ਲਮ ਢਾਏ ਗਏ। ਚਤੁਰਵਰਣ ਵਿਸਥਾਰ ਕਾਇਮ ਕਰਕੇ ਇਸ ਅਧੀਨ ਸਾਨੂੰ ਚੌਥੇ ਵਰਣ ਵਿਚ ਰੱਖੇ ਸਾਰੇ ਮਿਹਨਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਵਾਲੇ ਕੰਮ, ਪਿਰਣਾ ਵਾਲੇ ਗੰਦੇ ਕੰਮ ਸਾਡੇ ਜ਼ਿੰਮੇ ਲਾ ਦਿਤੇ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਮਨੁਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸਾਰੇ ਸੁੱਖ ਆਰਾਮ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਖੋਹ ਲਏ। ਵਿਦਿਆ ਸਾਡੇ ਲਈ ਵਰਜਿਤ ਕਰਕੇ ਸਾਨੂੰ ਦਿਮਾਗੀ ਤੌਰ ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੋਕੇ, ਹਥਿਆਰ ਰਖਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕਰਕੇ, ਪਰਮ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਰਕੇ ਸਾਨੂੰ ਪਸੂਆਂ ਵਾਲਾ ਜੀਵਨ ਜਿਉਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ। ਕਪੜਾ ਪਹਿਨਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਸੀ, ਉਚੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਦੀ ਜੂਠ ਜਾਂ ਮਰੇ ਢੰਗਰ ਸਾਡੀ ਖੁਰਾਕ ਸੀ। ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਇਕ ਉਹ ਮੁਕਾਮ ਵੀ ਆਇਆ ਕਿ ਸਾਡੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਨੰਗੇ ਪਿੰਡੇ ਰਹਿਕੇ ਗਲ ਵਿੱਚ ਕੁੱਜਾ ਲਟਕਾਕੇ, ਕਮਰ ਨਾਲ ਤਾਜ਼ੂ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਸਿਖਰ ਦੁਪਹਿਰੇ ਕੰਮ ਤੇ ਨਿਕਲਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਕੁੱਜਾ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਜੇ ਬੁਰੱਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਬੁੱਕੇ ਪਰਤੀ ਤੇ ਬੁੱਕੁਕੇ ਪਰਤੀ ਬਿਸਟ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ। ਝਾੜ੍ਹ ਇਸ ਲਈ ਕਿ

ਤੁਰਨ ਨਾਲ ਜੋ ਪੈੜ ਧਰਤੀ ਤੇ ਪਈ ਉਹ ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਮਿਟ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਪੈੜ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਉਚ ਜਾਤੀਏ ਨੂੰ ਭਿੱਟ ਨਾ ਚੜ੍ਹ ਜਾਵੇ। ਸ਼ਿਖਰ ਦੁਪਹਿਰੇ ਨਿਕਲਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਇਸ ਲਈ ਸੀ ਕਿ ਦੁਪਹਿਰ ਵੇਲੇ ਪਰਛਾਵਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕਿਸੇ ਉਚ ਜਾਤੀ 'ਤੇ ਪੈ ਕੇ ਭਿੱਟ ਜਾਣ ਦਾ ਡਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਤੁਰਨ ਲਗਿਆਂ ਘੰਟੀਆਂ ਖੜਕਾਕੇ ਤੁਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਚ ਜਾਤੀਏ ਸਾਵਧਾਨ ਹੋ ਜਾਣ ਅਤੇ ਸੂਦਰ ਦੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਲੈਣ। ਜੇ ਕੋਈ ਸੂਦਰ ਉਚ ਜਾਤੀਏ ਨਾਲ ਉਚੀ ਬੋਲ ਪਏ ਤਾਂ ਜੀਭ ਕੱਟਣ ਤਕ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤਣੀ ਪੈਂਦੀ ਤੇ ਜੇ ਧਰਮ ਦੇ ਬੋਲ ਕੰਨ ਵਿੱਚ ਪੈ ਗਏ ਤਾਂ ਸਿੱਕਾ ਢਾਲਕੇ ਕੰਨ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਸਦਾ ਲਈ ਬੋਲੇ ਬਣਾ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਸਾਥੀਓ, ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚੋਂ ਸਾਡੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਸਦੀਆਂ ਤਕ ਸਫਰ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਤੇ ਕੁਤੇ ਬਿੱਲੀਆਂ ਤੋਂ ਬਦਤਰ ਜਿੰਦਗੀ ਜਿਉਣੀ ਪਈ। ਕੁਤੇ ਬਿੱਲੀਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਪਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਪਾਲਿਆ ਪੋਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਚੁੰਮਿਆ ਚੱਟਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਸੂਦਰ ਨੂੰ ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਪਸੂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਜਿਸਦੇ ਛੂਹਣ ਤੋਂ ਤਾਂ ਕੀ ਪਰਛਾਵੇਂ ਤੋਂ ਵੀ ਭਿੱਟ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦੀ ਸੀ।

ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਔਖੀ ਘਾਟੀ ਦਾ ਸਫਰ ਕਰਦਿਆਂ ਸਾਡੇ ਦੁੱਖਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਬਹੁਤ ਛੁੰਘੀ ਤੇ ਹੋਰ ਛੁੰਘੀ ਹੁੰਦੀ ਚਲੀ ਗਈ। ਹਾਲਾਤ ਬਦ ਤੋਂ ਬਦਤਰ ਹੁੰਦੇ ਚੱਲੇ ਗਏ। ਤੇ ਫਿਰ ਸੱਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਹਾਤਮਾ ਬੁੱਧ ਨੇ ਸਾਡੀਆਂ ਸਮਾਸਿਆਵਾਂ, ਸਾਡੀਆਂ ਔਕੜਾਂ, ਸਾਡੇ ਦੁੱਖਾਂ ਦਾ ਕਾਰਣ ਅਗਿਆਨਤਾ, ਅਨਪੜ੍ਹਤਾ ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਸੇਧ ਦੇਣ ਲਈ, ਵਧੀਆ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਚਾਰ ਮੱਤ, ਪੰਚ ਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਅਸ਼ਟ ਮਾਰਗ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸਦੇ ਤਹਿਤ ਲਗਭਗ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਤਕ ਸਮਤਾ, ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਾਲਾ ਸਮਾਜ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ ਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿਦਿਅਕ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਇਆ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਅਸ਼ੋਕ ਨੇ ਬੁੱਧ ਰਾਜ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਤੇ ਉਸਦੇ ਪੋਤਰੇ ਬ੍ਰਹਿਦਰਿਖ ਦੀ ਮੌਤ ਤੱਕ ਕਾਇਮ ਰਿਹਾ। ਬ੍ਰਹਿਦਰਿਖ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਹੀ ਬਾਹਮਣ ਸੈਨਾਪਤੀ ਪੁਸ਼ਪਾਮਿੱਤਰ ਵਲੋਂ ਕਤਲ ਕਰਕੇ ਬੁੱਧ ਰਾਜ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਤੋਂ ਜਾਤਪਾਤੀ, ਉੱਚ ਨੀਚ ਤੇ ਭੇਦ ਭਾਵ ਵਾਲੇ ਬਾਹਮਣਵਾਦੀ ਰਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਹੋਈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਮਨੂੰ ਸਿਮਰਤੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਰਕੇ ਸਗੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਧਰਮ ਦੀ ਮੁਹਰ

ਲਾ ਕੇ ਸੂਦਰਾਂ ਨੂੰ ਲਤਾਕਿਆ ਤੇ ਪਛਾਕਿਆ ਗਿਆ। ਤੁਲਸੀ ਦਾਸ ਵਰਗੇ ਰਮਾਇਣ ਦੇ ਰਚੇਤਾ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਤੇ ਆਪਣੀ ਮੁਹਰ ਲਈ:-

ਢੋਲ, ਗੰਵਾਰ, ਸੂਦਰ ਅੰਤ ਨਾਰੀ, ਧੇ ਸਭ ਤਾਜ਼ਨ ਕੇ ਅਧਿਕਾਰੀ।

ਸਾਥੀਓ, ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਦਿਆਂ ਕਈ ਸੰਤਾਂ, ਮਹਾਤਮਾ, ਮਹਾਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕੀਤੀ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ, ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ, ਘਾਸੀਦਾਸ ਜੀ, ਕਬੀਰ ਜੀ, ਸੈਣ ਜੀ ਆਦਿ ਵਰਨਣਯੋਗ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿਖਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਸਦਕਾ ਇਕ ਚਿਣੁਗ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਜੋ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਰਹਿਨਮਾਈ ਵਿੱਚ ਇਕ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਲਹਿਰ ਦਾ ਮੁੱਢ ਬੰਨ੍ਹ ਗਈ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਤੱਕ ਪੁੱਜਦਿਆਂ ਇਕ ਇਨਕਲਾਬ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਗਈ। ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਇਸੇ ਤਹਿਤ ਜੋ ਖਾਲਸਾ ਰਾਜ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਲਹਿਰ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਸੂਦਰਾਂ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਾ ਪੂਰਾ ਮੁੱਲ ਪਿਆ ਤੇ ਸੂਦਰਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਹਿੰਸੇਦਾਰੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਸਗੋਂ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਵੀ ਮਿਲਿਆ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਲਹਿਰ ਹੈ ਹੀ ਇਹਨਾਂ ਲਤਾਵੇਂ ਤੇ ਪਛਾੜੇ ਸੂਦਰਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਲਈ ਸੀ ਜੋ ਗਿਦੜਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ੇਰ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਚਿੜਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਜ਼ ਤੁਵਾਣ ਦੀ ਲਹਿਰ ਸੀ। ਸੂਦਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਲਹਿਰ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਲਹੂ ਡੋਲਿਆ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਨੀਹਾਂ ਆਪਣੇ ਸਿਰਾਂ ਤੇ ਰੱਖੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਬਾਹਮਣਵਾਦੀ ਤਾਕਤਾਂ ਇਹ ਕਦੋਂ ਗੰਵਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਸੂਦਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਸਕਣ। ਇਸੇ ਲਈ ਜਦੋਂ ਇਕ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਸੂਦਰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਂਹਸੀ ਦਾ ਰਾਜ ਆਇਆ ਤਾਂ ਬਾਹਮਣਵਾਦੀ ਤਾਕਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ ਅੰਦਰੀ ਖੁਣ ਵਾਂਗੁ ਚੱਟ ਕਰਨ ਤੇ ਲਗ ਗਈਆਂ। ਤੇ ਅਖੀਰ ਇਹ ਸੂਦਰ ਰਾਜ, ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਇਕ ਬਾਹਮਣਵਾਦੀ ਰਾਜ ਹੀ ਹੋ ਨਿਬੜਿਆ ਤੇ ਇਸਨੇ ਅੰਤ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦਾ ਭੋਗ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਸਗੋਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵੀ ਖਤਰੇ ਦੇ ਕਾਗਾਰ ਤੇ ਲਿਆ ਖੜਾ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਖੁਰਦਾ ਖੁਰਦਾ ਅੱਜ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਬਾਹਮਣਵਾਦੀ ਕਬਜ਼ੇ ਹੇਠ ਹੀ ਸਾਹ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੇ ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਬਾਹਮਣਵਾਦੀ ਜਕੜ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰੀ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਵਿਦਵਤਾ ਅਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਸਦਕਾ ਤੋੜ ਦਿਤਾ ਸੀ ਤੇ ਇਕ ਨਵੀਂ ਰੂਹ ਫੁਕੀ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਵੀ ਜਿਆਦਾ ਦੇਰ ਨਾ ਰਹਿ ਸਕੀ।

ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਵੇਲੇ ਸੂਦਰਾਂ

ਨੂੰ ਵਿਦਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਅਤੇ ਨੈਕਰੀਆਂ ਹਾਸਲ ਹੋਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈਆਂ ਪਰ ਬਾਹਮਣਵਾਦੀ ਤਾਕਤਾਂ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਨਦਨਾਉਂਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ। ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਤ ਦੀ ਹੀ ਉਪਸ ਸੀ ਮਹਾਤਮ ਫੂਲੇ, ਨਰਾਇਣ ਗੁਰੂ, ਪੈਰੀਆਰ, ਮਹਾਰਾਜਾ ਕੋਹਲਪੁਰ ਤੇ ਫਿਰ ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ।

ਸਾਬੀਓ, ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਨੇ ਵਿਦਿਆ ਦੀਆਂ ਉਚਿਤ ਡਿਗਰੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਪੂਰੇ ਗਿਆਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਧੀ ਪੜ੍ਹਵਕ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਲਹਿਰ ਵਿੱਛੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਸਾਡੇ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਖੋਏ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆਂ ਮੁਢਲੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਦਰਜ ਕਰਵਾਕੇ ਪੱਕੀ ਮੁਹਰ ਲਾ ਦਿੜੀ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਅਤੇ ਦੂਰ ਦਿਸ਼ਟੀ ਸਦਕਾ ਹੀ ਕੱਲ ਦਾ ਕੁੱਤੇ ਬਿੱਲੇ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸਮਾਜ ਅੱਜ ਵਿਦਿਆ ਦੀਆਂ ਉਚੀਆਂ ਉਚੀਆਂ ਡਿਗਰੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਸੱਤਾ ਤੋਂ ਲੰਭੇ ਕੀਤਾ ਸਮਾਜ ਰਾਜ ਦੇ ਵੱਡੇ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਸਿੰਘਾਸਣ ਤੇ ਬੇਠਣ ਜੋਗ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੰਤਰੀ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, ਐਸ. ਪੀ, ਐਮ. ਐਲ. ਏ, ਸਰਪੰਚ, ਪੰਜ ਬਣਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਆਈ ਏ ਐਸ, ਆਈ. ਪੀ. ਐਸ ਵਰਗੀਆਂ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਦੀਆਂ ਕੁਰਸੀਆਂ ਉਸ ਲਈ ਅਛੂਤ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਵੱਡੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਕੋਠੀਆਂ ਕਾਨਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਹਰ ਸੁਖ ਸਹੂਲਤ ਉਸ ਲਈ ਦੂਰ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਸਾਬੀਓ ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਸਿਰਫ ਪੰਜ ਕੁ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦਲਿਤਾਂ ਦੀ ਮਸਾਂ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਦਲਿਤ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਰਕ ਭੋਗ ਰਹੇ ਹਨ। ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਤੇ ਰਿਪੋਟਾਂ ਵੱਲ ਜਾਤੀ ਮਾਰਦਿਆਂ ਲੰਘੇ ਖੜੇ ਖੜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅਜ ਵੀ ਦੱਸ ਕਰੋੜ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਦਿਹਾੜੀ ੨੦ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੀ ਘਟ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦਲਿਤਾਂ ਦੀ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ੬੦੦ ਰੁਪਏ ਸਾਲਾਨਾ ਬਣਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਅੰਬਾਨੀ ਵਰਗੇ ੬੦੦ ਕਰੋੜ ਦਾ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਮਕਾਨ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ।

੨੨ ਕਰੋੜ ਲੋਕੀ ਕੁੱਖ ਮਰੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਨ। ਇਕ ਵੇਲੇ ਦੀ ਰੋਟੀ ਅਤੇ ਅੱਧਾ ਕਿਲੋ ਦੁੱਧ ਬਦਲੇ ਦਲਿਤ ਐਰਤ ਸਾਰਾ ਇਨ ਗੋਹਾ ਕੁੜਾ ਤੇ ਗੰਦ ਢੋਈ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਦਲਿਤਾਂ ‘ਤੇ ਚੁਲਮ ਅਤਿਆਚਾਰਾਂ ਵਿਚ ਦਸ ਗੁਣਾਂ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਐਸਤਨ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਦੋ ਦਲਿਤਾਂ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਐਰਤਾਂ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਅੰਕੜੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅ.ਜਾਤੀ ਤੇ ਜਨ ਜਾਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਹਨ ਅਸਲ ਗਿਣਤੀ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਹੈ। ਬਹੁਤੇ ਕੋਸ ਥਾਣਿਆਂ ਤਕ ਅਪੜਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਅੱਜ ਵੀ ਮੰਨ੍ਹਵਾਦੀ ਬਿਹਤੀ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਜੱਜ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ

ਮੰਦਰ ਦੇ ਰਖਵਾਲੇ ਹਨ ਜੋ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਹੇ ਦਲਿਤ ਜੱਜ ਕਾਰਣ ਕਮਰੇ ਨੂੰ ਡਿੱਟਿਆ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਕੇ ਗੰਗਾਜਲ ਨਾਲ ਧੋਂਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਬੁਢਾਪਾ ਪੈਨਸ਼ਨ ੪੦-੪੫ ਸਾਲਾ ਕਿਸਾਨ ਫੇਚ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਤਾਂ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਗਰੀਬ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਹੀ। ਨਰੇਗਾ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਸਾਲ ਵਿਚ ੧੦੦ ਦਿਨ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਹੈ ਪਰ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਇਸ ਸਕੀਮ ਦਾ ਪੇਸ਼ ਖਰਚਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਅਮੀਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਬਿਜਲੀ ਮੁਆਫ਼ ਤੇ ਉਪਰੋਂ ਉਹ ਪੰਜਾਹ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਘੰਟਾ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਬਿਜਲੀ ਵੇਚਕੇ ਕਮਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿਚ ਪੇਣੇ ਦੇ ਲੱਖ ਖੇਤ ਮਜ਼ਹਬੀ ਮੁਦਕਸ਼ੀਆਂ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦਲਿਤ ਸਨ।

ਸਾਬੀਓ, ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਕਿਉਂ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਜ ਵੀ ਉਸੇ ਹੀ ਬਾਹਮਣਵਾਦ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ ਜੋ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਕਿ ਸੂਦਰ ਸਮਾਜ ਤਰੱਕੀ ਕਰੇ ਜੋ ਅੱਜ ਅਨੁ. ਜਾਤੀ, ਜਨ ਜਾਤੀ, ਦੂਜੇ ਪਿਛੇ ਵਰਗ ਅਤੇ ਪਾਰਮਿਕ ਘਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਛੇ ਹਜ਼ਾਰ ਜਾਤੀ ਟ੍ਰਕੜਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਵੰਡ, ਇਹ ਜਾਤ ਪਾਤ, ਇਹ ਉਚ-ਨੀਚ, ਇਹ ਆਰਥਿਕ ਪਾੜਾ, ਇਹ ਸਮਾਜਕ ਲਾਹਣਤ ਸਭ ਬਾਹਮਣਵਾਦ ਤੇ ਦੂਜਾ ਪੁੰਜਿਵਾਦ। ਬਾਹਮਣਵਾਦ ਸਰਬ ਵਿਆਪਕ ਹੈ।

ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਨਿਭੜਨ ਲਈ ਬਾਬਾ ਸਾਹਬ ਨੇ ਪੜ੍ਹੇ, ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰੇ ਅਤੇ ਸੰਗਠਿਤ ਹੋਵੇ ਦਾ ਇਕ ਕਾਰਗਾਰ ਸਿਧਾਂਤ ਦਲਿਤ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਬਾਬਾ ਸਾਹਬ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵੇਲੇ ੨੬ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵਜੀਫੇ ਦੁਆਕੇ ਬਾਹਰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਭਿਜਵਾਇਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸਮਾਜ ਲਈ ਜਰੂਰ ਸੋਚਣਗੇ ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਬਾਬਾ ਸਾਹਬ ਇਹ ਆਖ ਕੇ ਰੋ ਪਏ ਸਨ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਧੋਖਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਜ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਉਹੋ ਜਿਹੀ ਹੀ ਹੈ। ਅਜ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨੈਕਰੀਆਂ ਵਿਚ, ਰਾਜ ਸੱਤਾ ਵਿਚ, ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਵਿਚ ਗਿਣਤੀ ਪੂਰੀ ਹੈ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਦਲਿਤ ਸਮਾਜ ਦਾ ਸੁਧਾਰ ਉਸ ਪੱਧਰ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਰਿਹਾ ਜਿਸ ਪੱਧਰ ਦਾ ਬਾਬਾ ਸਾਹਬ ਚਾਰ੍ਹੇ ਸਨ। ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਇਕ ਹਕੀਕਤ ਹੈ ਕਿ ਕੌਸ਼ਲੀ ਰਾਮ ਜੀ ਨੇ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਵਰਗ ਨੂੰ ਹੀ ਸੰਗਠਿਤ ਕਰਕੇ ਬਾਮੇਡ ਨਾਂ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਬਣਾਈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਡਾ. ਐਸ. ਫੌਰ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਬਣਾਕੇ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਬਹੁਜਨ

ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਜਿਸਨੇ ਅੱਜ ਯੂ.ਪੀ ਵਰਗ ਵਿਸ਼ਾਲ ਰਾਜ ਤੇ ਚੌਥੀ ਵਾਰ ਰਾਜ ਭਾਗ ਸੰਭਾਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਪਰ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਵਰਗ ਦਾ ਰੋਲ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਜਾਗਰਿਤ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਜਾਗਦੇ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਹ ਕੰਮ, ਅਖਬਾਰੀ ਲੇਖਾਂ ਰਾਹੀਂ, ਸਾਹਿਤ ਰਾਹੀਂ, ਨਾਟਕਾਂ ਰਾਹੀਂ, ਸਿੰਪੋਜ਼ੀਅਮ, ਸਿਖਲਾਈ ਕੈਂਪਾਂ ਰਾਹੀਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਦਲਿਤ ਸਮਾਜ ਪੜ੍ਹ ਲਿਖਕੇ ਨੌਕਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੈ। ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਵਪਾਰ ਵਿੱਚ ਨਾ ਮਾਤਰ ਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਨੌਕਰੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਦਲਿਤਾਂ ਦੀ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਜਾਗ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜਿਆਦਾ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਣਦੀ ਹੈ।

ਬਾਬਾ ਸਾਹਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ “ਮੈਂ ਜੋ ਵੀ ਕਰ ਸਕਿਆ ਹਾਂ ਇਹ ਬਹੁਤ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਤੇ ਅੰਕੜਾਂ ਤੇਲਦਿਆਂ, ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਰਵਾਂ ਜਿਥੇ ਮੈਂ ਲਿਆ ਸਕਿਆ ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਹੀ ਅੱਗੇ ਲਿਜਾਣ।

ਹੈ। ਜੇ ਅਗੇ ਨਾ ਲਿਜਾ ਸਕੇ ਤਾਂ ਕਿਥਾ ਕਰਕੇ ਇਥੇ ਹੀ ਖੜ੍ਹਾ ਭਾਵੇਂ ਰਹਿਣ ਦੇਣਾ ਪਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਿਛੇ ਨਾ ਜਾਣ ਦੇਣਾ। ਇਹ ਤੁਹਾਡਾ ਪਰਮ ਕਰਤਵ ਹੈ ਤੇ ਮੇਰਾ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਂ ਸੰਦੇਸ਼ ਹੈ।” ਮੇਰਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਇਹ ਵੀ ਹੈ “ਬਹਾਨੇ ਨਾ ਬਣਾਓ, ਆਪਣੇ ਸਮਾਜ ਦਾ ਕਰਜ਼ ਉਤਾਰੋ।”

ਸਾਥੀਓ, ਆਉ ਅਜ ਇਸ ਪਵਿਤਰ ਦਿਵਸ ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਖੰਘਲੀਏ ਅਤੇ ਫਿਰ ਪੁਛੀਏ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਕਰਜ਼ ਉਤਾਰਿਆ ਹੈ ਆਪਣੇ ਸਮਾਜ ਦਾ? ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਕਹਿਣਾ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਆਪਣੇ ਰਹਿਬਰ ਦਾ? ਜੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਰਹਿਬਰ ਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨਕੇ ਉਸਤੇ ਅਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਕਿਸਦਾ ਕਹਿਣਾ ਮੰਨਾਂਗੇ? ਕੌਣ ਆਵੇਗਾ ਸਾਡੇ ਦੁੱਖ ਦੂਰ ਕਰਨ? ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ ਸਾਨੂੰ ਆਪ ਆਪਣੇ ਦੁਖਾਂ ਦਾ ਦਾਰੂ ਬਣਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਬਾਬਾ ਸਾਹਬ ਦਾ ਕਿਹਾ ਮੰਨਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦੱਸੇ ਰਸਤੇ ਤੇ ਤੁਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਤਾਂ ਹੀ ਸਾਡੀ ਸਦੀਆਂ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਪੋਤੀ ਜਾ ਸਕੇਗੀ। ਆਉ ਇਸ ਪਵਿਤਰ ਦਿਹਾੜੇ ਤੇ ਇਹੀ ਸੰਕਲਪ ਲਈਏ।

9417372241

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੇ ਸਾਥੀ

ਸਰਦਾਰ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ

(1837-1887)

ਡਾ. ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਸੌਮਲ

ਸ. ਲਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਸੰਧਾਵਾਲੀਏ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ ਸ. ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ “ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ” ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ, ਅਤੇ ਇਸ ਸਭਾ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਨ। ਉਹ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨੇੜਲੇ ਸੰਬੰਧੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 1884-85 ਵਿੱਚ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਲਗਭਗ ਨੌ ਮਹੀਨੇ ਰਹਿਕੇ ਇਸਾਈ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਮਹਾਰਾਜੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੇ ਧਰਮ ਅਰਥਾਤ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪੇਰਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿਰਤੋੜ ਜਤਨ ਕੀਤੇ ਕਿ

ਮਹਾਰਾਜਾ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਕਿਵੇਂ ਨਾ ਕਿਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵਾਗਡੇਰ ਆ ਸੰਭਾਲਣ। ਵਾਂਸੀਸੀਆਂ ਅਪੀਨ ਪਾਂਡੀਚਰੀ ਵਿੱਚ ਜੋ Punjab Government-in-exile ਬਣੀ, ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸਰਦਾਰ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ ਬਣੇ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਤਕੜੀ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖ ਰਹੀ ਸੀ। ਪਾਂਡੀਚਰੀ ਵਿੱਚ ਹੀ 18 ਅਗਸਤ 1887 ਨੂੰ ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ ਦਾ ਅਕਾਲ-ਚਲਾਣਾ ਹੋ ਗਿਆ।

9463585002

ਕੱਲ ਸੀ ਜੋ ਮਹਾਂ ਕੰਗਾਲ ਬਣਕੇ ਸੰਤ ਹੋ ਗਏ ਮਾਲ-ਮਾਲ,
ਮੌਜ ਮਸਤੀ ਡੇਰੇ ਲੁੱਟ ਦੀ ਮੰਡੀ, ਪਿੰਡ-ਪਿੰਡ ਫਿਰਦੇ ਸਾਧ ਪਖੰਡੀ।

ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਲੌਦੀ ਮਾਜਰਾ 9780840104

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਸੈਮੀਨਾਰ

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਤੇ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਲੋਂ, ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ (੨੧ ਅਪ੍ਰੈਲ ੧੯੫੦) ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਪਹਿਲਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੈਮੀਨਾਰ ਮਿਤੀ ੧੮-੦੪-੨੦੧੦ ਆਰਟ ਗੈਲਰੀ ਸੈਕਟਰ ੧੦ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਸੈਮੀਨਾਰ ੧੧ ਵਜੇ ਸਵੇਰੇ ਤੋਂ ੩.੩੦ ਦੁਪਹਿਰ ਤੱਕ ਚੱਲਿਆ। ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਵਜੋਂ ਸ. ਜਸਵਿੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਸਿਰਕਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨੀ ਮੰਡਲ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਡਾ. ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰਾਜੂ (IAS ਰਿਟਾ.), ਸ. ਕੁਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ (IAS ਰਿਟਾ.), ਸ. ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਭੁਪਾਲ ਸਾਬਕਾ ਡੀ.ਪੀ ਆਈ (ਸ), ਤੇ ਸ. ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਸੇਵਕ ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ ਸਟੇਜ ਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਸਨ। ਸੈਮੀਨਾਰ ਦੀ ਸ਼ੁਰਾਤ ਸੈਕਟਰ 44-B ਦੀ ਇਸਤਰੀ ਸਤਸੰਗ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਦੇ ਦੋ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਹਨਾਂ ਵਲੋਂ ਪੰਦਰਾਂ ਮਿੰਟ ਰਸਤਿੰਨਾ ਕੀਰਤਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਪਰੰਤ ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ ਵਲੋਂ ਆਏ ਵਿਦਵਾਨਾਂ, ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਤੇ ਸ਼ੁਭੇਵਤ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਕੇ.ਕੇ ਰਾਹੀਂ ਵਲੋਂ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਦਾ ਹੋਕਾ ਗੀਤ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਿੱਠੀ ਅਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਗਾਇਆ ਗਿਆ ਜੋ ਕਿ ਸ. ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਸੇਵਕ ਹੁਰਾਂ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਸੱਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਪਰਚਾ ਡਾ. ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਸੋਮਲ ਮੁਹਾਲੀ ਵਲੋਂ ਪਤ੍ਰਿਆ ਗਿਆ ਵਿਸ਼ਾ ਸੀ “ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਰਚਿਤ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਆਪੂਲ ਵਿਰਸੇ ਵਜੋਂ ਸੰਭਾਲ- ਇੱਕ ਸਰੋਕਾਰ।” ਡਾ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਨਮੋਹਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਸਬੰਧੀ ਉਦਾਹਰਣਾ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੀ ਵਿਦਵਤਾ ਦੀ ਮੋਹਰ ਲਈ। ਦੂਜੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਨ ਡਾ. ਸੰਦੀਪ ਕੌਰ ਸੇਖੋਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੱਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ 'ਤੇ ਪੀ. ਐਚ. ਡੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਸੀ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੁਰਗਾ ਪੁਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਬੀਬੀ ਸੰਦੀਪ ਕੌਰ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਹੁਤ ਨਵੇਕਲਾ ਅਤੇ ਅਪਣੇ ਭਰਿਆ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਹੱਸਿਆ ਸੁਭਾਅ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ SGPC ਤੇ ਕਈ ਮਿਠੇ ੨ ਗਿਲੇ ਸ਼ਿਕਵੇ ਵੀ ਕੀਤੇ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ

ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦੁਰਗਾ ਪੁਜਾਰੀ ਨਾ ਹੋਣ ਸਬੰਧੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਦੁਰਗਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿੱਚੋਂ ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਪਰ ਡਾ ਸਾਹਿਬਾ ਦਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਲਹਿਜਾ ਬੇ ਮਿਸਾਲ ਸੀ। ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਬੇਹੋਦ ਪਸੰਦ ਆਇਆ। ਤੀਜੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਨ ਸ, ਫਤਿਹ ਜੰਗ ਸਿੰਘ ਜੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਵਿਸ਼ਾ ਸੀ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਦੇ ਰਚਨਾ- ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮਿਠੇ ਤੇ ਤਰਕ ਭਰਪੂਰ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕਹਿਣ ਦੀ ਮੁਹਾਰਤ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸ ਫਤਿਹ ਜੰਗ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਰਚੇ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਰਾਹੀਂ ਸਾਰੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦਾ ਮਨ ਮੌਹ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਇਕ ਗੱਲ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਅਰਥ ਭਰਪੂਰ ਤੇ ਦਿਲ ਲਭਾਉ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਹੀ ਛੂੰਘੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬੁਲਾਰੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਿਸ਼ਨਪੁਰਾ ਆਰਗੋਨਾਜਿੰਗ ਸਕੱਤਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਪੰਚ ਪ੍ਰਧਾਨੀ, ਡਾ. ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਰਾਜੂ (IAS ਰਿਟਾ.), ਸ. ਕੁਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ (IAS ਰਿਟਾ.), ਸ. ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਭੁਪਾਲ ਸਾਬਕਾ ਡੀ.ਪੀ ਆਈ (ਸ), ਸ. ਮੇਵਾ ਸਿੰਘ ਸਾਬਕਾ ਕਸਟਮ ਤੇ ਐਕਸਾਈਜ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਸ. ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ, ਸ਼ਸਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੱਕੁਮਾਜ਼ਰਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਵਿਤਾ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਸ੍ਰੀ ਕੇ ਕੇ ਰਾਹੀਂ ਤੇ ਬੀਬੀ ਸੁਖਪਾਲ ਕੌਰ ਸਨ। ਸਾਰੇ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੇ ਜਿਥੇ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ, ਰਚਨਾ ਤੇ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਬਾਰੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ ਉਥੇ ਸ. ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਸੇਵਕ ਤੇ ਸ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਤਵਪੂਰੀ ਵਲੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਾਸਿਕ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਦੀ ਵੀ ਰੱਜ ਕੇ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਸ. ਜਸਵਿੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲਗਭਗ ੪੫ ਮਿੰਟ ਦਾ ਭਾਸ਼ਣ ਦਿਤਾ ਤੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਬੰਨ ਕੇ ਰਖਿਆ ਭਾਵੇਂ ਦੇਰੀ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੁਖਾਰਬਿੰਦ ਚੋਂ ਨਿਕਲਦਾ ਇੱਕ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦੀ ਭੁਖ ਨੂੰ ਭੁਲਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਇੱਕ ਸੋਵੀਨਾਰ ਵੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦੀ ਦਿਖ ਅੱਜੀ ਸ਼ੁਹਾਵਣੀ ਸੀ। ਵੱਖ ਵੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਐਡਜ਼ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਇਹ ਸੋਵੀਨਾਰ ਰੰਗਰੂਪ ਪੱਖੋਂ ਤੇ

ਵਿੱਚ ਸਮਗਰੀ ਪੱਖੋਂ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਦਾ ਪਾਤਰ ਬਣਿਆ। ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਬੁਲਾਰਿਆਂ, ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਹੋਰ ਆਈਆਂ ਮਹਾਨ ਸ਼ਬਦੀਅਤਾਂ ਨੂੰ ਸਰੋਪੇ ਤੇ ਸਨਮਾਨ ਚਿੰਨਾਂ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਿਆ ਗਿਆ। ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ ਸ. ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਸੇਵਕ ਨੇ ਆਈਆਂ ਸੰਗਤਾਂ, ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦਿ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸੈਮੀਨਾਰ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਲਈ ਮਾਇਕ ਮਦਦ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦਿ ਕੀਤਾ। ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੇ ਧੰਨਵਾਦਿ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਤੇ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸ. ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਹਿਰਾਂਵਾਲਾ ਸਾਬਕਾ ਜਿਲ੍ਹਾ ਟਾਊਨ ਪਲਾਨਰ ਦਾ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਧੰਨਵਾਦਿ ਕੀਤਾ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਲੋਂ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਲਈ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਉਪਰਾਲਿਆਂ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ। ਸ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਤਪੁਰੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੇ ਸਟੇਜ ਸਕੱਤਰ

ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਭਾਈ, ਦੀ ਰੱਜ ਕੇ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਉਪਰੰਤ ਸ. ਸੁਰਜਨ ਸਿੰਘ ਜੱਸਲ, ਸ. ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਫਿਡਿਆਂਵਾਲਾ ਦੀ ਤਾਰੀਫ ਕਰਨੇ ਨਾ ਰਹੇ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਲਈ ਦਿਨ ਰਾਤ ਇੱਕ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਕਲੌੜ, ਸ. ਜੋਪ ਸਿੰਘ ਕਲੌੜ, ਸ. ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭਕੁਮਾਜ਼ਗ, ਮਾ. ਮਿਹਰ ਸਿੰਘ, ਸ. ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਬਾਬਾ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ, ਸ. ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਨੂੰ ਵੀ ਧੰਨਵਾਦਿ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਭੇਂਟ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪਿਆਰ ਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਲੰਗਰ ਛਕਿਆ ਅਤੇ ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਲਈ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਵਧਾਈਆਂ ਦਿਤੀਆਂ ਗਈਆਂ।

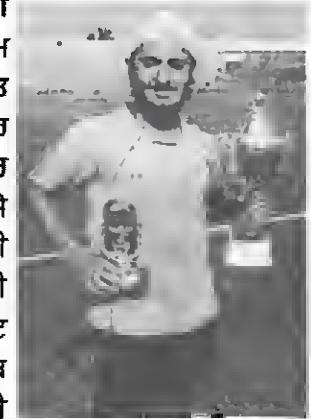
(ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ, ਬਿਉਰੋ)

ਅਜਲਾਨ ਸ਼ਾਹ ਹਾਕੀ ਕੱਪ ਲਈ ਜਸਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵੀ ਕੱਪ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ।

ਭਾਰਤ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਲਈ ਬਹੁਤ ਹੀ ਗੈਰਵਮਈ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਮਾਣ ਫ਼ਖਰ ਨਾਲ ਬੋਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ ਭਾਰਤ ਕਦੀ ਸੋਨੇ ਦੀ ਚਿੜੀ ਸੀ, ਦੂਜਾ 'ਹਾਕੀ' ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿੱਚ ਕਈ ਦਹਾਕੇ ਸਰਦਾਰੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ੧੯੭੫ ਵਿੱਚ ਅਜੀਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਪਤਾਨੀ ਅਧੀਨ ਭਾਰਤ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਜਿਤਿਆ ਤਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਖੇਡ ਮਾਹਰਾਂ ਨੇ ਇਹ ਆਖਣ ਤੋਂ ਸੰਕੋਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਬਣਕੇ ਉਸ ਦਾ ਕੈਪਟਨ ਬਣਾਉਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਅਜੀਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਕੈਪਟਨ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਨੀ ਮਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਸੀ? ਇਹ ਅਜੀਤਪਾਲ ਜਲੰਧਰ ਦਾ ਵਸਤੀਕ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਜਲੰਧਰ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਸੰਸਾਰਪੁਰ ਹੈ ਜਿਸ ਸੰਸਾਰਪੁਰ ਦੀਆਂ ਧੁੰਮਾਂ ਪੂਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਸੰਸਾਰਪੁਰ ਨੂੰ ਹਾਕੀ ਦੀ ਮੁੱਖ ਸਿਖਲਾਈ ਅਕੈਡਮੀ ਦੇ ਨਾ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜਲੰਧਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਦਾ ਨਾ ਵੀ ਆਪ ਮੁਹਰੇ ਜੁੜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਭਾਤ ਮਾਰਿਆਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਕੀ ਦਾ ਪੱਧਰ ਦਿਨ ਪੜੀ ਦਿਨ ਡਿਗਿਆ ਹੀ ਹੈ।

ਪਿਛੇ ਜਿਹੇ ਹੋਏ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਕੋਈ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਕਈ ਸੰਸਾਰਵਾਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਚੈਪੀਅਨਾਂ ਕਾਲਜਾਂ ਦਾ ਨਹਿਰੂ ਹਾਕੀ ਕੱਪ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲਾਇਲਪੁਰ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਚੈਪੀਅਨ ਬਣਿਆ, ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਸਿੰਘ ਬੈਂਕ ਅਕੈਡਮੀ

ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀ ਇਸ ਕੱਪ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਜਲਾਨ ਸ਼ਾਹ ਹਾਕੀ ਕੱਪ ਲਈ ਚੁਣੀ ਗਈ ਸੰਭਾਵਤ 40 ਮੈਂਬਰੀ ਟੀਮ ਦੇ ਸੱਤ ਬਿਨਾਂ ਜਲੰਧਰ ਲਾਇਲਪੁਰ ਦੇ ਬੀ. ਏ ਤੀਜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਾ ਨਾ ਵੀ ਕਿ ਰਾਈਟ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਬੈਂਕ ਅਕੈਡਮੀ ਦੇ ਇਸ ਹੋਣਹਾਰ ਖਿਡਾਰੀ ਦਾ ਪਿਛੋਕਾ ਉਸੀ ਸੰਸਾਰਪੁਰ ਨਾਲ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਧੁੰਮਾਂ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਅਜੇਹੇ ਉਭਰ ਰਹੇ ਨੈਜਵਾਨ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਕਰਨੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਤੇ ਹੋਸਲੇ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਏ ਹਨ। ਜਸਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਹਾਕੀ ਪੜੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਰਪਿਤ ਹਨ। ਜੇ ਅਜੇਹੇ ਮਾਂ ਬਾਪ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਰਦ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਦਿਨ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਜਦੋਂ ਹਾਕੀ ਫੇਰ ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਮੁੜ ਬੁਲੰਦੀਆਂ ਤੇ ਪੁੱਜ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਛੋਟਾ ਬੱਚਾ ਰਹਿਤ ਦਾ ਪੱਕਾ

ਮੇਰੇ ਇੱਕ ਗੁਰਸਿੱਖ ਪ੍ਰੇਮੀ ਨੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਵਾਰਤਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸ਼ਰਧਾ ਤੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਸ਼ਾਝੀ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੈ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗੱਲ 25.03.2010 ਦੀ ਹੈ, ਮੇਰੀ ਲੱਤ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਦਰਦ ਸੀ। ਮੈਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਪਰਤਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਸਤਸੰਗੀ ਮਿੱਤਰ ਸ. ਤਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਘਰ ਚਲਾ ਗਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਤਕਲੀਫ ਸੀ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਾਡੇ ਘਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਇੱਕ ਸਿਆਣਾ ਫਿਜ਼ਿਊਬੀਰੈਪਿਸਟ ਡਾਕਟਰ ਹੈ, ਮੈਂ ਉਸ ਬਾਰੇ ਉਸਦੇ ਕਲਿਨਕ ਦੇ ਖੁਲਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈਣੀ ਸੀ। ਇਧਰ ਢਿਧਰ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਉਹਨਾਂ ਖੁਸ਼ੀ ਪਰਗਟ ਕਰਦਿਆਂ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਦੀਆਂ ਦੋ ਫੋਟੋ ਦਿਖਾਈਆਂ ਜਿਸ ਨੇ ਸਿੰਘਾਂ ਵਾਲਾ ਪੂਰਾ ਗੁਰਸਿੱਖ ਚੇਲਾ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਬੜੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਿੱਚ ਜਾਪਦਾ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬੱਚੇ ਦੀ ਉਮਰ ਸਾਡੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਦੋਹਤਰਾ ਜਪਨੀਤ ਸਿੰਘ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਨੇ ਜਿੰਦ ਕਰਕੇ ਪੰਜ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਿਆ ਹੈ। ਬੱਚੇ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਵੱਖ ਕੇ ਮੇਰੇ ਵਿੱਚ ਉਸ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈਣ ਦੀ ਉਕਸੂਕਤਾ ਵਧੀ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਕਾਫੀ ਕੁੱਝ ਦੱਸਿਆ ਪਰ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਯਾਦਾਸ਼ਤ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸਾਰਾ ਕੁੱਝ ਲਿਖਣ ਦੇ ਅਸਮਰਥ ਸਾਂ, ਮੈਂ ਕੁੱਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਬੱਚੇ ਬਾਰੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਿਖ ਕੇ ਦੇਣ ਤਾਂ ਕਿ ਪਾਠਕ ਉਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣ ਸਕਣ।

ਸੰਪਾਦਕ

ਜਪਨੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਨਮ 28-10-04 ਨੂੰ ਪਿਤਾ ਸਪਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੋ ਕਿ ਨੋਇਡਾ ਵਿਖੇ ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਹਨ ਤੇ ਮਾਤਾ ਕਿਰਨਦੀਪ ਕੌਰ ਜੋ ਨੋਇਡਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਲੈਕਚਰਰਾਂ ਹੈ ਦੇ ਘਰ ਜਲੰਧਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ। ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਧਾਰਮਿਕ ਖਿਆਲਾ ਦੇ ਹਨ ਤੇ ਮਾਤਾ ਕਿਰਨਦੀਪ ਕੌਰ ਨੇ ਗਰਭਵਤੀ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਲਿਖ ਲਿਖ ਕੇ ਨਿਤਨੇਮ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜਪਨੀਤ ਸਿੰਘ ਜੋ ਹੁਣ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਪੰਜ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਹੈ ਨੇ 20-03-2010 ਨੂੰ ਬੜੂ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੇ ਬਾਬਾ ਪਾਸੋਂ ਜਲੰਧਰ ਵਿਖੇ ਹੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਿਆ ਹੈ। ਜਪਨੀਤ ਸਿੰਘ ਨਿੱਕੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਹੀ ਧਾਰਮਿਕ ਰੂਚੀ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਹਮੇਸ਼ਾ ਧਾਰਮਿਕ ਕੈਸਟਾਂ ਦੇਖਦਾ ਹੈ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਬੇਹੋਦ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੀ ਕਿਰਪਾਨ ਲੈ ਕੇ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਗਤਕਾ ਖੇਡਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਹਰੇ ਲਾਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਬਿਰਤੀ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਵਲ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਉਹ ਵੱਡਿਆਂ ਨੂੰ ਗਲਤੀ ਕਰਦਿਆਂ ਦੇਖ ਕੇ ਟੋਕ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਕਈ ਖੁਸ਼ ਮੁੜ ਵਿੱਚ ਗਰੂਦੁਆਰੇ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੋਲ ਬੋਲ ਕੇ ਲੰਗਰ ਵਰਤਾਉਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਮਾਂ ਨਾਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਚਲਾ ਗਿਆ ਜਿਥੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜੋ ਖੁਦ ਗੁਰਸਿੱਖ ਸਨ ਦੇ ਨਾਮ ਪ੍ਰਛਣ ਤੇ ਜਪਨੀਤ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਇਕ ਮੇਰਾ ਨਾਮ 'ਸਿੰਘ ਇਜ਼ ਕਿੰਗ' ਹੈ ਤੇ ਦੂਜਾ ਜਪਨੀਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਹੈ।

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ

30

ਜਪਨੀਤ ਦੀ ਭਾਵੇਂ ਅਜੇ ਨਿੱਕੀ ਉਮਰ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਉਸਦੇ ਵਿਚਾਰ ਸਿੱਖੀ ਪ੍ਰਤੀ ਪਿਆਰ ਤੇ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਪ੍ਰਤੀ ਵਢਾਦਾਰ ਹੋਣਾ ਉਸਦੀ ਗੁਣਾਂ ਭਰਪੂਰ ਸ਼ਬਦੀਅਤ ਦੀ ਹਾਮੀ ਭਰਦੇ ਹਨ। ਇੰਨੀ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਇੰਨੇ ਸਿਆਣੇ ਕੰਮ ਕਰਨੇ, ਗੁਰ ਮਰਿਆਦਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਇਹੀ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਪਨੀਤ ਸਿੰਘ ਵੱਡਾ ਹੋ ਕੇ ਸਿੱਖੀ ਦੀਆਂ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਤੇ ਡੱਟਕੇ ਪਹਿਰਾ ਦੇਵੇਗਾ ਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਨਵੇਂ ਦਿਸਹੋਏ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਇਹੀ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਜੇਹੇ ਪੁੱਤਰ ਰੱਬ ਸਭ ਨੂੰ ਦੇਵੇ ਤੇ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਬਣਨ।

ਦਾਸ ਤਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ
0172-2606870, 9872171716

ਮਈ 2010

ਛੇਰਾ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ

ਡਾ. ਪਰਮਵੀਰ ਸਿੰਘ

ਰੀਫਰ, ਸਿੱਖ ਵਿਸ਼ਵਕੋਸ਼ ਵਿਭਾਗ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ।

ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਪੰਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਸਰਦਾਰਾਂ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਇਕ ਨਵੀਂ ਦਿਸ਼ਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ। ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਿਹੜੇ ਯੁੱਧ ਕੀਤੇ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਨਾ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਯੁੱਧ ਲਈ ਵੰਗਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਯੁੱਧਾਂ ਵਿਚ ਰਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਤੀ ਵੱਲ ਕੋਈ ਮੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਇਕ ਨਵਾਂ ਜੀਵਨ ਬਖਸ਼ਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਜੁਲਮ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਜੁਝਣ ਲਈ ਬਾਪੜਾ ਦੇ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਭੇਜਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ ਆਮ ਲੋਕ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਰਾਜ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ ਬਦਕਾਰੀ ਅਤੇ ਬਦਨੀਤੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਸਕਣ। ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਮੁਗਲ ਹਕੂਮਤ ਖਿਲਾਫ਼ ਯੁੱਧ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਬਿਗਲ ਵਜਾਇਆ ਕਿ ਸਮੇਂ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਨੂੰ ਹੱਥਾਂ-ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਪੀ ਗਈ। ਅੱਜਾਸ਼ੀ ਅਤੇ ਆਰਾਮਪ੍ਰਸਤੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਬਸਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹਕੂਮਤ ਨੂੰ ਮੁਕਤ ਚੈਨ ਨਾਲ ਸੌਣਾ ਨਾਨੀਬ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਯੁੱਧਾਂ ਦੀ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਇਹ ਵੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਫੌਜ ਵਿਚ ਤਨਖਾਹਦਾਰ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਹਰਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨਿਸ ਕਾਮ ਹੋ ਕੇ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿਰਜੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਆਸਰੇ ਹੀ ਬੰਦਾ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਥਾਪਤ ਇਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹਕੂਮਤ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਲੈਣ ਵਿਚ ਨਾ ਕੇਵਲ ਕਾਮਯਾਬ ਹੀ ਹੋਇਆ ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਯੁੱਧਾਂ ਵਿਚ ਜਿੱਤਾਂ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਯੁੱਧਾਂ ਦੌਰਾਨ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਜੰਮ੍ਹ ਦੀਆਂ ਪਹੜੀਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਗੁਜ਼ਰਿਆ ਸੀ ਜਿਥੇ ਅੱਜਕੱਲ ਛੇਰਾ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਵਿਖੇ ਜਾਣ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ, ਧਰਮ ਅਧਿਐਨ ਵਿਭਾਗ ਵਿਖੇ ਕਾਰਜ ਕਰ ਰਹੇ ਡਾ. ਗੁਰਮੀਡ ਸਿੰਘ ਵੀ ਇਸ ਯਾਤਰਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਬਗੀਚ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੇ ਜੋ ਕੁਝ ਉਥੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂ ਸੁਣਿਆ, ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਛੇਰਾ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਜੰਮ੍ਹ ਤੋਂ ਲਗਪਗ

੨੫-੮੦ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਰਿਆਸੀ ਵਿਖੇ ਸਸ਼ੋਭਿਤ ਹੈ। ਇਥੇ ਜਾਣ ਲਈ ਕੱਟੜੇ ਤੋਂ ਸੜਕ ਮੁਢਦੀ ਹੈ। ਕੱਟੜੇ ਵਿਖੇ ਇਕ ਆਲੀਸ਼ਾਨ ਧਰਮਸਾਲ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਥੇ ਨਿਵਾਸ ਲਈ ਕਮਰਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਲ ਲਈ ਨਿਵਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਮਾਮੂਲੀ ਜਿਹਾ ਕਿਰਾਇਆ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਮੁਢਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕੱਟੜੇ ਤੋਂ ਲਗਪਗ ਅਠਾਰਾਂ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਸੰਬਲ ਚੇਅ 'ਤੇ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਯਾਦਗਾਰੀ ਗੇਟ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਥੋਂ ਲਗਪਗ ੧੦.੫ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਛੇਰਾ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖਾਨਦਾਨ ਦੀ ਦਸਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਵਿਚੋਂ ਬਾਬਾ ਜਾਂਦਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਛੇਰੇ ਦੇ ਮੁੱਖ-ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਅਜੇਕੇ ਬਾਬਿਆਂ ਵਾਲੇ ਪਹਿਰਾਵੇ ਤੋਂ ਕੋਹਾਂ ਚੂਰ, ਸਿੱਧੇ-ਸਾਧੇ, ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ, ਮਿੱਠ ਬੋਲੜੇ ਅਤੇ ਨਿੱਘੇ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਰ੍ਹੀ ਇਸ ਸਥਾਨ ਬਾਰੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ। ਸਾਡੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੋਰਾ ਵੀ ਗੁੱਸਾ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਅ ਉਹ ਸਾਡੀ ਜਿਗਿਆਸਾ ਪੂਰਤੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ।

ਮੁੱਖ-ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਨੇ ਇਸ ਸਥਾਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ ਦੋ ਵਿਆਹ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਕ ਧਰਮ-ਪਤਨੀ ਚੰਦੇ ਦੇ ਰਾਜੇ ਦੀ ਭਤੀਜੀ ਸੁਸ਼ੀਲ ਕੌਰ ਸੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਅਜੈ ਸਿੰਘ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਜੋ ਕਿ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨਾਲ ਦਿੱਲੀ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ੧੨੧੩-੧੫ ਈਸਵੀ ਤੱਕ ਮੌਜੂਦਾ ਛੇਰੇ ਵਾਲੇ ਸਥਾਨ ਤੇ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਥੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ ਵਜੀਬਹਾਦਰ ਦੇ ਵਸਤੀਕ ਖੱਤਰੀ ਸ਼ਿਵ ਰਾਮ ਦੀ ਲੜਕੀ ਸਾਹਿਬ ਕੌਰ ਨਾਲ ਕਰਾਇਆ ਜਿਸ ਤੋਂ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਅਜੈ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਬੰਦੇ ਦਾ ਖਾਨਦਾਨ ਖਤਮ ਹੋਣਾ ਮੰਨ ਲਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਸਦੀ ਹੋਰ ਵਧੇਰੇ ਖੇਤ ਕਰਨੀ ਉੱਚਿਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਾਹਿਬ ਕੌਰ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਮੌਜੂਦਾ ਛੇਰੇ ਵਾਲੇ ਸਥਾਨ ਤੇ ਹੀ ਵਾਧੀਆ ਫੁੱਲਿਆ ਅਤੇ ਬੰਦੇ

ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਜ਼ਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਯਾਦਗਾਰਾਂ ਵਜੋਂ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖਣ ਦੇ ਕਾਰਜ ਵੱਲ ਹੀ ਰੁਚਿਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਚਨਾਬ ਦਰਿਆ (ਪੁਰਾਤਨ ਨਾਂ ਚੰਦਰ ਭਾਗਾ ਨਦੀ) ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਆ ਛੇਰੇ ਲਾਏ ਸਨ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਇਸ ਸਥਾਨ ਤੇ ਕਿਉਂ ਆਏ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਉਥੋਂ ਦੇ ਮੁੱਖ-ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਕ ਤਾਂ ਰਮੇਗੀ ਵਿਖੇ ਜਨਮੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਇਸ ਇਲਕੇ ਬਾਰੇ ਚੌਥੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰੱਖਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਇਹ ਇਲਕਾ ਦਰਿਆ ਅਤੇ ਪਹੜੀਆਂ ਨਾਲ ਪਿਹਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਦਰਿਆ ਇਥੇ ਦੇਹਰਾ ਮਸਲਾ ਹੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਕ ਤਾਂ ਇਹ ਪਾਣੀ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਇਹ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦਾ ਕਾਰਜ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਫਿਰ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਗੁਰਦਾਸ ਨੰਗਲ ਦੇ ਭਿਆਨਕ ਯੁੱਧ ਉਪਰੰਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਲਗਪਗ ਦੇ ਸਾਲ ਦਾ ਸਮਾਂ ਇਥੇ ਗੁਜ਼ਾਰਨ ਸਮੇਂ ਉਹ ਜਿਥੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਉਥੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਬਾਰੇ ਨੀਤੀ ਘੜਨ ਲਈ ਵੀ ਪੋਗ ਸਮਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸੀ। ਨਿਸਾਨ ਸਾਹਿਬ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਥੇ ਵੀ ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਪਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨ ਮੈਨੂੰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਥੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਸ਼ਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਇਲਕਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਜਿੱਤਦੇ ਹੋਏ ਜਦੋਂ ਉਹ ਇਸ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਆਏ ਤਾਂ ਇਥੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ੮੮ ਛੁੱਟ ਉਚੇ ਨਿਸਾਨ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿਉਦਾਰ ਦੀ ਲੱਕੜ ਦੇ ਇਕ ਪੇਰੀਆ ਦਰੱਖਤ ਰਹੀਂ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਨਿਸਾਨ ਸਾਹਿਬ ਅੱਜ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਹੈ। ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਕ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਬੇਰੀ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਬੇਰ ਤੋੜਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਬੇਰੀ ਤੋਂ ਜਿਹੜੇ ਬੇਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਥੱਲੇ ਛਿੱਗਦੇ ਹਨ ਉਹ ਪ੍ਰਸਾਦ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਵੰਡ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਇਸ ਬੇਰੀ ਦੇ ਕੋਲ ਸ਼ਾਸ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬੇਰੀ ਨਾਲ ਕੁਝ ਕਰਾਮਾਤਾਂ ਵੀ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਅੱਗੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਡੇਰੇ ਵਿਖੇ ਮੈਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਵਸਤਾਂ ਅਤੇ ਯਾਦਗਾਰਾਂ

1. ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਪੁਰਤਨ ਬੀੜ
2. ਲੱਕੜ ਦਾ ਨਿਸਾਨ ਸਾਹਿਬ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਸੀ
3. ਲਗਪਗ ਤਿਨ ਸੌ ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੀ ਬੇਰੀ

4. ਬੋਹੜ ਦੇ ਚਾਰ ਪੁਰਤਨ ਦਰਖਤ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

੫. ਪੁਰਤਨ ਮੰਨੇ

੬. ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦਾ ਚੌਲਾ

੭. ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ ਸ਼ਸਤਰ - ਤੀਰ, ਤੇਗਾ, ਕਿਚ, ਗੁਰਜ, ਸਿਰੀ ਸਾਹਿਬ।

੮. ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦੀਆਂ ਅਸਥੀਆਂ - ਮੁੱਖ-ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਸ਼ਹੀਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮਜ਼ਾਨੂੰ ਦੇ ਟਿੱਲੇ ਇਕ ਡਕੀਰ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਅਗਨ ਭੇਟ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀਆਂ ਅਸਥੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਇਸ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਇਹ ਅਸਥੀਆਂ ਇਥੇ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਦੇ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ, ਉਹ ਕੇਵਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਹੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਡੇਰੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਬੰਧਕ

ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦੇ ਇਸ ਸਥਾਨ (ਰਿਆਸੀ) ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲ ਚਲੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧਰਮ-ਪਤਨੀ ਬੀਬੀ ਸਾਹਿਬ ਕੌਰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਬਾਬਾ (ਬਾਲਕ) ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੁਝ ਸੇਵਕਾਂ ਸਾਡੇ ਇਥੇ ਰਹਿ ਗਏ ਸਨ। ਬਾਬਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀਆਂ ਯਾਦਗਾਰਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾ ਮੁੱਖ-ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਸ ਡੇਰੇ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ ਵੰਸ਼ਜ ਹੀ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

੧. ਬਾਬਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ - ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਅੱਜ ਵੀ ਡੇਰੇ ਵਿਖੇ ਮੈਨੂੰ ਹੈ ਜਿਥੇ ਪੁਰਤਨ ਕੰਧ ਚਿਤਰਕਲਾ ਅਤੇ ਅਜਾਇਬਘਰ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

੨. ਬਾਬਾ ਸੁਣਾਰ ਸਿੰਘ

੩. ਬਾਬਾ ਡਾਤਿਹ ਸਿੰਘ - ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਡੇਰੇ ਵਿਖੇ ਅਜਾਇਬ ਘਰ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

੪. ਬਾਬਾ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ

੫. ਬਾਬਾ ਦੁਆ ਸਿੰਘ

੬. ਬਾਬਾ ਤੇਜ ਸਿੰਘ - ਇਹ ਉੱਤਮ ਪੇੜ ਸਵਾਰ ਸਨ ਅਤੇ ਇਕ ਵਾਰ ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਨਾਲ ਹੋਈ ਰੇਸ ਵਿਚ ਇਹ ਅੱਗੇ ਲੰਘ ਗਏ ਸਨ।

੭. ਬਾਬਾ ਅਤਰ ਸਿੰਘ

੮. ਬਾਬਾ ਸਰਦੂਲ ਸਿੰਘ

੯. ਬਾਬਾ ਜਾਤਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ (ਮੈਨੂੰ ਮੁੱਖ-ਪ੍ਰਬੰਧਕ)

ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਅੰਕ 'ਚ

ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਦੇ ਪੱਤਰ

ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਸੰਪਾਦਕ ਜੀ,
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ ॥
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਿਹ ॥

ਆਪ ਜੀ ਵਲੋਂ ਭੇਜਿਆ ਮੈਗਜ਼ੀਨ 'ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ' ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ। ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਬਹੁਤ ੨ ਧੰਨਵਾਦ। ਤੁਸੀਂ ਸਿੰਖ ਕੈਮ ਦੀ ਇਤਨੀ ਮਹਾਨ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਪਰਚਾ ਆਰੰਭ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਧਾਈ ਭੇਜਦਾ ਹਾਂ। ਪਿਛਲੇ ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਿੰਖ ਕੈਮ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਖੇਤਰ 'ਚ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਤਥਕੇ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸਿੰਖ ਕੈਮ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਹਾਨ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਉਹ ਕਦਰ ਨਹੀਂ ਪਾਈ, ਜੋ ਪੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਗਰੀਬ ਅਤੇ ਪਛੜੇ ਹੋਏ ਪਰਿਵਾਰ 'ਚ ਜਨਮ ਲੈਕੇ ਆਪਣੀ ਤੀਖਣ ਬੁੱਧੀ ਸਦਕਾ ਸਿੰਖ ਪਰਮ 'ਚ ਫੈਲੇ ਹੋਏ ਫੇਕੇ ਕਰਮ ਕਾਂਡਾਂ, ਵਹਿਮਾਂ ਭਰਮਾਂ ਮਿਲਾਫ ਬਹੁਤ ਹੀ ਤਕੜਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਵੀ ਨਾ-ਮਾਤਰ ਹੀ ਸਨ। ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੇ. ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਕਾਨੂ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਨ, ਪਰ ਕੈਮ 'ਚ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਘੱਟ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤ ਸਿੰਖਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਖਾਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ। ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾਂ ਕੱਢਣਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਹਾਨ ਕਾਰਜ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾਂ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਭਾਈ ਬਚਿੱਤਰ ਸਿੰਘ ਮੋਗਾ।

ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਸੰਪਾਦਕ ਜੀ,
ਸਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ।

ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਭੇਜੇ ਗਏ ਦੋਵੇਂ ਅੰਕ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਅੰਕ ਵੀ ਮਿਲ ਗਏ ਹਨ ਜੋ ਪੰਥ ਰਤਨ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਬਾਰੇ ਸਨ। ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ ਲਿਖੀਆਂ ਸੰਪਾਦਕੀਆਂ ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮੰਗ ਹੋ ਨਿਭੜੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਲੇਖਾਂ ਦੀ ਅਤਿਅੰਤ ਲੋੜ ਮਹਿਸੂਸੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਤੁਸੀਂ ਚੰਗਾ ਕਰੋ ਜੇਕਰ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਾਣੀਆਂ ਭੇਜੋ, ਤੁਸੀਂ ਹਾਕੀ ਬਾਰੇ ਵੀ ਬਖਰ ਦੇ ਰਹੇ ਹੋ ਵਧੀਆਂ ਲੇਗਿਆ। ਏਸੇ ਵਿਸੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਲਾਇਪੁਰ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਦੀ ਫੋਟੋ ਭੇਜ ਰਹੀ ਹਾਂ। ਚੈਪੀਅਨ ਕਾਲਜਾਂ ਦਾ ਨਹਿਰੂ ਹਾਕੀ ਟੂਰਨਾਮੇਂਟ (ਗਵਾਲੀਅਰ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ) ਅਤੇ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਟੀਮ ਭਾਰਤ ਦੀ ਚੈਪੀਅਨ ਟੀਮ ਬਣ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਹਾਕੀ ਦੀ ਟੀਮ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਇੰਟਰ ਵਰਸਿਟੀ ਹਾਕੀ ਚੈਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਦੀ ਉਪ ਜੇਤੂ ਰਹੀ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੇਪਰ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਕਵਰੇਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਉਭਰ ਰਹੇ ਖਿਡਕੀਆਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹ ਕਿਥੋਂ ਮਿਲੇਗਾ? ਉਮੀਦ ਹੈ ਇਸ ਦੀ ਫੁੱਲਾਈ ਵਿੱਚ ਪੰਚ ਕੇ ਜਰੂਰ ਲਿਖੇਗੇ। ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਲਈ ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਸ਼ੁੱਭਕਾਮਨਾਵਾਂ।

ਹਰਸ਼ਰਨਜੀਤ ਕੌਰ,

9988679761

ਮਿੰਨੀ ਕਹਾਣੀ

ਧੰਨਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਵਾਰਸ ਦੀ ਚਾਹਤ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਲੜਕੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੜਕਾ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਜੱਗ ਨਾਲ ਸੀਰ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ, ਭਾਵ ਸੀਰਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਲਾਡਲਾ ਹੋਣ ਕਾਰਣ ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਾ ਆਉਣ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਲਾਡ ਪਿਆਰ ਦਾ ਅੰਤ ਬੜਾ ਦੁਖਦਾਈ ਹੋਇਆ। ਸੀਰਾ ਬੁਰੀ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਪੈ ਕੇ ਮਹਿੰਗੇ ਤੋਂ ਮਹਿੰਗਾ ਨਸ਼ਾ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਬੁੱਢੇ ਮਾਂ ਪਿਉ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਬਣਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਬੋਡ ਬਣ ਗਿਆ। ਨਸ਼ੇ ਤੋਂ ਬਿਨ੍ਹ ਉਸ ਦਾ ਸਰੀਰ ਮਰਨਾਉ ਬਣ ਗਿਆ। ਬੁਢਾਪੇ ਦੀ ਉਮਰੇ ਮਾਪਿਆਂ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਛੋਟੀ

ਵਾਰਸ

ਭੈਣ ਅੱਕੀ ਸਹਾਰਾ ਬਣੀ। ਅੱਕੀ ਦੇ ਬਹੁਤ ਨਾ ਨੁੱਕਰ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਸ ਦਾ ਵਿਆਹ ਜੀਤੇ ਨਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪੰਜ ਅੱਕੀ ਤੇ ਜੀਤਾ ਮਾਂ-ਪਿਉ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਨਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਬੀਤਿਆ ਪਿਉ ਦੀ ਦਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਪੈਣ ਕਾਰਣ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਅੰਤਮ ਸੰਸਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਵਿਆ ਵਿੱਚ ਪੁੰਚੇ ਤਾਂ ਮੋਹਤਵਰ ਆਦਮੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਵਾਰਸ ਨੂੰ ਬੁਲਾਓ ਚਿਖਾ ਨੂੰ ਅਗਨੀ ਦਿਖਾਈ ਜਾਵੇ। ਜੀਤਾ ਤੇ ਅੱਕੀ ਦੀਆਂ ਪਿਉ ਦੀ ਚਿਖਾ ਨੂੰ ਅਗਨੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਬੁੱਬਾਂ ਨਿਕਲ ਗਈਆਂ।

ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੱਸਲ (ਮੋਗਾ)

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ

ੴ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਛਤਿਰ॥

ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਲਈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀਆਂ ਪੰਕਤੀਆਂ

DAILY GURBANI ROUTINE

SatnamKaurMumbai

ਸਵੇਰੇ ਉਠਦੇ ਸਾਰ

ਵਿਸਰੁ ਨਾਹੀ ਦਾਤਾਰ ਆਪਣਾ ਨਾਮੁ ਦੇਹੁ ॥
ਗੁਣ ਗਾਵਾ ਦਿਨੁ ਰਾਤਿ ਨਾਨਕ ਚਾਉ ਏਹੁ ॥

WHEN YOU GETUP IN THE MORNING

Never forget me, O great giver-please bless me with your naam.
to sing your glorious praises day and night- O nank, this is my
heart felt desire.

ਇਸ਼ਨਾਨ ਵੇਲੇ
ਕਰਿ ਇਸ਼ਨਾਨੁ ਸਿਮਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਅਪਨਾ ॥
ਮਨ ਤਨ ਭਣੇ ਅਰੋਗਾ ॥

WHILE BATHING

After taking your cleansing bath, remember your God in meditation,
and your mind & body shall be free of disease.

ਤਿਆਰ ਹੋਣ ਵੇਲੇ
ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਤੇਰਾ ਸੁੰਦਰ ਰੂਪ ॥
ਸੋ ਪ੍ਰਭੁ ਸਿਮਰਹੁ ਸਦਾ ਅਨੁਪੁ ॥

WHEN YOU GET READY

By his grace, your form is so beautiful, constantly remember
god, the incomparably beautiful one.

ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾਣ ਵੇਲੇ
ਗੁਰੂ ਦੁਆਰੈ ਹੋਇ ਸੋਝੀ ਪਾਇਸੀ ॥

WHEN YOU GO TO GURDWARA

Through the gurdwara, guru's gate, one obtains understanding

ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਵੇਲੇ
ਘਰਿ ਬਾਹਰਿ ਤੇਰਾ ਭਰਵਸਾ ਤੂ ਜਨ ਕੈ ਹੈ ਸੰਗਿ ॥

WHEN YOU GO OUT

Within your home, and beyond it, he is always with you.

ਖਾਣ ਵੇਲੇ
ਤੂ ਦਾਤਾ ਦਾਤਾਰੁ ਤੇਰਾ ਦਿਤਾ ਖਾਵਣਾ ॥

WHILE EATING

You are the giver, we eat whatever you give us.

ਜਦੋਂ ਕਦੇ ਈਰਖਾ ਹੋਵੇ

ਪਰ ਕਾ ਬੁਰਾ ਨ ਰਾਖਹੁ ਚੀਤ ॥
ਤੁਮ ਕਉ ਦੁਖੁ ਨਹੀਂ ਭਾਈ ਮੀਤ ॥

WHEN YOU FEEL JEALOUS

Do not harbor evil intentions against others in your mind, and
you shall not be troubled.

ਪਾਠ ਕਰਨ ਦਾ ਮਨ ਨਾ ਕਰੇ
ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮ ਬਿਨਾ ਦੁਖੁ ਪਾਵੈ ॥

WHEN YOU DON'T FEEL LIKE DOING PATH

Without the name of lord, you shall only find pain.

ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਵੇਲੇ
ਵਿਦਿਆ ਵੀਚਾਰੀ ਤਾਂ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ॥

WHEN YOU STUDY

Contemplate and reflect upon knowledge, and you will become
a benefactor to others.

ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਸਮੇਂ
ਵਿਚਿ ਦੁਨੀਆ ਸੇਵ ਕਮਾਈਐ ॥
ਤਾਂ ਦਰਗਹਿ ਬੈਸਣੁ ਪਾਈਐ ॥

WHEN YOU DO SEWA OF YOUR PARENTS

In the midst of this world, do sewa & you shall be given a place
of honor in the court of the lord.

ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੋਣ ਵੇਲੇ
ਰੈਣਿ ਗਵਾਈ ਸੋਇ ਕੈ ਦਿਵਸੁ ਗਵਾਇਆ ਖਾਇ ॥
ਹੀਰੇ ਜੈਸਾ ਜਨਮੁ ਹੈ ਕਉਡੀ ਬਦਲੇ ਜਾਇ ॥

WHILE SLEEPING

The nights are wasted sleeping, and the days are wasted
eating. Human life is such a precious jewel, but it is being
lost in exchange for a mere shell.

WITH BEST COMPLIMENTS FROM:

KIRPAL SINGH 5072937

AMARDEEP SINGH 2540937

AMRIT SPORTS MUSICAL

ESTD. 1964

**DEALS IN: MUSICAL INSTRUMENTS
BAND MATERIAL & SPORTS GOODS**

SCF - 6, SECTOR 15- C, CHANDIGARH- 160015

WITH BEST COMPLIMENTS FROM:

VINEY GUPTA

GENERAL SECRETARY

DISTT. CONGRESS COMMITTEE FATEHGARH SAHIB (PB.)

INDUSTRIAL SECRETARY

STEEL CHAMBER. M.G.G

SEC1 NASRALI ROAD, MANDI GOBINDGARH (PB.)

9814007277, 9357070006

WITH BEST COMPLIMENTS FROM:

H.M STEELS LIMITED

MFRS OF:- INGOT, BARS, ERW PIES, GI PIPES & OTHER PRODUCTS

BRANCH OFFICE:- GT ROAD, VILLAGW HARBANSURA, SIRHIND (PB.)

9872805728

WITH BEST COMPLIMENTS FROM:

0172-2609388

93161-33498

PARAMJIT MEHTPURI
CONSULTANT
LIC OF INDIA

CONTACT FOR:-

ALL KINDS OF PLANS OF LIC OF INDIA

- **INSURANCE FOR CHILDREN**
- **MONEY BACK POLICIES**
- **ENDOWMENT POLICIES**
- **MUTUAL FUND**
- **PENSION SCHEMES**

H.NO 1389, SECTOR 44-B, CHANDIGARH.

ਸੈਮੀਨਾਰ ਦੀਆਂ ਝਲਕੀਆਂ

ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਜਤਿਦਰਬੀਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਸਤਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਬੀਬੀਆਂ ਦੇ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥੇ ਨੂੰ ਸਿਰਪਾਓ ਭੇਟ ਕਰਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ।

ਸਟੇਜ ਤੇ ਬੈਠੇ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਅਤੇ ਸ. ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਰਾਜੂ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਰਿਟਾ, ਪੀ. ਐਸ. ਰੂਪਾਲ ਰਿਟਾ, ਡੀ.ਪੀ.ਆਈ.ਏ. ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਸੌਮਲ ਪਰਚਾ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸਰੋਤਿਆਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪੰਗਤ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਛਾ. ਸੰਦੀਪ ਕੌਰ ਅਤੇ ਛਾ. ਸੌਮਲ, ਸ. ਮੇਵਾ ਸਿੰਘ ਰਿਟਾ, ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਰਾਜੂ ਰਿਟਾ, ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਅਤੇ ਹੋਰ

ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਸੁਰਿਦਰ ਸਿੰਘ ਕਿਸ਼ਨਪੁਰਾ, ਕੁਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਰਿਟਾ, ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਵਿਹੜੀਂਗਾ ਸਿੰਘ ਰਿਟਾ, ਚੁਆ. ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਮਿੱਧੂ, ਸੈਮੀਨਾਰ ਵਿਖੀਜ ਬਰਦੇ ਹੋਏ।

ਸਟੇਜ ਤੇ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਸੁਰਜਣ ਸਿੰਘ ਜੱਸਲ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਫਿਲਿਆਵਾਲਾ, ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਕਲੋੜ ਤੇ ਬਾਬਾ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ

ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਸੋਚ ਅਤੇ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਰਪੁਰੀ ਸਿਰਪਾਓ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ।

WITH BEST COMPLIMENTS FROM:

Relax.
Smile.
Enjoy.
Cherish.
Indulge.
Live.
Laugh.

**A harmony of happiness & emotions
in your complete home.**

PARADISE APARTMENTS

1 BED ROOM - SUPER AREA 600 Sq.Ft.

2 BED ROOMS - SUPER AREA 990 Sq.Ft.

Bajwa Developers, a name synonymous with providing quality urban housing along with financial prosperity has in its credit of developing over 500 acres in Punjab in the form of colonies and mega projects at Mohali (Chandigarh), Patiala, Khuram & Sunny Enclave 2. Bajwa Developers has the distinction of introducing integrated developments which have facilities like primary and high schools, health facilities, shopping malls, security arrangements and big open spaces for leisure & recreation, not to mention a fine balance of grand architecture and a refined aesthetic sense.

**ALSO AVAILABLE PLOTS, BOOTHS & SCOs
AT MOHALI, PATIALA & SUNNY ENCLAVE 2**

BAJWA DEVELOPERS LTD.

Sunny Enclave, SCO 17-18 Desu Migr. Kharar, Sector 125, Mohali, Punjab
Ph. +91-160-5009525-26, Fax. +91-160-5009521, Mobile: 9872614362, 9888773488
email: p_bajwadevelopers@yahoo.com www.sunnyenclave.com

www.sunnyenclave.com

SMS BDL to 53030

BOOKING OPEN CALL 09465460213 | 09781949709 | 09876066549 | 09872614382